

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

461 17 LIBEREC 1, HÁLKOVA 6 Tel.: 48/535 2515 Fax: 48/535 2332

Katedra : PRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Obor: UČITELSTVÍ PRO 1. STUPĚŇ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Název DP: *Vliv třídního učitele na formování osobnosti
žáka 1. stupně ZŠ*

The Influence of the Teacher on forming the personality
of the primary school pupil

Autor: Monika Zahálková

Adresa: Hrdlořezy 148, 293 07 Mladá Boleslav

Podpis: *Monika Zahálková*

Vedoucí práce: PhDr. Milan Štěpanovič

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146069663

Počet	stran	tabulek	grafů	příloh
	81	37	71	9

V Mladé Boleslavi 2.5. 2003

TU v Liberci, FAKULTA PEDAGOGICKÁ

461 17 LIBEREC 1, Hálkova 6

Tel.: 485352515

Fax: 485352332

Katedra: PRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(pro magisterský studijní program)

pro (diplomant) Monika ZAHÁLKOVÁ
adresa: Hrdlořezy 148, 293 07 Mladá Boleslav
obor (kombinace): Učitelství pro 1. stupeň základní školy
Název DP: Vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ
Název DP v angličtině: The influence of the teacher on forming the personality of the primary school pupil
Vedoucí práce: PhDr. Milan Štěpanovič
Konzultant:
Termín odevzdání: 6. 5. 2003

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 25. 6. 2002

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (diplomant): Monika Zahálková

Datum: 25. 2003

Podpis: Zahálková Monika

V 214/03 P

KPV/NA
41 s., 252. pi

Cíl práce:

Prostřednictvím dotazníku ověřit na vzorku ZŠ v ČR a ZŠ ve Finsku vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ. Věnovat pozornost rozdílným vlivům prostředí.

Osnova práce – hlavní body:

- Vymezení profese učitele
- Profesní kompetence učitele
- Pojem osobnost
- Činnosti a jejich působení při formování osobnosti
- Osobnostní charakteristiky učitelů
- Komunikace ve vyučování
- Klima ve vyučování
- Vztahy s rodiči
- Učitel a jeho zdraví
- Socioprofesní struktura učitelů
- Obtíže v práci začínajících učitelů

Doporučená literatura:

- Proměny školy, učitele a žáka na přelomu tisíciletí* (Protokol ze sjezdu učitelů v Brně 30.-31. srpna 2000), Brno 2001, ISBN 80-7302-016-5
- Pedagogický výzkum v ČR* (Sborník příspěvků z VIII. celostátní konference ČAPV), TUL – FP, Liberec 2000, ISBN 80-7083-468-4
- ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*, nakladatelství Karolinum UK – Praha, 1997. ISBN 80-7066-534-3
- FIŠER, J., VOLNÝ, J. *Osobnost učitele a učení*, 1. vydání UK, 1972
- LANGOVÁ, M., KODÝM, M. *Psychologie činnosti a osobnosti učitele*, 1. vydání Praha: Academia, 1987
- PAŘÍZEK, V. *Učitel a jeho povolání*, 1. vydání Praha, SPN, 1988
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*, 1. vydání, Portál 1997, ISBN 80-7178-170-3
- ŠTVERÁK, V. *Obecná a srovnávací pedagogika*, UK- Praha, 1997, ISBN 80-246-0003-X

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Mladé Boleslavi 2. 5. 2003

Monika Zahálková

Poděkování:

Dovoluji si tímto poděkovat PhDr. Milanu Štěpanovičovi za odborný dohled a podnětné rady při zpracování diplomové práce. Jsem rovněž zavázána všem, kteří mi svými zkušenostmi a radou pomohli shromáždit potřebné materiály k této závěrečné práci. Děkuji také mé rodině a přátelům za čas a trpělivost.

Jsem si vědoma toho, že diplomová práce je majetkem školy a že s ní nemohu sama bez svolení školy disponovat. Diplomová práce může být zapůjčena či objednána (kopie) za účelem využití jejího obsahu.

Beru na vědomí, že po 5ti letech si mohu diplomovou práci vyžádat v Univerzitní knihovně Technické univerzity v Liberci, kde je uložena.

Jméno: Monika Zahálková

Adresa: Hrdlořezy 148, 293 07 Mladá Boleslav

Podpis: *Zahálková monika*

ANOTACE

Monika Zahálková

DP: 2003

Ved. DP: PhDr. Milan Štěpanovič

Název DP: **Vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ**

Diplomová práce je zaměřena na zjištění vlivu třídního učitele na formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ. Diplomová práce byla rozdělena do dvou částí - teoretické a empirické.

V teoretické části je podán výklad o pojmu osobnosti, osobnostní charakteristice učitelů, zdraví učitele a možných stresorech v jeho profesi. Dále pojednává o činnostech a jejich působení při formování osobnosti a podmínkách, které by škola měla učitelům zajistit, aby mohli úspěšně a efektivně vykonávat svoji práci. Rozpracovává i spolupráci rodiny a školy, jako základ úspěšnosti žáka a zdůrazňuje význam komunikace školy s rodinou. Poznatky z teoretické části se dají využít při práci s dětmi na základní škole.

V empirické části je realizován průzkum, jehož cílem bylo zjistit, jakým způsobem ovlivňuje třídní učitel formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ. Dále rozpracovává postoje třídních učitelů ke své profesi. Porovnávána je skupina Základních škol v České republice – (Mladá Boleslav, Liberec) a Základních škol ve Finsku – (Joensuu). I na malém vzorku byl prokázán význam třídního učitele a důležitost spolupráce rodiny a školy pro úspěšnost žáků ve škole. Diplomová práce obsahuje seznam použité literatury.

ANNOTATION

Monika Zahálková

DW: 2003

Head of DW: PhDr. Milan Štěpanovič

Name of DW: **The Influence of the Teacher on forming the personality of the primary school pupil**

The diploma work is aimed at determination of The Influence of the Teacher on forming the personality of the primary school pupil. The diploma work was divided into two parts – the theoretical one and the empirical one.

The theoretical part sets out an explication of conception of personality, personality characterization of teachers, teacher's health and possible causes of stress of his occupation. Further is discusses The Influence of the activities on forming the personality of the primary school pupil and conditions which the school ought to provide for the teachers due to successful and effective performance of their job. It elaborates cooperation of Family and School which is the basis of pupils' successfulness, and it emphasizes the signification of communication between School and Family. The theoretical findings can be used, when working with children at school.

The empirical part includes a research with a view to finding out, how does the Teacher influences forming of the personality of the primary school pupil. Further it elaborates the Teacher's attitudes towards the themselves occupation. There were compared a group of primary schools from Czech Republic – (Mladá Boleslav, Liberec) and group of primary schools from Finland – (Joensuu). Even a small sample proved the signification of class-teacher and the importance of cooperation of Family and School for pupils' successfulness at school. The thesis includes the bibliography.

ANNOTATION

Monika Zahálková

DA: 2003

Leiter der DA: PhDr. Milan Štěpanovič

Diplomarbeitstitel: Einfluß des Klassenlehrers auf die Gestaltung der Persönlichkeit des Schülers der ersten Stufe der Grundschule.

Die Diplomarbeit befasst sich mit dem Einfluss des Klassenlehrers auf die Persönlichkeitsgestaltung des Schülers der ersten Stufe der Grundschule.

Die Diplomarbeit wurde in zwei Teile- den theoretischen und den empirischen aufgeteilt.

In dem theoretischen Teil wird eine Darlegung über den Begriff Persönlichkeit, über die Persönlichkeitscharakteristik des Lehrers, die Gesundheit des Lehrers und über die möglichen Stressfaktoren in seiner Arbeit gegeben. Weiters werden hier die Tätigkeiten und deren Auswirkung bei der Persönlichkeitsgestaltung sowie die Bedingungen, die von der Schule für die Lehrer zu gewährleisten sind, damit sie erfolgreich und effektiv ihre Arbeit ausüben können, behandelt. Dieser Teil befasst sich auch mit der Zusammenarbeit der Familie und Schule, welche die Grundlage eines erfolgreichen Schülers darstellt und betont die Bedeutung von Kommunikation der Schule mit der Familie. Die Erkenntnisse aus dem theoretischen Teil können ihre Verwendung in der Arbeit mit den Grundschulkindern finden.

Im empirischen Teil wird eine Untersuchung realisiert, deren Ziel war festzustellen, in welcher Art der Klassenlehrer die Persönlichkeitsgestaltung des Schülers der ersten Stufe der Grundschule beeinflussen kann. Weiters werden hier die Stellungen der Lehrer zu ihrer Profession untersucht. Verglichen wurde eine Gruppe von Grundschulen in der Tschechischen Republik (Mlada Boleslav, Liberec) und eine Grundschule in Finnland (Joensuu). Auch an diesem geringen Muster wurde die Bedeutung des Klassenlehrers sowie die Wichtigkeit der Zusammenarbeit von Schule und Familie für den Erfolg des Schülers erwiesen. Die Diplomarbeit enthält eine Aufstellung der verwendeten Literatur.

Obsah:	Strana
1. ÚVOD	1
2. TEORETICKÁ ČÁST	
2.1 Vymezení profese učitele	3
2.2 Profesní kompetence učitele	6
2.3 Pojem osobnost	9
2.3.1. Učitel, jeho osobnost a postavení	12
2.4 Činnosti a jejich působení při formování osobnosti	13
2.4.1. Hry, činnosti silně motivované	14
2.5 Komunikace	16
2.5.1. Proces dorozumívání	16
2.5.2. Komunikace školy s rodinou	17
2.6 Vztahy s rodiči	20
2.6.1. Spolupráce mezi školou a rodinou	21
2.7 Učitel a jeho zdraví	24
2.7.1. Duševní rovnováha učitelů a její vliv na žáky	24
2.7.2. Učitel a stres	
2.8 Socioprofesní struktura učitelů	28
2.9 Obtíže v práci začínajících učitelů	30
2.10 Charakteristika vzdělávacích programů pro 1. stupeň ZŠ	32
3. EMPIRICKÁ ČÁST	37
3.1 Cíl průzkumu a formulace hypotézy	38
3.2 Metody průzkumu	39
3.3 Předprůzkum	41
3.4 Výběr škol a účastníků průzkumu	41
3.5 Zpracování výsledků průzkumu	42 - 78
4. ZÁVĚR	79 - 80
5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
6. PŘÍLOHY	
č. 1. Dotazník pro třídní učitele 1.stupně ZŠ v ČR	
č. 2. Dotazník pro třídní učitele 1.stupně ZŠ ve Finsku	
č. 3. Část prezentace ve Finsku – Multiculturalism, My own experince with minorities in my country	
č. 4. Pracovní náplň třídního učitele	
č. 5. Vnitřní řád pro učitele a vychovatelky	
č. 6. Vnitřní řád pro žáky	
č. 7. Zásady hodnocení a klasifikace	
č. 8. Osvědčení a certifikáty, získané během studia FP	

„Učitelské povolání je jedno z těch, jež mohou přinášet velkou celoživotní radost a uspokojení. To, co učitel zaseje do srdcí dětí a mládeže, se neztratí. Laskavý a přiměřeně náročný učitel žije ve vzpomínkách svých žáků ještě dlouho po své smrti.“

Libor Míček

1. ÚVOD

Když jsem začala studovat pedagogickou fakultu, měla jsem o práci učitele určité představy. Už v té době jsem měla pedagogickou zkušenost. Vyučovala jsem na ZŠ v Mnichově Hradišti volitelný předmět, *anglický jazyk*.

Mým snem bylo pracovat s dětmi, něčemu je učit, být jim vzorem. Tehdy jsem ovšem netušila, co všechno práce učitele obnáší a jak je náročná. Studium mě dovedlo k poznání, že osobnost třídního učitele, jeho vliv na formování žáků, způsob motivace je základ celého vyučovacího procesu. Uvědomuji si, že vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka jako takový je velmi obsáhlým tématem a že není možné ho obsáhnout komplexně v jediné diplomové práci. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila ve své práci na určitou oblast, která mě jako budoucího pedagoga velmi zajímá.

Ve třídě se každý rok sejde mnoho rozdílných dětí - žáků. Každý z nich je individuální osobnost se svými potřebami a očekáváními. Při vyučování i mimo něj se každý projevuje jinak. Někteří žáci jsou klidnější, jiní o sobě dávají vědět víc. Na učitele jsou v tomto směru kladeny velmi náročné požadavky. Zejména, aby ke všem dětem přistupovali stejně. Praxe je však mnohem komplikovanější, je to velmi složitý a náročný úkol. Učitel s negativním přístupem k žákovi může, a někdy i nevědomě, určitého žáka motivovat záporně, což se může projevit např. v žákově výkonu, ve vztahu žáka ke škole, ale i k učiteli.

Diplomová práce se pokouší popsat činnosti a jejich působení při formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ a zároveň vyzorovat, do jaké míry se odráží učitelův přístup k žákovi. Učitel nemůže zcela vytvářet vnitřní motivaci žáka, ale může do jisté míry ovlivňovat nejrozličnější podmínky, může působit pobídkami, vytvářet různé situace, aby zprostředkoval uspokojení žákových potřeb a přitom vyvolával motivy, které jsou ve výchovně- vzdělávacím procesu podstatné a významné.

Motivace je velmi široký pojem, který zahrnuje pojmy, jako jsou snažení, chtění, touha, tendence, přání, očekávání, tlak, zájem, tenze, žádost, účel, cíl atd. Ve vyučovacím procesu patří právě učitel mezi velmi důležité motivační činitele.

„Škola dává předpoklady, na něž se pak navazuje celý život, a to nejen v oblasti získávání vědomostí a dovedností, ale i při formování osobnosti. Děti si ze školy neodnášejí jen sumu vědomostí a dovedností, ale učí se samostatně a aktivně řešit problémy a vytvářejí si pokud možno pozitivní postoje k učení, k práci, k životu, modelují své hodnotové systémy.“

(Homola, 1977)

Oldřich Šimoník (1994) předkládá pohled na začínajícího učitele. „Učitel byl a je rozhodujícím činitelem v oblasti výchovy a vzdělávání. Všechny reformy směřující k nápravě školy jsou do značné míry závislé na jeho ochotě změnit dosavadní pojetí vyučování, přístup k žákům a pracovní metody, na jeho osobnosti, vzdělávání a schopnostech. Chceme-li tedy ve školství dosáhnout pozitivních změn, musíme především začít u učitele.“

Učitel by měl být především odborníkem v procesech výchovy a vzdělávání. Ve své diplomové práci bych chtěla vyzdvihnout osobnost třídního učitele na 1. stupni ZŠ, který má dle mého názoru velký vliv na formování osobnosti žáka. Měl by být schopen odborně a citlivě napomáhat k všestrannému rozvoji žáka.

2.1 VYMEZENÍ PROFESE UČITELE

Učitel je dělníkem v dílně lidskosti

A. Komenský

„Bez jeho práce by národ klesl velmi rychle na stupeň negramotnosti, z něho do nížin barbarství a stal by se záhy kořistí vzdělanějších sousedů. Je teda třeba klásti učitelský stav v mírumilovné demokratické republice co do důležitosti a vážnosti na první místo ve společnosti, třebaže v demokracii jen jako primus inter pares. Učitelstvo i při svém oprávněném sebevědomí prvního mezi sobě rovnými nechce tvořiti uzavřený stav, společenskou kastu. Z lidu jsme vyrostli, s lidem srůstáváme, v lidu a pro lid chceme pracovati. „

(Ročenka Československých škol měšťanských, Praha, 1935)

Profese učitele je jednou z nejstarších v kulturních dějinách lidstva a již v antickém světě byla jasně vyčleněna mezi jinými profesemi. V málokteré profesi hrají charakteristiky osobnosti zúčastněných subjektů tak velkou roli, jako je tomu v případě učitelů. Již u antických učenců se vytyčovaly požadavky na žádoucí rysy osobnosti učitelů.

Jednou z prvních příruček, které u nás specifikovaly charakteristiky osobnosti a činnosti učitele, byl Rádce pro školní čekancy, pomocníky a učiteli v císař. Králov. Zemích, jehož autorem byl J. Engelbert (1814)

„Vlastnosti toho, jenž se školnímu stavu oddati chce:

Ze strany rozumu: Mládenec, an se školnímu úřadu oddati chce, nevyhnutelně zdravý rozum a dobrou paměť a nějaký podíl přerozeného vtipu míti musí. On se musí dobře naučiti: čtení a počtům, ale nejen tak prostředně, nýbrž tak, aby pěkně a zběhlé čísti a také psáti uměl ...

Ze strany srdce: Sem obzvláště přináleží: poctivost v smejšlení a jednání, rozumná láska k dítkám, mírnost, spokojenost s málem ... Lidí rozumnými a dobrými, světu a vlasti užitečnými učiniti, což může vážnějšího býti? „

(Rádce pro školní čekancy, pomocníky a učiteli v císař. Králov. Zemích.)
V Brně a v Holomaucy vytištěn u Jana Jiřího Kastla, knihtiskaře a prodavače, 1814.

V dnešní době se nám naskýtá otázka, je-li učitelství opravdu profesí? Má profese učitele shodné rysy s jinými „uznávanými“ profesemi? Vysokoškolské vzdělávání učitelů pro úroveň základní školy se začalo u nás uskutečňovat až od roku 1946, tedy velmi pozdě ve srovnání se zahájením vysokoškolské přípravy pro jiné profese. Např. stavební a strojní inženýři či architekti získávali oficiálně vysokoškolskou přípravu od roku 1863, o něco později zemědělské inženýři, zvěrolékaři, a jiní odborníci (Janko, Štrbářová, 1988).

Ornstein a Levin (1989) američtí odborníci, se zabývali otázkou je-li učitelství skutečnou profesí ve svém slova smyslu. Jako pomůcku k zodpovězení otázky uvádějí seznam 14 charakteristik „úplné profese“ (Průcha, 1997)

Profesi (profesionála) musí vyznačovat:

- ❖ Soubor znalostí a dovedností, který přesahuje znalosti a dovednosti laických osob
- ❖ Smysl pro službu veřejnosti a celoživotní angažovanost pro ni
- ❖ Aplikace výzkumu a teorie v praxi
- ❖ Dlouhá doba speciálního výcviku
- ❖ Kontrola nad požadavky zahájení výkonu příslušného povolání
- ❖ Autonomie v rozhodování o vybraných sférách vlastní pracovní činnosti
- ❖ Přejetí zodpovědnosti za výkon činností a existující soubor výkonových standardů
- ❖ Oddanost práci a klientům
- ❖ Používání administrativy k usnadnění práce profesionálů
- ❖ Existence samostatných sdružení (komor) příslušníků profese
- ❖ Organizace poskytující akreditace pro individuální profesionály
- ❖ Etický kód, pomáhající řešit sporné záležitosti při výkonu profese
- ❖ Vysoká úroveň důvěry v jednotlivé pracovníky profese
- ❖ Vysoká sociální prestiž a vysoký ekonomický status profesionálů

Ornstein a Levin (1989) konstatují, že učitelé nesplňují všechna tato kritéria, a proto nemohou být nazíráni jako profese, nýbrž jako semiprofese:

„ Existuje obecný konsensus, že učitelství není profese v plném smyslu slova: nemá některé charakteristiky, jež profese mít musí. Učitelské povolání může být tedy považováno za „ semiprofesi“ nebo za „vyvíjející se profesí“, která se k uvedeným charakteristikám dopracovává.“

Autoři argumentují skutečnostmi, které jsou překážkou pro zařazení učitelství mezi úplné profese, jako např. :

- Mnozí lidé vykonávají učitelské povolání bez příslušné licence (u nás: neaprobovaní učitelé, nebo maturanti bez kvalifikace vyučující na základních školách)
- Není přesně vymezeno, co tvoří soubor profesních znalostí a dovedností pro výkon učitelského povolání, a v důsledku toho jsou požadavky na vysokoškolskou přípravu učitelů velmi odlišné.

Výsledkem toho a jiných okolností je to, že mnohé osoby z laické veřejnosti mohou často mluvit o záležitostech vzdělávání, jako by to byli experti atd., což v jiných profesích není možné. Záležitost učitelské profese je mnohem složitější. Problematikou učitelské profese se zabývá Štech (1994), který konfrontuje teorie a názory řady evropských a amerických odborníků.

V dnešní době, zejména období od listopadu 1989 po dnešní dny, je úloha i postavení učitele obecně ovlivňováno nejen vývojem v oblasti školství, ale zejména celospolečenským, technologickým a sociálním vývojem i měnící se úlohou rodiny. V důsledku informačních technologií přestal být učitel vnímán žáky i společností jako základní informační zdroj, zprostředkovatel vědomostí a dovedností, jako tomu bylo dříve. Učitel ve stále větší míře supluje funkce a role, dříve vlastní rodině. Jedná se zejména o hledání smyslu poznání, obecnou orientaci v životě a společnosti.

2.2. PROFESNÍ KOMPETENCE UČITELE

Od roku 1996 došlo v oblasti pracovního zatížení učitelů k mnohým změnám. Byla zvýšena tzv. přímá vyučovací povinnost učitele, došlo ke snížení počtu žáků, připadajících na jednoho učitele. Zvýšení přímé vyučovací povinnosti, které se stalo v roce 1997 a 1998 předmětem ostrého sporu mezi Ministerstvem školství a školskými odbory, představuje nesporné zvýšení pracovní zátěže pedagogů, ale i ztížení jejich pracovních podmínek.

Jedním z důvodů, které vedly MŠMT k tomuto kroku, bylo srovnání přímé vyučovací povinnosti našich učitelů se stavem v jiných zemích. Ale tento důvod je poněkud nepřesný. V některých státech jsou do úvazků započítávány i aktivity, které naši učitelé vykonávají mimo svůj úvazek. Jedná se například o práci spravování kabinetů, školní knihovny, dozory, apod.

Během své stáže v Německu (Pedagogická fakulta v Chemnicz) a ve Finsku (Pedagogická fakulta v Joensuu) jsem se často setkávala se školními asistenty, kteří se částečně podílejí na vyučování, ale především pomáhají učitelům s přípravou pomůcek, opravami domácích úkolů, testů, apod.

U nás není tato role školního asistenta příliš rozšířena, ale můžeme se s ní setkat například v rámci projektu „ Začít spolu“. Učitel má v první a druhé třídě svého asistenta, který mu pomáhá nejen s pomůckami, přípravou hodin, ale i vede část vyučování.

Důsledkem nárůstu vyučovací povinnosti je také nedostatek času na odpočinek pro učitele během vyučování. Volné hodiny učitel tráví suplováním, a má-li dozory během přestávek, pracují tak učitelé v ideálních podmínkách pro vznik stresu a případně dalších zdravotních komplikací. (Projekt podpory zdraví, 1998)

Tento stav, v dnešní pedagogické teorii, velmi blízce souvisí s termínem „ syndrom vyhoření“, který vzniká neúměrnou zátěží v práci a pocitem nedocení. Povolání učitele se jeví jako jedním z nejrizikovějších. Učitelé jsou denně vystaveni stresu. Touto problematikou i již zmíněným „ syndromem vyhoření“ se zabývám více v kapitole s názvem : Učitel a jeho zdraví. Příkládám zde i návrh, jak stresu předcházet.

Profesním časovým zatížením učitelů na ZŠ se podrobně zabýval P. Urbánek (1998), který zjistil, že celková průměrná týdenní časová zátěž učitelů ZŠ činila u sledovaného souboru ($n = 124$) 2712 minut (tj. 45 hodin a 12 minut).

Dále uvádí, že učitel věnuje nejvíce času přímé výuce a s ní bezprostředně spjatými aktivitami a to např. doučování, příprava na výuku, příprava pomůcek, opravování, hodnocení a klasifikace aj. formy hodnocení. Čas strávený touto činností představuje téměř 70% z (týdenního) času všech profesních aktivit.

P. Urbánek se též zabýval otázkou, kolik času učitelé tráví činnostmi, které s edukací žáků souvisejí nepřímo jako např. dozory, suplování, pohotovosti, kontakt s rodiči, třídnické práce, správa kabinetů, učeben, knihoven, žákovské soutěže, administrativní činnost, atd. Na tyto aktivity připadá 15,7 % z časové zátěže učitelů ZŠ.

Problematikou profesního zatížení učitelů na ZŠ se zabývali např. M. Kurelová, J. Průcha a další. Ze zahraničních autorů bych ráda uvedla alespoň Kolesnikova (1985), který se zabýval profesní zátěží u ruských učitelů. Jejich celková pracovní zátěž dosahuje v průměru 51,9 hodin týdně.

„ V souvislosti se zvyšující se nemocností učitelů bylo v roce 1997 provedeno výzkumné šetření na čtyřech náhodně vybraných pražských školách. Cílem bylo vyhledávání osob se zvýšeným rizikem kardiovaskulárního onemocnění. Z výsledku práce vyplynulo, že zdravotní stav učitelů sledovaného souboru není uspokojivý. Nedostatečná pohybová aktivita, nadměrné kouření, nevhodné stravovací návyky, nadměrná psychická zátěž, ... ukazují na nutnost věnovat se zdravotnímu stavu učitelů, kteří vychovávají a pečují o naši budoucí generaci.

Nepříznivé z hlediska zvyšující se psychické zátěže, je i současné věkové složení učitelů na školách. Velká psychická zátěž pramení rovněž z časového faktoru. Zátěžová není jen délka pracovní doby, ale i struktura a organizace vyučovacího dne, 45 minutové úseky se střídají s velmi krátkými přestávkami. „

(Intervenční projekt zaměřený na omezení zdravotních rizik kardiovaskulárního onemocnění učitelů, 1998)

Výsledky práce tohoto projektu naznačují, že mladší učitelská generace je emočně méně adaptovaná a méně připravená na svoji psychicky náročnou profesi než starší učitelská generace. Vykazuje tak i nižší odolnost vůči stresu, kterého v této profesi, bohužel stále více přibývá¹.

¹ Během své měsíční souvislé praxe na základní škole (ZŠ Na Planině, Praha) jsem se stala na 2,5 měsíce třídní učitelkou, z důvodu rizikového těhotenství mé cvičné učitelky Mgr. Ř. Řídila jsem se rozvrhem a neustále jsem přecházela ze třídy na dozor, aniž bych dostala příležitost si odpočinout. Přela jsem se s časem zejména v době, kdy se střídala hodina tělesné výchovy a prvouky nebo naopak. Byla jsem ve velkém stresu, převléci se, přinést si pomůcky na hodinu TV (většinou jsem si pro ně musela dojet na druhý pavilon, do kabinetu TV 2. stupně) atd. a to vše stihnout během krátké přestávky bylo často nad mé síly. Zřídka kdy jsem si stihla před hodinou projít znovu přípravu a psychicky připravit. Zůstávala jsem po vyučování ve škole a věnovala se opravování sešitů, domácích úkolů, testů, přípravě tabule, příprav a administrativním věcem, kterých je (jak jsem sama osobně poznala) vedle vyučovacího procesu, víc než dost. Většinou jsem ze školy odcházela kolem 16h. Z této zkušenosti začínajícího učitele si dovoluji tvrdit, že náměty k diskusi vyplývající z „ Projektu podpory zdraví“ MZ ČR jsou na místě a neměli bychom k tématu zdravotního stavu učitelů být lhostejní.

2.3. POJEM OSOBNOSTI

Podle Psychologického slovníku je osobnost nejčastěji definována jako celek duševního života člověka, má svůj původ ve slově persona, původně maska pro boha podsvětí, později stálý typ, charakter, role člověka.

Každý projev osobnosti má 3 složky:

- 1) schopnostní, zkušenostní či dovednostní (jak dobrý je výkon)
- 2) dynamickou, zahrnující motivaci, zájmy a charakter (proč dělá, to co dělá)
- 3) temperamentovou (jakým způsobem činnosti provádí, jak je prožívá)

H. J. Eysenack považuje osobnost za poměrně stálou jednotu charakteru, temperamentu, intelektu a těla, což umožňuje její jedinečnou adaptaci na prostředí.

H. Peiron vidí osobnost v jednotě její inteligence, charakteru, temperamentu a konstituce.

Pedagogičtí klasici vyzdvihovali u učitelů různé osobnostní znaky.

- **J. A. Komenský** žádal od učitelů zbožnost, mravnost, didaktické schopnosti, kladný vztah k povolání.
- **Pestalozzi** požadoval od učitele pedagogickou lásku.
- **Herbart** zdůrazňoval vědecké vzdělání učitelů.
- **A. Diesterweg** se jako první zabýval systematicky teorií učitelského vzdělání. Velký důraz kladl na pedagogický cit, za základní pedagogické vlastnosti pokládal vůli, charakter a pedagogický cit.
- **J. W. Dawid** (1972), polský pedagog, žádá od učitele osobitý intelektuálně - emociální vztah, který nazývá „*láskou lidských duší*“.
- **Ladislav Ďurič** (1977) uvádí tyto požadavky na učitele:
 - ♪ Lásky k dětem a učitelskému povolání.
 - ♪ Usilovat o poznání svých žáků.
 - ♪ Usilovat o to, aby učitel nebyl pouze „odevzdavatelem vědomostí“, ale především morálním příkladem pro žáky.
 - ♪ Usilovat o to být přesný a zodpovědný ve své práci.
 - ♪ Být spravedlivý.
 - ♪ Umět přiznat svoje omyly.
 - ♪ Být přístupný všem žákům.
 - ♪ Umět se vžít do situace žáků.

Josef Štefanovič (1977) vymezil 5 oblastí, které výrazně ovlivňují osobnost učitele.²

1.) VĚDOMOSTI :	Odborné
	Pedagogické
	Kulturní
	Pedagogicko- psychologické
	Všeobecné vzdělání
	Dobré ovládání předmětu
2.) OSOBNÍ VLASNOSTI :	<u>a) charakterové vlastnosti vůle</u>
	- spravedlnost
	- ušlechtilý charakter
	(čestnost, zásadovost, ...)
	<u>b) vlastnosti vůle</u>
	- vztah a láska k pedagogické práci
	a učitelskému povolání
	- svědomitost
	- důslednost
	<u>c) intelektuální</u>
	- tvořivost
	- dobré vyjadřovací schopnosti
	<u>d) citově – temperamentní</u>
	- vysoký stupeň citového sebeovládání
	- trpělivost
	- optimismus
	<u>e) společensko – charakterní</u>
	- laskavý, milý, vlídný, srdečný
	- pochopení, porozumění, schopen
	uznání, soucitný, lidský
3.) UČITELOVO CHOVÁNÍ :	Úcta k osobnosti žáka
	Dodržování pravidel slušnosti
	Úprava zevnějšku učitele
4.) UČITELŮV SOUKROMÝ ŽIVOT	
5.) VEŘJNÁ ČINNOST	

² Když zpětně pohlédnu do těchto 5 oblastí , představím si pod touto charakteristikou J. A. Komenského a Doc. Jiřího Vomáčku. Osobnost pedagoga, která je světonázorově vyzrálá, s filozofickým nadhledem a s velkými životními zkušenostmi, projevující se jednotou myšlení a jednání, s širokým kulturně politickým rozhledem, se znalcem svém oboru a vnitřním pedagogickým mistrovstvím, optimismem, ...atd.

Pedagogická osobnost se neobejde bez komunikativních dovedností a bez hlubokého vztahu k dětem, které vede a ovlivňuje. Předpokládám, že kultivovanou pedagogickou osobnost si nikdo z nás nemůže představit také bez vysoké úrovně tvořivosti. Očekává se od ní zdravá sebedůvěra a nezbytné sebevědomí, které bohužel u nás v ČR není až tak podporováno společenskou prestiží, narozdíl např. od Finska, Německa, ...

Vedle dalších požadavků na osobnost pedagoga vystupuje dnes do popředí zřetel k jeho psychické vyrovnanosti, neboť v současné škole působí stále mnoho činitelů, které negativně ovlivňují i psychické zdraví.

Učitel by měl být především odborníkem v procesech výchovy a vzdělávání, měl by být schopen odborně a citlivě napomáhat k všestrannému rozvoji žáka. V učitelském vzdělávání se stále setkáváme s jevem, který M. Černotová (1991) výstižně nazvala „syndromem nepoužitelnosti“.

V přípravě učitelů se nedostatečně přihlíží k letitým připomínkám z praxe. Některé nedostatky v přípravě učitelů se opakují. Na jeden z těchto nedostatků upozornil K. Čapek už v roce 1930. *Ve své Kritice reformy školy*, mj. poukázal na to, že univerzita nevychovává (v učitelském studiu) své studenty, nýbrž klasické filology, češtináře, matematiky atd.

Jako by se rozumělo samo sebou, že kdo se vyučí např. matematice, dovede ji také učit.³ Z těchto i dalších Čapkových úvah číší potřeba vskutku učitelské, vychovatelské a široce kultivující přípravy budoucích učitelů – požadavek, který je nesmírně aktuální i v dnešní době.

³ Když jsem byla ve třetím ročníku na Gymnáziu v MH, změnila se nám vyučující na matematiku. Musím uznat, že ve svém oboru byla velmi vzdělaná. Když jsme se na ni obrátili s nějakým těžším příkladem, během chvíle si s ním věděla rady, ale... problém nastával v době, kdy občas vypouštěla matematické meziřádky (matematické operace, které dle ní byly samozřejmé a zcela jasné) a my se zatím začali pomalu ztrácet. Zpětně jsme se neustále ptali, jak získala dané číslice či čísla.

2.3.1. Učitel, jeho osobnost a postavení

Učitelská práce je velmi namáhavá a vyčerpávající, mnohdy nedoceňovaná až podceňovaná. Častější jsou u učitelů nemoci nervů a orgánů dýchacích i zažívacích. Od dob osvěcenství se objevuje v literatuře ideál učitele, který se mění současně s názory o úkolu a cíli výchovy. Myslím si, že je nutné, aby učitel měl přirozenou sympatii k dětem a lásku k svému povolání. Rovněž by neměl postrádat dostatečnou míru duševní rovnováhy a fyzickou odolnost. I když pracuje často v extrémních situacích, měl by si zachovat určitou míru nadhledu a srdečného humoru, s kterou by přistupoval k žákům, pro které je na 1. stupni ZŠ bezesporu ve většině případech příkladem.

Vladimír Štverák uvádí, že již sv. Augustin soudil, že hlavním rysem učitele má být radostná životní orientace. Ve středověku platilo okřídlené rčení „cantores amant humores“. Toto rčení si vysvětlují takto „pohoda je nezbytnou součástí vyučování“. Z našich spisovatelů zobrazovali postavu učitele například K. V. Rais, B. Němcová, K. Havlíček a Jaroslav Žák. Pro práci s dětmi by měl být učitel vybaven zvýšenou schopností empatie, vcítění se do mysli a srdce žákova. Spravedlivý a důsledný učitel působí na žáky jako výrazná autorita, která pak v jejich vzpomínkách na školu po celý život zůstává a nezanikne.

Anton Semjonovič Makarenko, který pro své zásluhy o mládež zanedbanou a opuštěnou má respekt u mnoha pedagogů Evropy, požadoval, aby vychovatelé působili na své chovance při veškeré náročnosti především svou důvěrou k nim. Též soudil, že v učitelském sboru se mají vyskytovat učitelé nebo učitelky, kteří žáky zaujmou svým příjemným vzhledem, jednáním i oblečením. To je výstižný postřeh, neboť je známo, že žáci i studenti velmi kriticky posuzují své učitele. Uznávají pouze toho, kdo prokazuje náležitou znalost svého oboru i výchovné praxe a jedná přitom s pedagogickým taktem.

Osobně považuji za velmi důležité, aby se učitel neustále sám vzdělával, snažil se porozumět problémům dětí, snažil se je pochopit, zajímal se o záliby dětí, ... Každý by si měl být vědom, že v praxi je učitel také jen člověk. Vychovatele, učitele Komenský přirovnal k slunci neboť od něho vychází a na něm závisí všechn život školy.

V naší době se objevují dvě speciální disciplíny zabývající se otázkou učitele z různého pohledu. Je to *pedentologie* (psychologie učitele) a *pedutologie* (nauka o učiteli, jeho úkolech a postavení).

2.4. Činnosti a jejich působení

při formování osobnosti

Z praxe je známé, že lidé se mění a určitým způsobem formují, když delší dobu vykonávají určitou práci, věnují se určitému druhu sportu nebo jiné činnosti. Lidský život se skládá z rozmanitých činností: např. z her, činností učebních, pracovních, zájmových.

- **Senzomotorické dovednosti a schopnosti**: se formují např. v pohybových hrách, ve sportu, při fyzické práci, při technických zájmových činnostech, v šití, ...
- **Intelektové dovednosti a schopnosti, poznávací procesy**: se formují např. ve hrách stolních a didaktických, v učebních činnostech, v zájmových činnostech kulturních a studijních
- **Sociální dovednosti a rysy osobnosti týkající se vztahu k lidem**: se formují např. ve sportovních hrách (v kolektivních sportech), v zájmových činnostech realizovaných v kroužku nebo v oddílu
- **Estetické vnímání, emoce a schopnosti**: se formují např. v uměleckých zájmových činnostech, v činnostech ve vztahu k přírodě
- **Volní vlastnosti, charakter a odolnost k zátěži**: se formují např. v takových pracích a hrách sportovních a jiných činnostech, kde je nutné zdolávat překážky, ovládat se, odpovědně jednat.

Některé činnosti jsou natolik mnohostranné, že mohou rozvíjet mnoho psychických předpokladů. Tak tomu je u činností uměleckých, ale také u činností ve vztahu k přírodě a v péči o děti: s dětmi je možné realizovat společnou práci, sport, vzdělávání, uměleckou činnost aj. – tím se dosahuje širokého formativního účinku. Činnost ve vztahu k přírodě, např. činnost turistického nebo skautského oddílu zahrnuje i sportovní a pracovní výkony, vnímání a myšlení, osvojování vědomostí, sociální styk atd. (Čáp, 1985;1990, s. 192)

Jedna a táž činnost může mít odlišné formativní účinky, záleží na podmínkách. Například práce může podporovat formování příznivých vlastností vůle, kladný postoj k práci aj., ale jen za předpokladu, že se vykonává bez donucení, kdežto práce uložená za trest, v klimatu napětí, strachu může vyvolávat negativní postoj a jiné nepříznivé účinky. Myslím si, že velmi záleží na motivaci k dané činnosti, na vztazích (osobních i skupinových), ve kterých činnost probíhá.

Když se činnosti opakují stejným způsobem, vznikají návyky. Návyky jsou jedním z dílčích výsledků lidského učení. Ovlivňují a usnadňují vznik a průběh navyklé činnosti. *Dítě si navykne (nebo také nenavykne) zdravit druhé lidi, umýt si ruce před jídlem, připravit si večer pomůcky do školy, ...*

2.4.1. Hry, činnosti silně motivované

Hry zabírají větší část dne předškolního, ale také školního dítěte. Obecně je známo, že dítě se prostřednictvím hry mnohem naučí.

Millarová, 1978; Severová, 1982 uvádějí, že různé druhy her kladou požadavky na různé psychické procesy, stavy a vlastnosti, takže jejich výchovné účinky jsou značně rozmanité a široké, např.:

- ❖ Vnímání a senzomotorická koordinace se vyžaduje v pohybových a konstrukčních hrách
- ❖ Paměť se cvičí např. v říkankách, básních, písničkách
- ❖ Fantazie se rozvíjí ve hře se stavebnicí a v hrách námětových či tvůrčích (dítě si hraje „na něco“ nebo „na někoho“, např. na obchod, na letce, na Indiány, atd.)
- ❖ Myšlení se rozvíjí např. při řešení hádanek a v různých stolních hrách, jako je domino a dáma, kdy se uplatňuje analýza a syntéza, srovnání, předvídání tahů protivníka apod.
- ❖ Vědomosti a poznatky o světě a životě si dítě osvojuje při hrách, často se při nich vyptává: „co je ...“, „jak vypadá ...“, „jak se dělá...“
- ❖ Soustředění pozornosti se zdokonaluje právě v poutavých, citově zabarvených silně motivovaných hrách – dítě předškolního věku se dokáže soustředit na takovou hru několikanásobně delší dobu než na jinou činnost
- ❖ Volní vlastnosti (vytrvalost, sebeovládání, iniciativa, rozhodnost a další) se rozvíjí ve společných hrách. Realizace hry vyžaduje překonávání různých

překážek ve formě např. drobných neúspěchů, nedostatku materiálu, rušivých zásahů druhých dětí, vlastní únavy aj.

- ❖ **Zkušenosti v různých sociálních rolích, spolupráce aj.** získávají děti velmi často ve společných hrách

Hry s pravidly jsou důležitou příležitostí k interiorizaci a exteriorizaci sociálních norem, k formování charakteru, k mravní výchově.

(Peaget, 1932; Vygotskij, 1975; Božovič, 1968)

Hry přivedou dítě k dodržování pravidel, k ovládnutí afektu, k překonávání únavy a obtíží, k soustředění pozornosti, tedy mají značné formativní účinky, a to zvláště proto, že jsou to činnosti silně motivované.

Během mé praxe s dětmi (na letních táborech, ve škole, v zájmových kroužkách) jsem si všimla značných individuálních rozdílů mezi dětmi při výběru druhů her. Některé děti dávají přednost pohybovým hrám. Jiné děti (zvláště pohybově méně nadané) se jim spíše vyhýbají a věnují se raději hrám, u kterých mohou uplatnit intelekt, ...

Již J. A. Komenský (1954) v Informatoriu školy mateřské dobře radil rodičům, jak dítě přivést k tomu, aby se těšilo do školy a vytvořilo si kladný postoj k budoucímu učiteli i k učebním činnostem.

K usnadnění počátků školní docházky a ke zformování kladného postoje k učení byl ve Vídni realizován výzkumný projekt pod názvem „hra ve škole“. V experimentálních třídách děti mají v prvním ročníku docházky přímo ve škole k dispozici hračky. Před vyučováním a o přestávkách si tam děti hrají s těmi hračkami, které si individuálně zvolí. Hračky se užívají také při vyučování k didaktickým účelům, např. k pochopení číselných vztahů a pro kreativní činnosti. Experiment příznivě působí také na děti problémové a děti cizinců, neboť se lépe začleňují do třídy hrové než do té třídy, kde se vyučuje tradičním způsobem. Ve třídách s tradičním způsobem vyučování se děti chovají o přestávkách neukázněně. Děti ve třídách s hračkami jsou ve škole spokojené a snadno přecházejí od her k učení jako k zajímavější činnosti.

(Olechowski, Persy, 1987)

2.5. KOMUNIKACE

*Když narodí se maličký,
dar vidění má pod víčky,
dar slyšení má v něžném oušku,
dar doteku má v prstíčku,
dar chuti pozná v prvním doušku,
dar vůně v jarních kytíčkách.
Maminko, ty k těm darům vkrátku,
dar řeči přidáš nemluvnátku.*

F. Hrubín

2.5.1. Proces dorozumívání

„Člověk má potřebu hovořit. Někdo více, někdo méně. Řeč je nejdokonalejší nástroj v ústech a rukou člověka. Slovo se stalo nejjednodušším a nejpřístupnějším nástrojem ovlivňování společenských vztahů. Ticho je nepřírozené! Řeč a mluvení jsou pro člověka jakousi samozřejmostí. Jsou i potřebou. Není-li tato potřeba uspokojována, nutně trpíme. Ticho může být pro někoho tísnivé a drásavé. Vzbuzuje úzkost. Člověk je tvor společenský a řeč slouží jako přirozený nástroj jeho dorozumívání s lidmi.

Řeč byla vždy pojímána jako něco mimořádného, vzácného, posvátného, božského. Byla také náležitě ceněna a uctívána. A obklopuje ji v našich kulturních dějinách také vždy něco tajemného a magického.

Slovo, to není jen několik artikulovaných hlásek, jež zachycuje náš sluch a jež jsou mechanicky vedeny kamsi do dílny našeho mozku k mechanickému, byť nad jiné důmyslnému, zpracování.

To slovo má svůj význam, svou hodnotu, svůj účinek. Je mateřským pohlazením, je zbraní, je kladivem.,, Tak hovoří o komunikaci a slově prof. **Z. Matějček**.

Komunikace je proces výměny, dorozumívání a zprostředkování zpráv nebo informací všeho druhu. Komunikace se uskutečňuje sdělovacím procesem, jímž individuum vzhledem k jiným lidem projevuje své *city* (složka projevovalá), svou *vůli* (složka vybavovací) a své *myšlenky* (složka dorozumívací)

2.5.2. Komunikace školy s rodinou

Ve spolupráci rodiny a školy je důležité rozvíjení vzájemné komunikace. Komunikace a spolupráce rodiny a školy má nezastupitelnou a velmi důležitou úlohu pro úspěšné vzdělávání a pomoc pro žáky méně úspěšné či neúspěšné.

Komunikací v tomto případě rozumím sdělování, vzájemný dialog, výměnu myšlenek, postojů a citů.

Spolupráci pak jako společnou činnost rodiny a školy na určitém úkolu a jejich společné směřování k vytyčenému cíli.

Spolupráce by měla posouvat řešení problémů vpřed. Dalo by se říci, že spolupráce se školou by měla být (snad i je) povinností rodičů, kteří projevují aktivní zájem o vzdělávání svého dítěte. Aktivním zájmem myslím, že by se rodiče měli zajímat o úspěchy a problémy svého dítěte ve škole, povzbuzovat je k učení, rozvíjet a podněcovat žákův vztah ke škole a vzdělávání. Měli by se rovněž zajímat o aktivity školy.

Dalo by se tedy říci, že v zájmu dítěte je morální povinností rodičů se školou spolupracovat a pomáhat jí tak v ceně náročné práci, neboť optimát i přípravu do školy zajišťuje jedinečně systematická spolupráce rodiny a školy. Předpokladem cílevědomé výchovy a vzdělávání je přátelský a upřímný vztah mezi rodiči a učitelem. Rodiče i škola by se měli snažit o otevřenost, rodiče by měli mít v učitele důvěru a přistupovat k němu jako k člověku, který jim může poradit a pomoci. Rodiče by si měli uvědomovat důležitost spolupráce a plně využívat konzultačních hodin i třídních schůzek a uvědomit si, že pozná-li učitel lépe podmínky a atmosféru, v níž dítě vyrůstá, může mu lépe pomoci.

Chtěla bych zdůraznit, že působení učitele by bylo mnohem těžší a možná mnohdy i marné bez pochopení spolupráce ze strany rodičů. V praxi se setkáváme i s rodiči, kteří dávají všechnu odpovědnost za prospěch svého dítěte škole. Ve většině případů argumentují tím, že o ně se také nikdo nestaral a vychodili školu a vydělávají slušné peníze. Takový postoj vyvolává potřebu individuálního přístupu učitele nejen k žákovi, ale i k rodině, což není úkol lehký a klade značné nároky na trpělivost. Z vlastní praxe mohu posoudit, že mnohdy je to „nadlidský“ výkon a neúspěch Vás nesmí odradit a dále napomáhat a vytvářet příznivé a podnětné podmínky pro budování úspěšnosti školního dítěte.

Formy spolupráce, komunikace učitele s rodiči, dle Martina, Waltmanové v knize : Jak řešit problémy dětí se školou, 1997.

❖ **ŽÁKOVSKÁ KNÍŽKA**

Může usnadnit komunikaci školy s rodinou, obsahuje záznamy o výsledcích žákovy práce ve škole, o jeho chování.

❖ **TŘÍDNÍ SCHŮZKY**

Úkolem třídních schůzek je soustavně seznamovat rodiče se stavem výchovné práce ve třídě jako celku i u jednotlivých žáků, vést je ke zlepšení výsledků práce učitelů, získávat k aktivní spolupráci zvláště rodiče slabších žáků, vysvětlovat některé pedagogické problémy vyskytující se ve třídě.

Přímý styk rodičů s učiteli je neobyčejně významný a nelze jej ničím nahradit.⁴

❖ **DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ**

Tuto další formu spolupráce mezi školou a rodinou bych chtěla vyzdvihnout. Ověřila jsem si, že v Německu rodiče tuto formu velmi kladně hodnotí. Návštěvy rodičů ve vyučovacích hodinách se osvědčily. Lze je doporučit. Umožňují rodičům zhlédnout dítě v práci třídního kolektivu. Zatímco v Německu byly termíny Dnů otevřených dveří stanoveny, ve Finsku byly tyto dny naznačeny doslova stále otevřenými dveřmi během výuky. Velmi se mi tento způsob komunikace líbil. Rodiče během výuky poznávají výchovně vzdělávací metody učitele a s větším porozuměním mohou sledovat a kontrolovat domácí přípravu dětí. Přítomnost rodičů při vyučování může někdy zlepšit vztah rodiny a školy. V ČR jsem se s touto formou spolupráce ještě nesetkala, ale jsem přesvědčena, že během své budoucí pedagogické praxe, rodičům již zmíněnou formu doporučím.

⁴ Měla jsem tu možnost aktivně se účastnit 2 třídních schůzek. Téměř dva roky vyučuji na ZŠ v Ruprechticích, kde vedu kroužek anglického jazyka v 1. a 2. třídách. Seznamovala jsem rodiče s obsahem, cíli, způsobem motivace, literaturou, které jsou nedílnou součástí mé výuky. (Chtěla jsem s rodiči komunikovat, slyšet jejich názory na výuku cizích jazyků, atd., ale měla jsem pocit, že přede mnou sedí třída „malých ustrašených žáčků“. Bylo velmi těžké překročit jejich „vstupní bránu“ a začít s nimi diskutovat. Na druhé třídní schůzce, během role třídního učitele, jsem se cítila lépe. Bylo to dané tím, že většinu rodičů jsem už znala. Někteří mě navštěvovali před nebo po vyučování. Obraceli se na mě s různými druhy otázek. Právě v komunikaci s nimi jsem si uvědomovala, jak velká role náleží třídnímu učiteli.

❖ NÁVŠTĚVA UČITELE V RODINĚ

Tyto návštěvy umožňují učiteli poznat prostředí, v němž děti žijí, a podle toho upravit svůj individuální přístup k nim. Jsou nezbytné tam, kde se v chování nebo v prospěchu dětí objevily vážné nedostatky. Je nutné se na každou návštěvu dobře připravit.

Je třeba, aby si především třídní učitel ujasnil její účel, poznatky, které chce rodičům sdělit, i otázky, na které mu mají rodiče odpovědět. Učitel by dle autorů nikdy neměl přicházet na dítě žalovat, ani rodičům nevyčítat jejich případný nezájem o školu. Cílem je rodičům poradit a dohodnout se s nimi na společném působení. Rodiče musí ke škole získat důvěru. Naštěstí je tu spousta rodičů, kteří se snaží o co nejlepší spolupráci, protože jim na dětech záleží.

2. 6. VZTAHY S RODIČI

„ Vychovávat dítě znamená přijmout je se všemi jeho zvláštnostmi dětské bytosti. Znamená to, že jim nabízíme ve svém domě dobré místo a budeme jim poskytovat podporu a jistotu tak dlouho, až budou schopny jít svou cestou. „

Jiřina Prekopová

Děti na 1. stupni ZŠ se učí, aby dosáhly úspěšných výsledků, kterými by udělaly radost učitelům a hlavně rodičům. Rozhodující význam na úspěšnost žáka a jeho potřebě získávat vědomosti a lepší výsledky má hodnotový systém rodiny. Škola je pak místem, kde dochází ke konfrontaci hodnotového systému rodiny a společnosti, kterou škola reprezentuje.

Význam školy a hodnota školního vzdělání se promítá i do postojů rodičů, kteří je svým chováním a jednáním předávají svému dítěti. Dítě si na základě těchto rodičovských postojů utváří vlastní životní hodnoty, ztotožňuje se s nimi a přejímá tak představu o významu školního úspěchu. Dítě školního věku však neuvažuje o správnosti těchto rodičovských názorů. A tak se většinou stává, že právě v rodinách, kde chybí smysl školního úspěchu a vzdělávání, kde nemá školní úspěšnost žádný význam, dochází k tomu, že nemá ani smysl pro jejich dítě.

V rodině, kde dítě nikdo nepochválí za dobré výkony, kde dítě není oceňováno, tam chybí dítěti základní motivace. V takové rodině pak úspěch pro dítě nemá osobní hodnotu a může vést k dalším neúspěchům. A právě tomu by měla předcházet spolupráce rodiny a školy.

2.6.1. Spolupráce mezi školou a rodinou

Spolupráce mezi školou a rodinou je nezbytná a velmi důležitá. Rodiče by měli navázat kontakt se školou při vstupu dítěte do školy a vlastně už před tím probouzet v něm zájem o školu a udržovat ho po celou dobu školní docházky, podněcovat v dítěti touhu po učení a starat se, aby mohlo dobře plnit své školní povinnosti. Pro úspěšné působení školy je žádoucí, aby se učitel stal dítěti autoritou. V ní je velká síla. Není-li výchovné působení rodiny a školy jednotné, jdou-li rodiče a škola jen vedle sebe, nebo dokonce proti sobě, bývá dítě zmateno a nejisté.

Chlup a Kopecký považují soulad ve výchovném působení rodiny za základ předpokladu zdravého rozvoje žáků. Dále zdůrazňují, že škola i rodina musí mít jasnou představu o tom, jaký je jejich výchovný cíl, který pak následně může být plněn po etapách, systematickou a plánovitou spoluprací rodičů a učitelů. Znalost požadavků školy na děti, na jejich vědomosti a dovednosti, umožňuje rodině s úspěchem organizovat, kontrolovat denní rozvrh, zajistit vhodné podmínky pro domácí práci a pro přípravu na vyučování.

Spolupráce mezi školou a rodinou se v průběhu školní docházky mění, v ideálním případě se stále prohlubuje. Umožňuje to bližší poznání učitelů a rodičů. Tato spolupráce je pochopitelně také vzájemnou kontrolou, kontrolou jednotné činnosti, která má společný cíl: *úspěšnou výchovu a výuku dětí.*

J. Prchal, ve své knize Vychováváme děti, se zaměřuje na vstup dítěte do školy, kdy dítě nabývá vyššího společenského postavení, je již školákem. Škola začíná pronikat do celého rodinného života, kde i rodičům vznikají zcela nové povinnosti, starosti, ale především i radosti. Jejich vztahy k dítěti (školákovi) se promítají i do jejich poměru ke škole a osobě učitele. Nejen dítě, ale i rodiče si musí najít k učiteli určitý, vyhovující vztah.

Z rozhovorů s třídními učitelkami na 1. stupni ZŠ jsem vycítila, že někteří rodiče v učiteli či spíše učitelce vidí určitou konkurenci. (Ve svých vztazích k dítěti a vědomě nebo nevědomě se brání jejímu vlivu. Svým způsobem žárlí na přízeň, kterou dítě náhle a někdy vskutku překvapivě zahrnuje svou paní učitelku.

Jak již bylo řečeno, rodiče by měli zajistit dobré podmínky pro klidnou domácí práci, pro kvalitní přípravu na vyučování. Tento požadavek se zdá být samozřejmý v rodinách, kde dítě má svou vlastní místnost, v níž může kdykoliv nerušeně pracovat. Ale co v rodinách, kde dítě takové podmínky nemá?

V současné době shledávám v bytové a ekonomické situaci rodin značné problémy, ale i přes to by se rodina měla snažit poskytnout dítěti stálé pracovní místo, kde by se mohlo nerušeně soustředit např. na domácí úkol. Tím jsem se dostala k další otázce, kterou považuji za velmi důležitou. Do jaké míry má rodič pomáhat s řešením domácího úkolu?

Odpovědi na danou otázku mohou být různé. Zastávám toho názoru, že pokud si dítě neví rady s domácím úkolem, neměl by mít strach přijít za rodičem a požádat ho o radu, avšak rodič by měl dítěti cestu k řešení pouze ukázat, nikoli řešit úkol za dítě. Obraz, který si rodiče utvoří o práci svého dítěte, bude úplný a pravdivý teprve tehdy, pokud si ho ověří také ve škole. V opačném případě může být jejich pohled na dítě jednostranný.

S. Opatřil v *Pedagogice pro učitelství prvního stupně základní školy* uvádí, že rodiče znají nejlépe dobré i špatné vlastnosti svých dětí, avšak učitelé říkají zřídka kdy pravdu. Chválí nekriticky své dítě nebo jejich chyby nevidí, mají strach, že by jim pravdivou informací mohli ve škole ublížit. Učitel je pro ně cizí člověk, před nímž je nutno pečlivě skrývat všechny vady a nedostatky dítěte, a když je nakonec objeví sám, ještě jej různě omlouvají.

Většina rodičů sleduje velmi pozorně prospěch svých dětí a velmi často se stává, že každá horší známka je rozladí. Vyčítají dítěti nedbalost, nebo mu dokonce vyhrožují tresty, a pak se stává, bohužel, že dítě se naučí všelijak vymlouvat. Tuto zkušenost, v nepatrně odlišné formě, mám z doby, kdy jsem navštěvovala ZŠ.

Vzpomínám si, že jsem se snažila objevovat příčiny svého neúspěchu jinde, srovnávala jsem nekriticky svou vlastní práci s prací spolužáků, uváděla jsem různé výroky, které učitel pronesl v můj prospěch, ... ale nikdy jsem s tím doma neuspěla.

Během své krátkodobé praxe třídního učitele jsem se setkala i s rodiči, kteří se cítili dotčeni a reagovali často neuváženě, aniž by si ověřili pravdivost tvrzení. Stalo se mi, že

maminka napsala stížnost, když se pak její stížnost vyřešila, nezbyvalo jí, než se omluvit. Cítila se ponížená a roztrpčená, nechtěla si připustit, že jí dítě lhalo. Tento odstavec bych ráda zakončila pravdivým českým rčením: Dvakrát měř, jednou řež.

Obě strany, rodina i škola, by se měly ve vlastním zájmu snažit, aby jejich vztahy byly co nejlepší. Jak už bylo řečeno, cílem obou institucí je výchov dítěte, utváření optimálních podmínek pro rozvoj jeho osobnosti. Rodina a škola by měla vystupovat jako rovnoprávní partneři.

Z. Matějček ve své knize: *Co, kdy a jak ve výchově dětí* tvrdí, že pro školu je výchozím momentem dobré spolupráce získání důvěry rodičů, přesvědčení rodičů, že dobro jejich dětí je společným cílem. Jmenujeme-li rodiči jeden nedostatek dítěte za druhým, lze očekávat, že se začne bránit. Obranou může být *agrese* nebo *únik* jako dva základní typy reakcí. Avšak ani jedna z reakcí není žádoucí, nevede ke spolupráci.

Praxe mi ukázala, že vhodnější na začátku dialogu je dítě za cokoliv pochválit, ukázat rodičům, co pro dítě dělám já, jak se snažím pomoci. Tím spíše získávám jejich důvěru a ochotu ke spolupráci. Za velmi důležité považuji sdělit informaci včas a pokud možno přesně formulovat. Lze tím předejít řadě nedorozumění. Začínající problémy je třeba řešit dříve, než se projeví krizový stav. Myslím si, že velké umění je dobře umět naslouchat rodičům, jejich výpovědím o úspěších a neúspěších dítěte. Umět se vcítovat do jejich problémů.

2.7. UČITEL A JEHO ZDRAVÍ

Osobnost učitele je pro děti modelem, podle něhož se orientují. Pro žáky je velmi významné učitelovo osobní působení. Žáci velice vnímavě zaznamenávají všechny učitelovy vlastnosti, postoje a způsob života. Učitel plní významné výchovné úkoly tím, že spoluutváří postoje žáků k přírodě a k ostatním lidem, učí je, aby jednali nejen podle svých potřeb, ale aby respektovali i potřeby ostatních dětí a lidí kolem nich. Učitel v tomto případě významně ovlivňuje nejen charakter svých žáků, ale je pro své žáky i velkým zdrojem inspirace v oblasti hodnotové orientace.

Každý učitel by měl pečovat o své zdraví, neboť právě to je nezbytným předpokladem pro úspěšné a efektivní vykonávání jeho profese. Svým postojem ke zdraví a způsobem života vytváří žákům model chování, ve kterém se odráží jeho vlastní pojetí zdraví. Obecně je známo, pokud je učitel v dobré fyzické a psychické kondici, zvládá své školní povinnosti s větší energií a s větším úspěchem reaguje na problémy a zátěž. Myslím si, že zdraví je nezbytným předpokladem pro úspěšnost a efektivní činnost každého učitele.

2.7.1. Duševní rovnováha učitelů a její vliv na žáky

Učitel je zodpovědný za řádné vedení výchovy a výuky. Mnoho časového stresu a povinností ohrožuje jeho duševní rovnováhu. Také stálý kontakt s mnoha dětmi často velmi vyčerpává. Je prokázáno, že styk s lidmi je podstatně vyšším zdrojem stresů, než zacházení s věcmi. (Míček, L., 1992) Na základě tohoto tvrzení můžeme říci, že profese učitele patří z hlediska psychické náročnosti k nejvíce vyčerpávajícím povoláním.

Osobnost učitele, především stupeň její duševní vyrovnanosti, má zásadní význam pro duševní rovnováhu dětí. Celková duševní nevyrovnanost učitele, nervozita, stres, atd. zanechává výrazné a trvalé stopy v psychice dětí. Čím mladší dítě je, tím výrazněji jej tyto faktory negativně ovlivní. Setkala jsem se s mnoha případy, kdy u dětí došlo k výraznému zvýšení motorického neklidu, poruch spánku, snížení sebevědomí, důvěry, ...

Každý člověk z vlastní zkušenosti dobře zná, co dokáže stres způsobit. Pokud působí dlouhodobě, může zásadním způsobem ovlivnit celkové zdraví. (Havlinová, M., 1998)

2.7.2. Učitel a stres

Hans Selye, který vytvořil moderní koncepci stresu, pod tento pojem nejdříve zahrnoval nejrůznější zatěžující faktory vnějšího světa, později selhání adaptivních mechanismů, a konečně chápal stres jako stav porušené homeostázy, jako fyziologickou disfunkci nebo nemoc. Často je stres chápán také jako proces a stav zvýšeného opotřebování organismu. (Míček, L., 1992)

V českém jazyce se užívá synonyma *psychická zátěž*. Od anglického pojmu stres bychom měli rozlišit pojem stresor, což je faktor, kterým je proces stresu vyvoláván. Stresorem mohou být vnější podněty (např. hluk při vyučování, hádka s kolegou) nebo podněty vnitřní (např. výčitky svědomí).

Syndrom vyhoření

Lékařská klasifikace nemocí z povolání a psychologie práce řadí učitele ke skupině osob obzvlášť zatížených stresem. Jejich problémy mohou stres vystupňovat do té míry, že se objeví syndrom vyhoření.

Hennig, Keller popisují syndrom vyhoření jako duševní stav objevující se často u lidí, kteří pracují s jinými lidmi. Tento stav ohlašuje celá řada symptomů. Člověk se cítí celkově špatně, je emocionálně, duševně a tělesně unavený. Má pocity bezmoci a beznaděje, nemá chuť do práce ani radost ze života. Vyhoření většinou není důsledkem izolovaných traumatických zážitků, nýbrž se objevuje jako plíživé psychické vyčerpání.

Hennig, Keller, 1996 upozorňují na to, že proces, jehož vyvrcholením je vyhoření, většinou trvá několik let a probíhá v několika fázích, které charakterizují takto:

1. **Fáze = nadšení:** Učitel má vysoké ideály a velmi se angažuje pro školu a žáky.
2. **Fáze = stagnace:** Ideály se nedaří realizovat. Požadavky žáků, rodičů a vedení školy začínají učitele obtěžovat.
3. **Fáze = frustrace:** Učitel vnímá žáky negativně, na kázeňské problémy častěji reaguje donucovacími prostředky. Škola je pro učitele velkým zklamáním.

4 . Fáze = apatie: Mezi učitelem a žáky vládne nepřátelství. Učitel dělá jen to nejnnutnější a vyhýbá se odborným rozhovorům a veškerým aktivitám.

5 . Fáze = syndrom vyhoření: Je dosaženo stadia úplného vyčerpání.

Obranou proti vyhoření bývá odchod z profese. „ Přirozené je, že tento osud potká obvykle aktivní a iniciativní učitele, ale paradoxní je, že se na tom podílí samo školství svými podmínkami, které vytváří a jejichž rizik nedbá.“ (Havlíková, M., 1998)

Jedním z nejvýznamnějších stresorů učitele jsou ty, které souvisí s žáky. Příliš velký počet žáků ve třídě podstatně zatěžuje práci učitele a neumožňuje mu individuální přístup k nim. Učitel není schopen poznat charakter, nadání a speciální schopnosti každého dítěte. Tím je zhoršen kontakt mezi učitelem a žákem. Učitel může mít i pocit, že nedokáže zajistit bezpečnost všech žáků.

Vznik stresu je v současné době ovlivněn i podstatně vyšším počtem problémových žáků ve třídách. Stále se zvyšuje počet kázeňských problémů, porušování školního řádu, obtíží při zvládání třídního kolektivu, ve smyslu plnění povinností. „ Již v roce 1978 dospěl psychiatr Bloch k závěru, že vyhoření učitelů podporují především časté konflikty s agresivními žáky.“ (Hennig, Keller, 1996)

Návrh, jak předcházet stresu

- **Naučte se říkat NE** - Nenechte se přetěžovat! Myslete také na sebe.
- **Snižte příliš vysoké ideály** – Kdo na sebe i na druhé klade příliš vysoké nároky, neustále se vystavuje nebezpečí frustrace. Člověk je tvor chybující a nedokonalý.
- **Vyjadřujte otevřeně své pocity** – Pokud se vás cokoli dotkne, dejte to najevo.
- **Dělejte přestávky** – Vaše zásoba energie je omezená, nežeňte se z jedné činnosti do druhé.
- **Dobrý plán ušetří polovinu práce** – Rozdělte si práci rovnoměrně. Rozdělte si ji na etapy, které budete schopni zvládnout.

- **Stanovte si priority** – Nemusíte být všude a vždy. Soustředte se jen na podstatné činnosti.
- **Hledejte emocionální podporu** – Pro duševní pohodu každého učitele je velice významná kvalita jeho rodinného zázemí. Je důležité, aby si každý učitel vytvářel spokojenou atmosféru.
- **Předcházejte výukovým problémům** – Vyučování si dobře připravte. Reagujte důsledně na nedodržování norem a pravidel.
- **Vyvarujte se negativního myšlení** – Vyvarujte se sebelitosti, radujte se z toho, co umíte a dokážete.
- **V kritických chvílích vyučování zachovejte rozvahu** – V problémové situaci se nenechte svést k impulsivnímu jednání.
- **Neustále se dále uče a vzdělávejte** – Utvářejte si mnohé zájmy. Obohacujte se uměním, sportem, naučte se orientovat ve svém vědním oboru, v pedagogice, psychologii, vyhledávejte další činnosti a aktivity, které jsou vám blízké, neboť duševní rovnováhu mnohých lidí dokáže posílit právě jejich koníček.

Cesta k duševní rovnováze by měla být našim prvořadým úkolem. Je to úkol, který nikdy nekončí. O duševní rovnováhu je nutno stále usilovat, není to stav, který by byl jednou provždy dosažen nebo někomu darován. (Hennig, Keller, 1996)

2.8. SOCIOPROFESNÍ STRUKTURA UČITELŮ

Jedno z nejfrekventovaněji řešených témat ve školství jsou podmínky práce učitele. Zejména platy, sociální postavení učitelů nebo prestiž učitelského povolání.

Platy učitelů

„Postavení učitelů bylo v každé historické době charakterizováno třemi základními skutečnostmi. Vedle obecně společenské prestiže, odpovídající významu a důležitosti, které společnost učitelům a jejich práci přikládala, byly pracovní podmínky učitelů a požadavky, které byly na učitele kladeny. Třetí a rozhodně nezanedbatelnou skutečností pak byl plat, který učitelé za svoji práci dostávali.

Ten nebyl původně přesně stanoven a lišil se i podle jednotlivých panství a farností. Obvykle byl převážně vyplácen v naturáliích, doplňovaly ho i nejrůznější dávky a poplatky. Mnohdy si je učitelé museli vybírat a vymáhat sami. Nedostatečné oceňování učitelské práce našlo výraz i v tom, že učitelé zcela běžně chodili koledou, že nedělní obědy pro ně zabezpečovala vrchnost a další bohatší obyvatelé obce. Učitelský plat značně snižovalo i to, že učitel musel ze svého platu vyplácet pomocníka, který mu nejen vypomáhal, ale přebíral i učitelovi povinnosti v případě jeho nemoci.

K první zásadní změně v učitelských platech došlo v roce 1785, kdy byla zavedena tzv. *kongura*. Ta znamenala, že každý učitel již dostával určitou část svého platu pouze v penězích. Aby byl přehled o veškerých příjmech jednotlivých učitelů, sepišovaly se jejich seznamy, kterým se říkalo „*fasse*“.

Ještě v prvních desetiletích 19. století bylo postavení učitelů značně nepříznivé. Peněžní platy byly nízké, naturálie se učitelům nedařilo vždy v úplnosti vybírat. Ještě v roce 1848 toto nedůstojné postavení učitelů ostře kritizoval Karel Havlíček Borovský, který konstatoval, že: „*Pokavádě budou učitelé odměňováni hůře než pěstitelé koní, nebudou obce kvést*“.

V posledních deseti letech jsme byli svědky změn v mnoha oblastech naší ekonomiky a nedílnou součástí bylo a je řešení platové situace učitelů. V důsledku zvyšování výdajů na školství v posledních letech a od roku 1989 stabilní mzdové prostředky se odráží v průměrných platech ve školství. Následkem neuspokojivé finanční situace učitelů přechází část učitelů do soukromého školství, které většinou poskytuje lepší pracovní podmínky včetně platových. Další část odchází mimo školství, zvláště učitelé s aprobacemi, po kterých je velká poptávka, tj. učitelé jazyků, informatiky, ekonomiky, matematiky. Výuka je pak zajišťována nekvalifikovanými učiteli nebo učiteli-důchodci. „

(Cesty k profesionalizaci učitelů, část III., 1998)

Současná doba klade vysoké nároky na muže, zejména z důvodu finančního zajištění rodiny a proto učitelé – muži odcházejí za lepším platovým ohodnocením. Z mnoha výzkumu a šetření platů učitelů k jiným profesím u nás i v zahraničí vyplývá, že finanční ohodnocení českých učitelů je na nižší úrovni než ve většině vyspělých zemích. Navíc nejsou českým učitelům poskytovány vedle platu další kompenzace, jako např. příplatek na životní náklady (bydlení, dopravu, ošacení aj.).

(P. Urbánek, 1999)

OBTÍŽE V PRÁCI ZAČÍNÁJÍCÍCH UČITELŮ

Také některé nástupní podmínky začínajících učitelů, mohou ovlivnit jejich zvažování o odchodu ze školství či změně lokality školy. Šimoník (1995) tvrdí, že ke specifickým problémům začínajících učitelů, které sice s vlastní výchovně vzdělávací činností zdánlivě nesouvisejí, ale přesto se v ní přímo i nepřímo odrážejí, patří **časté dojíždění do místa školy**.

Podle prováděného výzkumu v roce 1990-1992 u začínajících učitelů, dojíždělo denně do školy 59,6 % všech dotazovaných. Učitelé, jejichž práce je vázána na dopravní spoje, se může negativně projevit v jejich práci, zejména pak v mimovyučovací a mimoškolní činnosti. Dojíždějící učitel se tzv. nesžije s prostředím města či obce, v němž se škola nachází, tudíž nemá možnost setkávat se s lidmi z obce či města, nenavštěvuje akce a poté je ani nemůže využít v práci se žáky či rodiči.

V zájmu udržení si učitelů by škola, či obec, měla vytvořit takové podmínky, které by kromě ubytování obsahovaly i perspektivu zajištění trvalého bydlení v místě školy. Prostředí, ve kterém se absolvent vysoké školy pohyboval před nástupem do zaměstnání se může velmi lišit od prostředí, kde bude vykonávat učitelskou profesi. Tento fakt může ještě zvýšit počáteční nesnáze, například i ve včlenění se do nového prostředí.

Práce začínajícího učitele je ovlivněna výší jeho pracovního úvazku, skladbou přidělených vyučovacích předmětů a množstvím dalších mimovyučovacích povinností. V důsledku odchodu učitelů ze školství a zejména těch aprobovaných, se stále více setkáváme s výukou předmětů neaprobovanými pedagogy. Zejména u mladých učitelů tento stav může prohloubit jejich nástupní problémy ve škole.

Šimoník (1995) uvádí příklad z praxe: V šetřeném vzorku, 36 mladých učitelů, tj. 25,5 % vyučovalo pouze předměty na které mělo aprobaci. Dále uvádí:

- 1 předmět mimo svou aprobaci vyučovalo 72 učitelů, tj. 51,2 %,
- 2 předmětům mimo svou aprobaci vyučovalo 15 učitelů, tj. 10,6 %,
- 3 předmětům mimo svou aprobaci vyučovalo 15 učitelů, tj. 10,6 %,
- 4 předmětům mimo svou aprobaci vyučovali 3 učitelů, tj. 2,1 %.

Nejčastějšími neaprobovaně vyučovanými předměty byly angličtina, pracovní výchova, občanský výchova, němčina, tělesná výchova a hudební výchova. Při otázce na potíže při přípravách na hodinu, respondenti uváděli nejčastěji **přípravu na neaprobované předměty.** V dnešní době, je na základních školách nedostatek aprobovaných učitelů cizích jazyků. Důvodem je většinou odchod za lukrativnějším zaměstnáním, s lepším finančním ohodnocením.

Jako jedna z prevencí před neaprobovanou výukou, se vysokým školám doporučuje, aby studenti měli v budoucnu alespoň trojkombinační aprobase. (Školství 13.2. 1998, s. 11)

Vlastní zkušenost mi ukázala, že třídní schůzky nenavštěvují rodiče, kteří mají malý zájem o výchovu svých dětí, myslím si, že měli obavy z negativní zprávy o prospěchu a chování svého dítěte. Problém se kterým jsem se potýkala nejen já byl: **Jak získat k návštěvě třídních schůzek všechny rodiče.** Dále, **jakým způsobem hovořit s rodiči o nedostacích dítěte.**

2.10. Charakteristika vzdělávacích programů **pro I. stupeň ZŠ**

Základní škola je všeobecně prvním druhem školy, se kterou se dítě povinně setká. Výuka v ní se v současnosti realizuje v několika vzdělávacích programech, které se snaží nabídnout příležitost, aby mohli být všichni žáci během své školní dráhy úspěšní.

V současné době mají ředitelé základních škol možnost zvolit výuku na I. stupni ZŠ s možností výběru ze tří koncepcí vzdělávacích programů schválených MŠMT ČR. Mohou zvolit výuku podle programů: *Základní škola*, *Obecná škola*, *Národní škola* nebo některý z programů *alternativních škol*.

Obsah učiva uvedených programů je koncipován tak, aby mohl být po ukončení 5. ročníků srovnatelný a mohlo tak dojít eventuálně k změně vzdělávacího programu. Tyto koncepce vytvářejí společenské klima pro úspěšnost žáků ZŠ. Vzdělávací programy mají své nezaměnitelné charakteristické rysy:

Projekt Základní škola

Program Základní škola se v našem školství uplatňuje nejdéle a nepreferuje žádné revoluční změny. Usiluje o to, aby žáci získali kvalitní základy moderního všeobecného vzdělání. Vzdělávací program chápe obsah základního vzdělání jako prostředek rozvoje osobnosti žáka, jako nástroj žákovi orientace v kulturních a civilizačních výtvorech i jako klíč k pochopení společenských a technických přeměn současnosti. Tento vzdělávací program vyzvedá mravní výchovu, výchovu ke zdravému životnímu stylu a k ochraně životního prostředí.

Zdůrazňuje pevné osvojení podstatných poznatků, dovedností, se schopností aplikovat je při řešení úkolů v běžných životních situacích. Program sleduje vytváření elementárních a specifických dovedností, rozvíjí vzájemné propojování více vzdělávacích oblastí a oborů, zdůrazňuje sociální a komunikativní kompetence a směřuje žáky k osvojení hlavních zásad a norem lidského jednání.

Klade důraz na dostatek podnětů a příležitostí aktivně se podílet na vlastním vzdělávání. Učí žáky samostatně se projevat, získávat vědomosti vlastní činností a umožňuje jim využívat vlastních zkušeností. Vede žáky k tomu, aby uměli diskutovat, argumentovat a vyvozovat závěry.

Vzdělávací program Základní škola přihlíží k individuálním předpokladům a možnostem žáků, bere na zřetel zájmy a zaměření dětí. Vzdělávací cíle programu jsou rozčleněny:

- a) na cíle poznávací a s nimi spjaté dovednosti a kompetence žáků, jež tvoří jádro vzdělávacích záměrů programu
- b) na cíle hodnotové, orientované k formování osobnostních rysů a mravních vlastností žáků.

Záměry vzdělávacího programu se projevují i v přístupu k hodnocení žáků, jehož významným rysem je posilování kladného vztahu žáků k vlastnímu vzdělávání, oceňování jejich pozitivních projevů, respektování přirozených rozdílů ve způsobu učení i podněcování a podporování individuálních rozvojových možností.

Hodnocení žáků by podle vzdělávacího programu mělo být adresné a vyhýbat se jednostrannostem. Mělo by být v souladu s cíli a zaměřovat se na projevy žáka v oblasti poznávací, činnostní a hodnotové. Vzdělávací program umožňuje využití různorodých forem hodnocení žáků. Jejich společným cílem by mělo být upevňování pozitivního vztahu žáků ke škole a jejich motivace k dosahování dobrých výsledků.

(Vzdělávací program Základní škola, 1998)

Projekt Obecná škola

Vzdělávací program Obecná škola byl schválen dne 20. listopadu 1995 s účinností od 1. září 1996 jako modelový program pro 1. – 5. ročník základního vzdělávání. MŠMT ČR schválilo dne 17.3. 1997 s účinností od 1. září 1997 změnu názvu vzdělávacích programů, Obecná škola a Občanská škola na společný název Obecná škola, jako vzdělávací program určený pro 1. – 9. ročník základního vzdělávání.

Cílem Obecných škol je rozvoj osobnosti dítěte, především jeho vzděláváním a realizací jako vzdělanosti. Úkolem těchto škol je prostřednictvím učebních osnov usilovat o ucelený náhled žáka na svět, jež je realizován jednoduchými prostředky nívní dětské mysli, specifickou dětskou vnímavostí, představivostí, fantazií a pomocí specifických dětských zkušeností. Obsahová náplň tohoto stupně škol, by neměla být tolik zatěžována vědeckými poznatky a termíny, které svou abstraktní povahou neodpovídají mentalitě dětí obecné školy. Koncepce programu zdůrazňuje význam úzké souvislosti vzdělanosti a komunikace, neboť právě prostřednictvím komunikace s druhými lidmi se vzdělanost umožňuje.

Charakteristickým rysem pojetí Obecné školy je tendence prosadit se snaživou pracovitostí, která žákům:

- a) přináší radost z úspěchu a zadostiučinění z dosažených výsledků
- b) vyjadřuje jejich uspokojení z činnosti samotné a přináší potěšení z toho, že na ni stačí a dokáže ji dovést do konce
- c) chrání žáky před ohrožením a pocity méněcennosti

Vzdělávací program tím zdůrazňuje, že žákovská sociální pozice je důležitou osou rozvoje osobnosti dítěte. Pojetí Obecné školy zdůrazňuje význam hodnocení, které ovlivňuje vývoj sebehodnocení a s ním související sebedůvěru a upozorňuje na zpětné důsledky pro další činnost.

Aktualizuje potřebu pozitivního hodnocení učebních činností a dosažených výsledků. Podtrhuje realizaci školní úspěšnosti, jež je závažným motivujícím činitelem ovlivňujícím vývoj celé řady vlastností osobnosti. S tím souvisí i skutečnost, že v některých školských systémech a pedagogických koncepcích se klasifikace v obecné škole zcela odmítá.

Vzdělávací program spíše usiluje o takové hodnotící přístupy k dětem, které napomáhají rozvoji jejich osobnosti a podporují žákovu vzdělávací aktivitu. V koncepci pojetí Obecné školy je doporučeno spíše hodnocení založené na porovnávání stávajícího výkonu dítěte s jeho vlastním předchozím výkonem. Doporučuje oproti finálnímu hodnocení, jež vyslovuje konečný verdikt (prospěl, neprospěl, má jedničku či pětku), hodnocení formativní, které je založeno na informování dítěte, aby vědělo v čem a jak má nadále postupovat a na informování učitele, aby mohl volit co nejadekvátnější další postupy a přístup.

Zajímavým místem vzdělávacího procesu je, že předpokládané učební osnovy mezi 1. – 5. třídou nejsou svazujícími předpisy, ale naznačují směry vývoje a základní rámec na obecné škole. Obsahují osnovy, které nejsou předpisem, ale vodítkem a pomocníkem učitelů.

Například ve vyučovací jednotce v 1. a 2. třídě se ponechává na úvaze učitele, podle potřeb třídy, volit přestávky nebo zařazení jiného předmětu s jistou volností pro uchování kontinuity. Ve 3. třídě dochází už k postupnému převodu na pravidelný rytmus výuky a ve 4. a 5. třídě se už pravidelný rytmus výuky dodržuje s možností spojovat předměty do bloků obsahově blízkých.

Pojetí obecné školy zdůrazňuje i význam zájmu rodičů o děti a školu, jež je nutnou podmínkou úspěšnosti nejen žáků, ale i učitelů a škol. Musí to však být zájem, který podpoří snahy učitelů a nenaruší školní práci. Svým zájmem by škola měla přispět i širší společnosti, protože mnoho z navrženého programu vyžaduje dodatečné ekonomické zdroje a pomoc rodičů.

(PÍTHA, HELUS, Vzdělávací program Obecná škola, 1996)

Výchovně vzdělávací projekt Národní škola

Vzdělávací program Národní škola schválilo MŠMT ČR dne 17. 3. 1997 s účinností od 1. září 1997 jako vzdělávací program pro 1. – 9. ročník základního vzdělávání. Název Národní škola nebyl vybrán náhodně. Vyjadřuje stejnou myšlenku, která stála u zrodu Národního divadla nebo Národního muzea: „Národ sobě“.

Mottem tohoto pojetí je:

„Všeobecné vzdělávání, o které usiluje každý myslící člověk, musí být světové. Znamená to pochopit svět z našeho českého hlediska. Světovostí nedosáhneme cizí pomocí, ale musíme si je dobýt vlastní prací. „ (Asociace pedagogů základního školství České republiky)

Vzdělávací program Národní škola je otevřený a postupný projekt, který vychází ze zkušeností učitelů z praxe na základních školách a umožňuje změnit klima na školách tak, aby do nich chodily děti rády. Respektuje dětství jako plnohodnotné období života a za cíl si klade být školou pro děti, školou zaměřenou na úspěch. Školou, která zahájí vzdělávací dráhu dítěte a položí základy pro život svobodného člověka.

Prosazuje myšlenku, že pro úspěšný rozvoj dítěte má velký význam život v populačně přirozené skupině. Za nesprávnou považuje selekci dětí v období školní docházky, neboť do přirozené skupiny patří i děti s různými typy postižení, jejichž integrace obohacuje všechny děti a vytváří podmínky k hodnotnému spolužití postižených a zdravých lidí v dalším životě.

Zvláštností a odlišností projektu je nevázanost na žádnou metodu či učebnice. Výběr konkrétního učiva není považován za nejpodstatnější, důležité jsou vzdělávací cíle, k jejichž plnění učivo slouží. Z tohoto projektu vyplývá důležitý znak, že ponechává prostor ve výběru konkrétní učební látky škole, respektive učiteli. V hodnocení a klasifikaci je považována převaha pozitivní motivace, učitel by měl častěji používat i jiné formy hodnocení, které více vypovídají o žákově osobnosti. Učitel by měl různými formami zajišťovat především to, co žák ví a nikoliv hledat to, co neví.

Pojetí školy preferuje, že v předmětech výchovného zaměření by bylo vhodné slovní hodnocení. Vzhledem k závažnosti hodnocení je doporučováno shromažďování dokumentace zakládající vývoj žákových vědomostí, dovedností, návyků, postojů, a to po celou dobu základní docházky žáka, protože tvoří nenahraditelný zdroj informací pro pedagogy. Národní škola je školou pro děti, školou, která respektuje dětství jako plnohodnotné období života.

(Vzdělávací program Národní škola, 1996)

3. EMPIRICKÁ ČÁST

3.1. CÍL PRŮZKUMU

V empirické části jsem chtěla získat informace o tom, jakým způsobem ovlivňuje třídní učitel formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ a zda existují rozdíly mezi postoji třídních učitelů ke své profesi v Základních školách v ČR a v Základních školách ve Finsku. Diplomová práce se pokouší popsat činnosti a jejich působení při formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ a zároveň vypořádat, do jaké míry se odráží učitelův přístup k žákovi.

Konkrétně jsem se snažila zjistit informace v oblastech:

- ❖ postoje třídních učitelů ke své profesi
- ❖ komunikace
- ❖ seberealizace a profesní růst učitelů
- ❖ sociální prostředí ve škole

FORMULACE HYPOTÉZY

Učitel by měl být především odborníkem v procesech výchovy a vzdělávání. Ve své diplomové práci bych chtěla vyzdvihnout osobnost třídního učitele na 1. stupni ZŠ, který má dle mého názoru velký vliv na formování osobnosti žáka. Měl by být schopen odborně a citlivě napomáhat k všestrannému rozvoji žáka.

Předpokládáme, že ...

H1: Mezi Základními školami v Mladé Boleslavi a Základními školami v Liberci nebudou významné rozdíly z hlediska postojů třídních učitelů ke své profesi.

H2: Školní úspěšnost žáka je ovlivněna komunikací rodiny a školy.

H3: Platové ohodnocení je pro většinu učitelů nevyhovující na Základních školách v ČR i na Základních školách ve Finsku.

H4: Třídní učitelé na Základních školách v Liberci, Mladé Boleslavi, Joensuu, komunikují se svými žáky i mimo vyučování většinou rádi.

3.2 METODY PRŮZKUMU

Pro svůj průzkum jsem zvolila:

- a) metodu dotazníku
- b) zpracování výsledků průzkumu formou tabulek, procentuálního a grafického vyjádření.

a) Dotazník

Dotazník je velmi častou metodou sloužící k shromažďování informací pro určité šetření či průzkum. Je to metoda založená na písemné komunikaci mezi tím, kdo výzkum provádí, a dotazovanými osobami.

Při dotazníkové metodě **je důležitý výběr a formulace otázek**, aby se daly jasně a jednoznačně pochopit a upřímnost odpovědi dotazovaných. Dotazník umožňuje zkoumat týž problém u většího počtu osob.

Na základě dostupné literatury jsem se seznámila s touto metodou dotazníku a vypracovala jsem dotazník pro třídní učitele 1. stupně ZŠ. Součástí dotazníku jsou otázky, které jsem zaměřila na postoje třídních učitelů ke své profesi. Část těchto otázek jsem využila, na doporučení PaedDr. Petra Urbánka, PhD, z již vytvořeného nestandardizovaného dotazníku PaedDr. Petrem Urbánkem a Doc. PhDr. Janem Solfronkem, neboť oni se problematikou postojů učitelů již zabývali.

Metodu dotazníkovou jsem doplnila metodou rozhovoru, především kvůli navázání osobního kontaktu, myslím si, že jsem díky této doplňující metodě pronikla více do postojů dotazovaných.

Uvědomuji si, že vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka jako takový je velmi obsáhlým tématem a že není možné ho obsáhnout komplexně v jediné diplomové práci.

S dotazníky pro třídní učitele 1. stupně ZŠ jsem se osobně obrátila na ředitele školy a požádala ho, aby předal dotazník třídním učitelkám (učitelům) ZŠ k vyplnění. Aby byl průzkum objektivní, zvolila jsem stejnou formu distribuce dotazníků u všech škol v ČR i Finsku. Protože byl zvolen tento postup, jsou součástí dotazníku **instrukce k vyplnění a průvodní dopis**, ve kterém se obracím na třídní učitele s prosbou o vyplnění dotazníku, jako jeden z podkladů své diplomové práce. Dále uvádím, že dotazník je anonymní a získané informace nebudou nikterak zneužity.

V dotazníku bylo použito několik typů položek z hlediska odpovědi:

- výběr z několika daných možností
- forma stručného slovního vyjádření
- výběr z možností ano – ne
- užití bodové škály

Dále jsem požádala o uvedení základních údajů týkajících se:

- charakteristiky učitelů, kteří dotazník vyplnili (pohlaví, věk, délka učitelské praxe)
- charakteristiky škol, ve které učitelé učí (koncepte školy, velikost školy, počet žáků ve třídě)

b) Zpracování výsledků průzkumu

Pro lepší přehled, přesnost a orientaci jsou výsledky průzkumu zpracovány do tabulek a následně zpracovány graficky. Vzhledem k odlišnému počtu škol a respondentů je většina údajů zpracována procentuálním zastoupením :

- a) z celkového počtu odevzdaných dotazníků v Mladé Boleslavi (ČR)
- b) z celkového počtu odevzdaných dotazníků v Liberci (ČR)
- c) z celkového počtu odevzdaných dotazníků v Joensuu (Finsko)

U formy stručného slovního vyjádření jsou nejčastější konkrétní odpovědi učitelů uvedeny.

3.3. PŘEDPRŮZKUM

Po vypracování dotazníku jsem se snažila zjistit jeho obtížnost, časovou náročnost a správnou formulaci otázek a pokynů pro zodpovězení otázek. Dotazník směřující do ZŠ v ČR byl konzultován s vedoucím diplomové práce PhDr. Milanem Štěpanovičem, PaedDr. Petrem Urbánkem a se čtyřmi učitelkami různých základních škol. Dotazník směřující do ZŠ ve Finsku byl konzultován s Mgr. Markem Blechou z katedry Aj a Profesorem Kyosti Julkunnen (Univerzity of Joensuu, Faculty of Education).

Bylo nutné ověřit, zda jsou otázky formulovány přesně a srozumitelně, neboť průzkum byl založen na písemné komunikaci. Připomínky, kterých si velmi cením, byly do konečného znění dotazníku promítnuty. Konečné znění dotazníku pro třídní učitele na 1. stupni ZŠ v ČR je v příloze č. 1 (MZ/ 2003/1/01- 03), dotazníku pro třídní učitele na 1. stupni ZŠ ve Finsku je v příloze č. 2 (MZ/ 2003/2/01).

3.4. VÝBĚR ŠKOL A ÚČASTNÍKŮ PRŮZKUMU

Pro průzkum jsem zvolila celkem 20 typů základních škol ze třech oblastí Mladá Boleslav (osloveno 8 typů škol), Liberec (osloveno 5 typů škol), Joensuu (osloveno 7 typů škol). Pro výběr škol jsem neměla stanovené žádné kritérium.

S dotazníky pro třídní učitele 1. stupně ZŠ jsem se osobně obrátila na ředitele každé oslovené školy a požádala je, aby předali dotazník třídním učitelkám (učitelům) ZŠ k vyplnění.

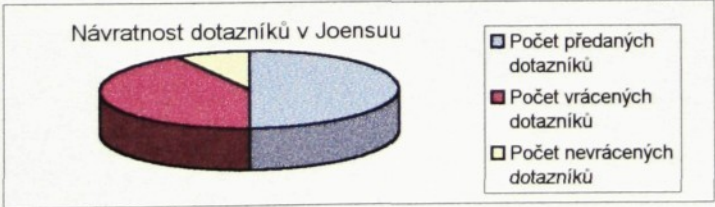
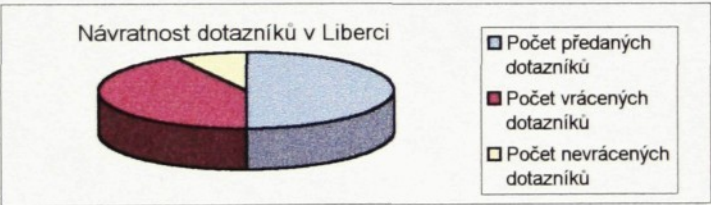
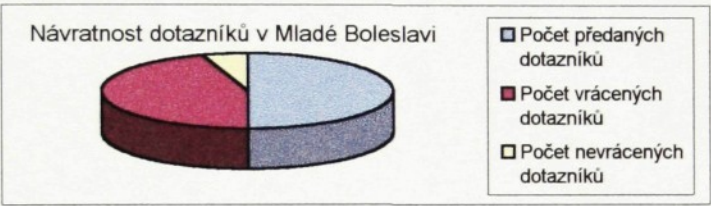
3.5. ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKU

Po obdržení konečného počtu dotazníků začalo zpracování výsledků průzkumu. Vyřadila jsem 6 dotazníků, které byly neúplné. Řádně vyplněné dotazníky byly rozděleny do tří skupin. Nejprve jsem vyhodnotila návratnost dotazníku, která je uvedena v tabulce č. 2, poté základní údaje o školách a učitelích, kteří dotazník vyplnili. Údaje jsou zpracovány v tabulce č. 3 – *Charakteristika účastníků průzkumu* a v tabulce č. 4 – *Charakteristika škol*. Dále jsem vyhodnocovala jednotlivá tvrzení dotazníku, záznam odpovědí k jednotlivým tvrzením je uveden v tabulkách. Výsledky průzkumu jsou zpracovány pomocí přehledných grafů.

- ❖ Základní školy v Mladé Boleslavi (ČR)
- ❖ Základní školy v Liberci (ČR)
- ❖ Základní školy v Joensuu (Finsko)

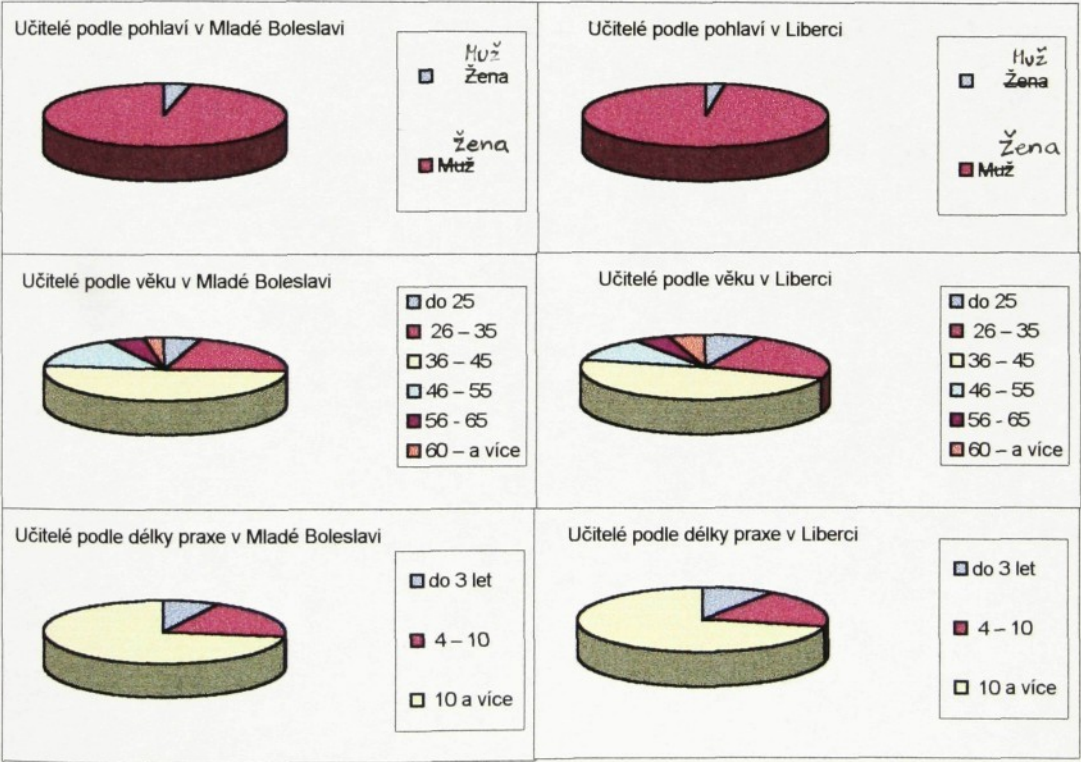
Tabulka č. 2

Návratnost dotazníků	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci		Základní školy v Joensuu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Počet oslovených škol	8	100	5	100	7	100
Počet předaných dotazníků	90	100	50	100	50	100
Počet vrácených dotazníků	81	90	42	84	42	84
Počet nevrácených dotazníků	9	10	8	16	8	16

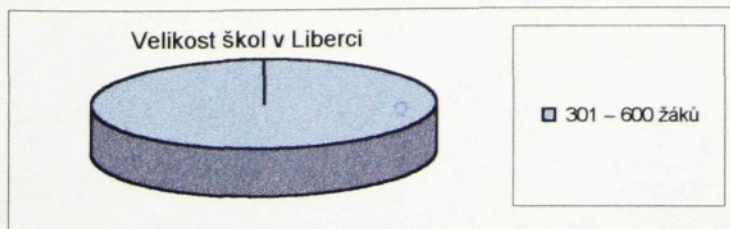
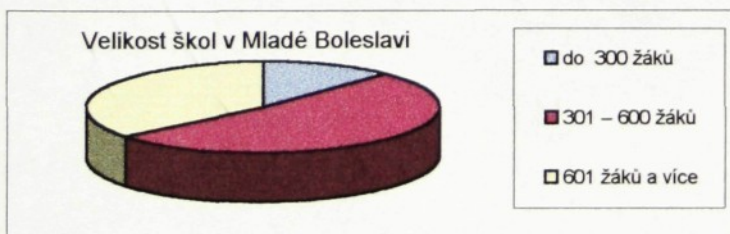
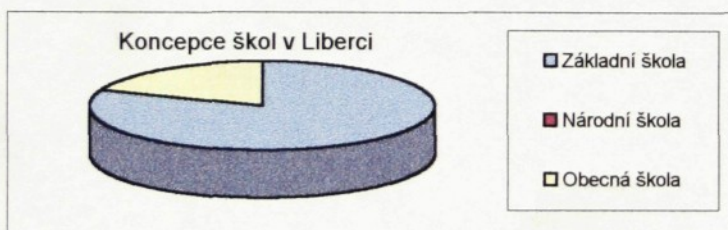
Tabulka č. 3

Charakteristika respondentů	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
Pohlaví				
Žena ↕	3	4%	1	2%
Muž ↕	78	96%	41	98%
Věk				
do 25	4	5%	3	7%
26 – 35	17	21%	10	24%
36 – 45	41	51%	20	48%
46 – 55	13	16%	5	12%
56 - 65	4	5%	2	5%
60 – a více	2	2%	2	5%
Délka učitelské praxe				
do 3 let	6	7%	4	10%
4 – 10	16	20%	8	19%
10 a více	59	73%	30	71%

Tabulka č.4

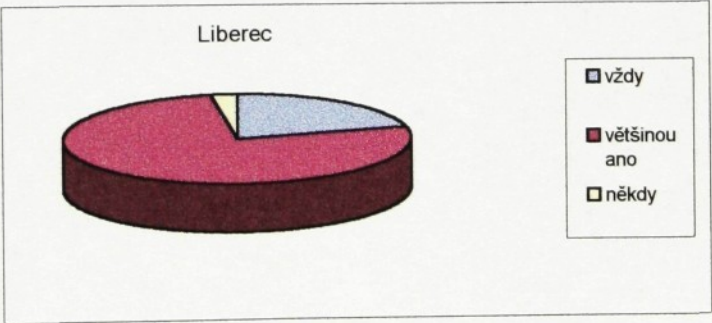
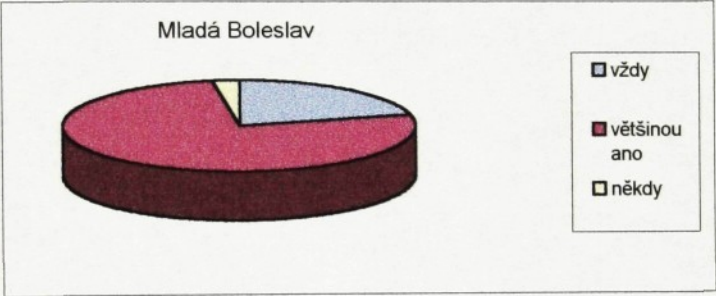
Charakteristika škol	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
Koncepce školy				
Základní škola	54	67%	34	81%
Národní škola	17	21%	-	-
Obecná škola	10	12%	8	19%
Velikost škol (dle počtu žáků)				
do 300 žáků	10	12%	-	-
301 – 600 žáků	42	52%	42	100%
601 žáků a více	29	36%	-	-
Průměrný počet žáků ve třídě	22	-	23,1	-

Tabulka č. 5

1. Svou práci mám rád(a)

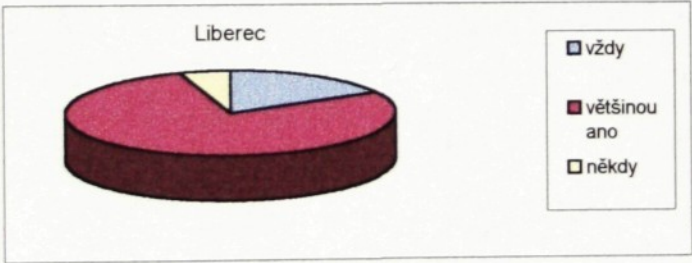
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy	17	21%	12	29%
většinou ano	62	77%	29	69%
někdy	2	2%	1	2%
spíše ne	-	-	-	-
ne	-	-	-	-

Tabulka č. 6

2. Těším se na své žáky

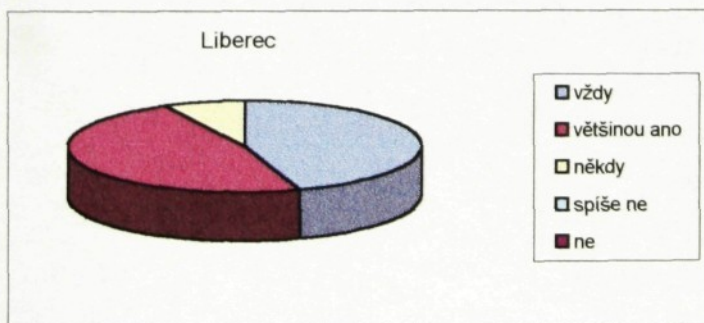
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy	14	17%	12	29%
většinou ano	63	78%	25	60%
někdy	4	5%	5	12%
spíše ne	-	-	-	-
ne	-	-	-	-

Tabulka č. 7

3. Těším se na kolegy ve škole

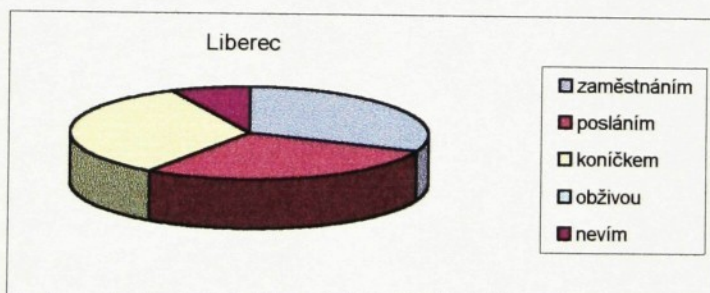
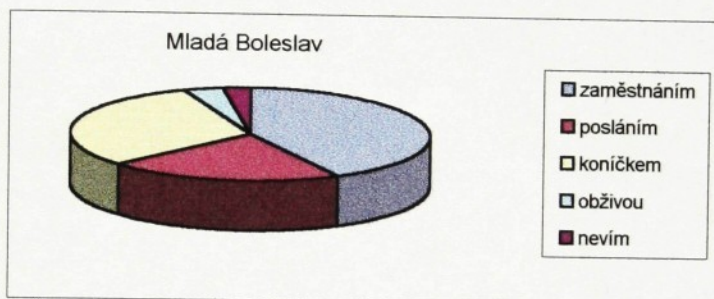
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy	31	38%	18	43%
většinou ano	42	52%	19	45%
někdy	7	9%	3	7%
spíše ne	1	1%	-	-
ne	-	-	-	-

Tabulka č. 8

Učitelství je pro mne spíše

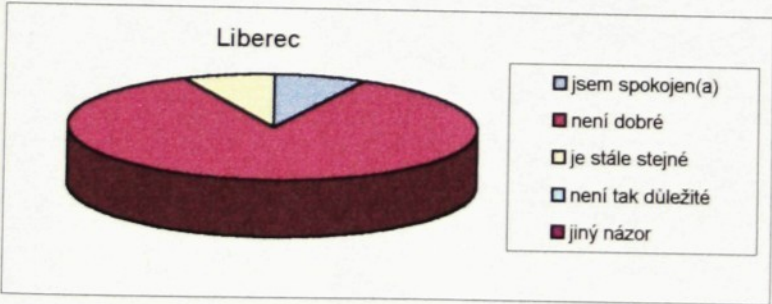
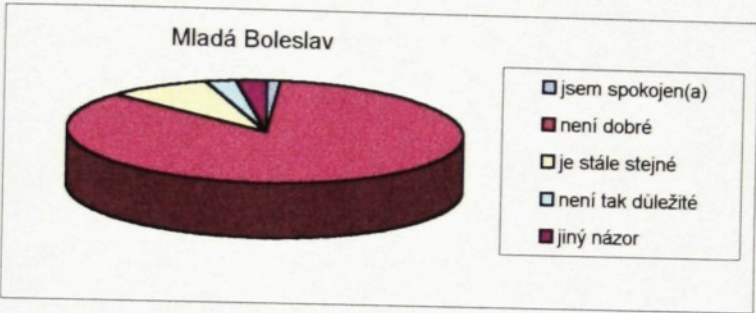
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
zaměstnáním	34	42%	13	31%
posláním	17	21%	12	29%
koničkem	25	31%	14	33%
obživou	3	3,5%	-	-
nevím	2	2,5	3	7%
jiné	-		-	

Tabulka č. 9

5. S postavením učitele a jeho prestiží

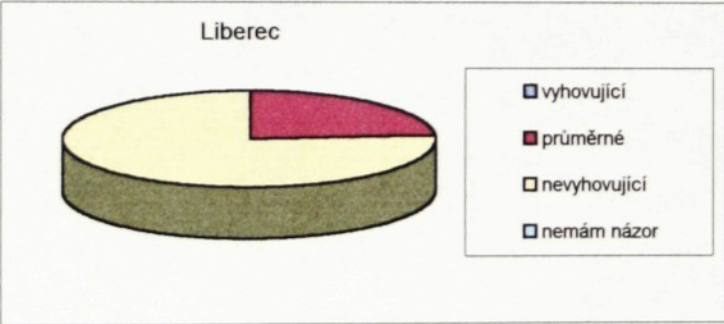
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
jsem spokojen(a)	1	1%	3	7%
není dobré	69	85%	36	86%
je stále stejné	7	9%	3	7%
není tak důležité	2	2,5%	-	-
jiný názor	2	2,5%	-	-

Tabulka č. 10

6. Platové ohodnocení učitele je

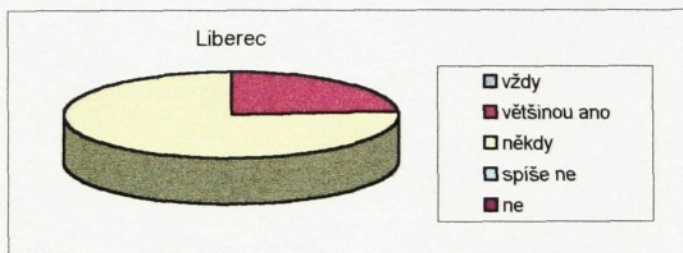
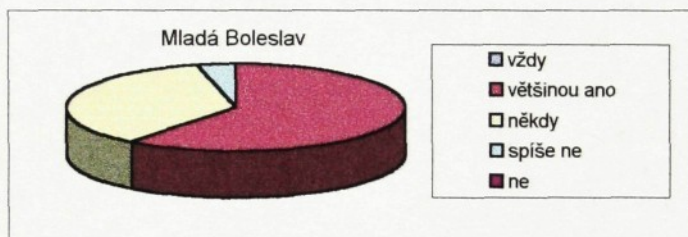
Možnosti odpovědi	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vyhovující	2	2%	-	-
průměrné	18	22%	10	24%
nevyhovující	60	74%	32	76%
nemám názor	1	1%	-	-

Tabulka č. 11

**7. Má práce mě naplňuje
pedagogickým optimismem (
pocitem smysluplnosti)**

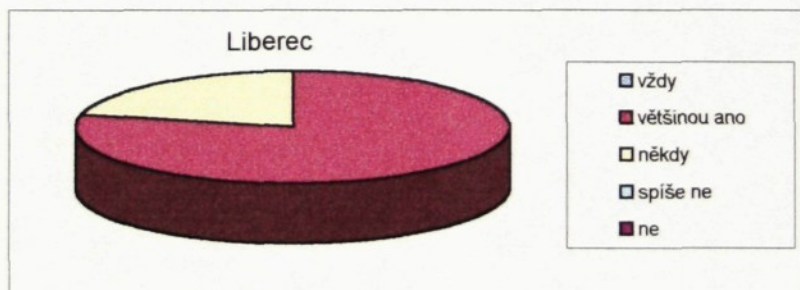
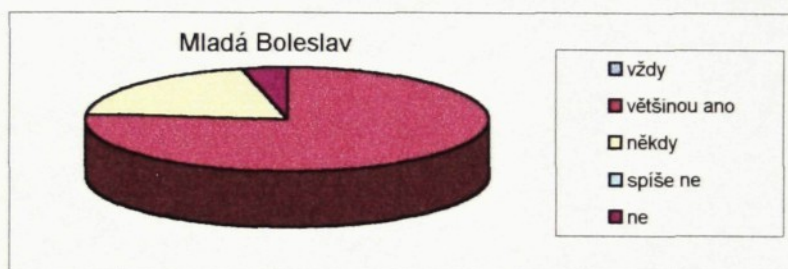
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Základní školy v Mladé Boleslavi</i>		<i>Základní školy v Liberci</i>	
	Počet	%	Počet	%
vždy	-	-	-	-
většinou ano	49	60%	10	24%
někdy	29	36%	32	76%
spíše ne	3	4%	-	-
ne	-	-	-	-

Tabulka č. 12

1. S komunikací a
spoluprací s rodiči
jsem spokojena

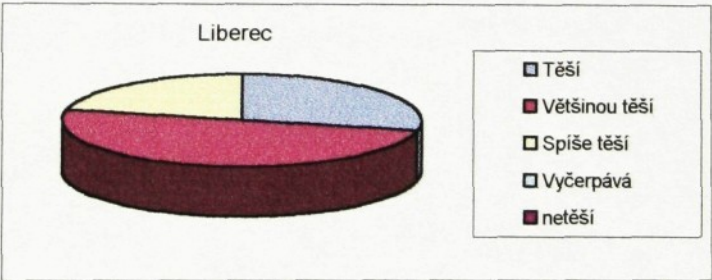
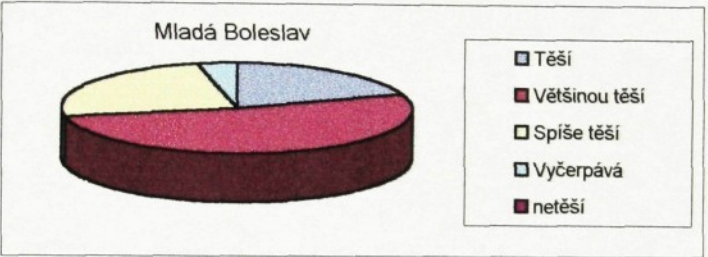
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Základní školy v Mladé Boleslavi</i>		<i>Základní školy v Liberci</i>	
	Počet	%	Počet	%
vždy	-	-	-	-
většinou ano	62	76%	33	79%
někdy	16	20%	9	21%
spíše ne	-	-	0	0%
ne	3	4%	-	-

Tabulka č. 13

2. Práce se žáky a komunikace s nimi mne

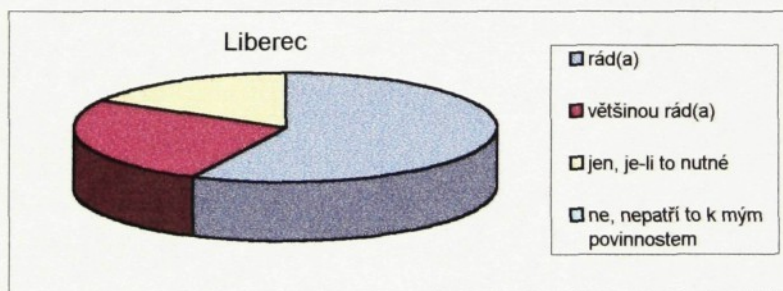
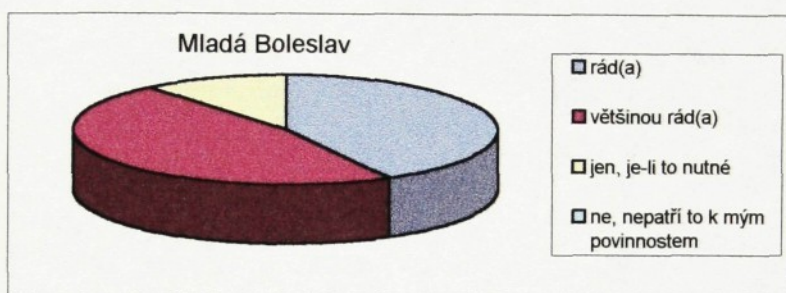
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
Těší	16	20%	12	29%
Většinou těší	42	51%	21	50%
Spíše těší	20	25%	9	21%
Vyčerpává	3	4%	-	-
netěší	-	-	-	-

Tabulka č. 14

3. Se svými žáky komunikuji i mimo vyučování

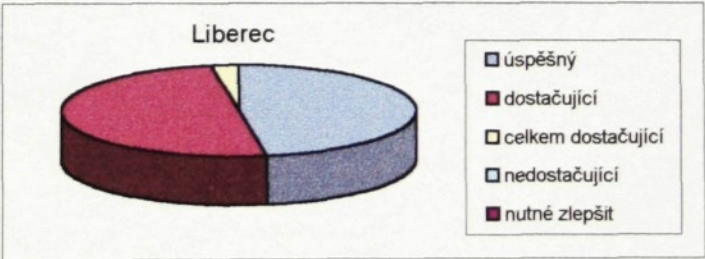
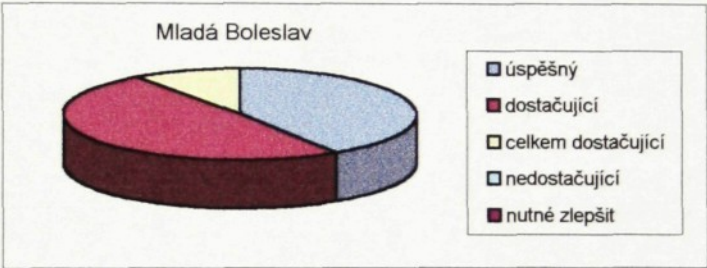
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Základní školy v Mladé Boleslavi</i>		<i>Základní školy v Liberci</i>	
	Počet	%	Počet	%
rád(a)	34	42%	24	57%
většinou rád(a)	38	47%	11	26%
jen, je-li to nutné	9	11%	7	17%
ne, nepatří to k mým povinnostem	-	-	-	-

Tabulka č. 15

4. Svůj způsob výuky považuji
za

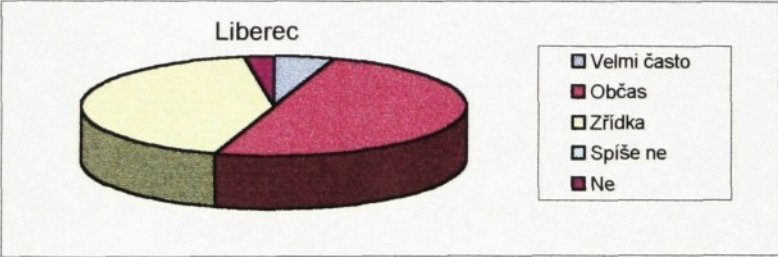
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
úspěšný	33	41%	20	48%
dostačující	40	49%	21	50%
celkem dostačující	8	10%	1	2%
nedostačující	-	-	-	-
nutné zlepšit	-	-	-	-

Tabulka č. 16

5. S pedagogicko –
psychologickou poradnou
komunikují

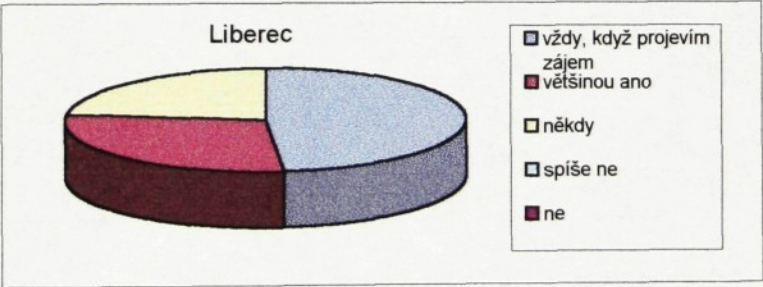
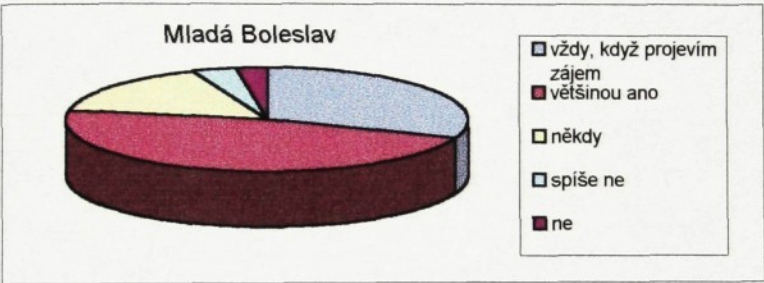
Možnosti odpovědi	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
Velmi často	9	11%	2	5%
Občas	44	54%	20	48%
Zřídka	21	26%	17	40%
Spíše ne	4	5%	2	5%
Ne	3	4%	1	2%

Tabulka č. 17

6. Škola mě finančně podporuje při prohlubování mé kvalifikace

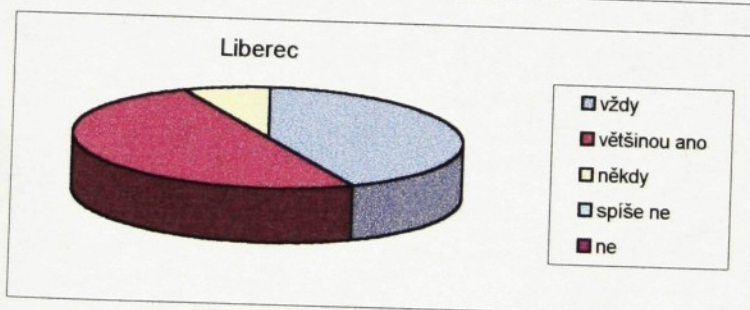
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy, když projevím zájem	25	31%	19	45%
většinou ano	38	47%	11	26%
někdy	13	16%	9	21%
spíše ne	3	4%	3	7%
ne	2	2%	-	-

Tabulka č. 18

7. Vedení školy vychází
vstříc mimoškolním
aktivitám učitelů

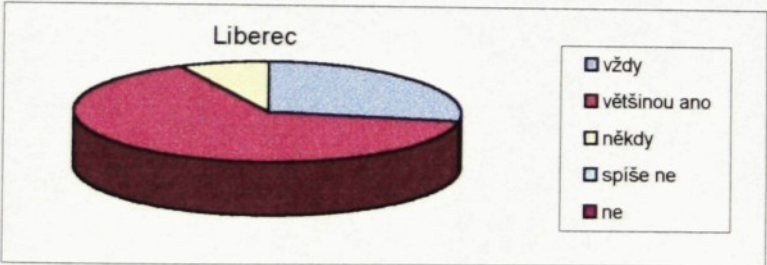
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy	24	30%	18	43%
většinou ano	43	52%	21	50%
někdy	8	10%	3	7%
spíše ne	3	4%	-	-
ne	3	4%	-	-

Tabulka č. 19

1. Mám možnost ovlivnit
výběr učebnic pro své žáky

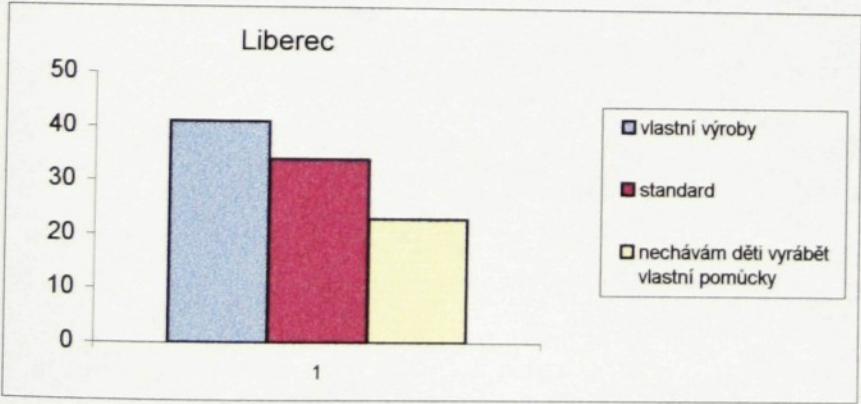
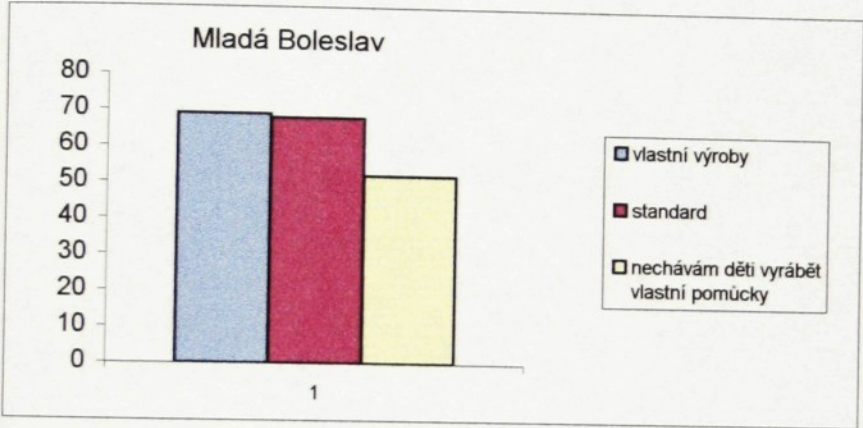
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy	10	12%	11	26%
většinou ano	45	56%	26	62%
někdy	17	21%	3	7%
spíše ne	8	10%	2	5%
ne	1	1%	-	-

Tabulka č. 20

2. V hodinách využívám pomůcek

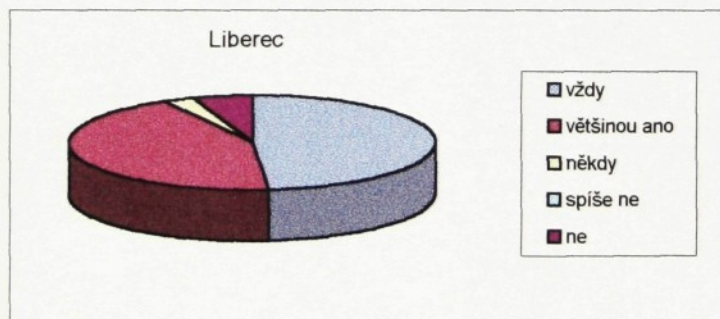
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vlastní výroby	69	85%	41	98%
standard	68	84%	34	81%
nechávám děti vyrábět vlastní pomůcky	52	64%	23	55%

Tabulka č. 21

4. Ve třídě oslavuji
narozeniny a svátky dětí

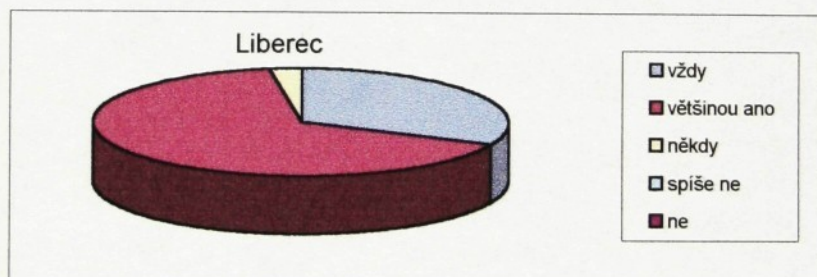
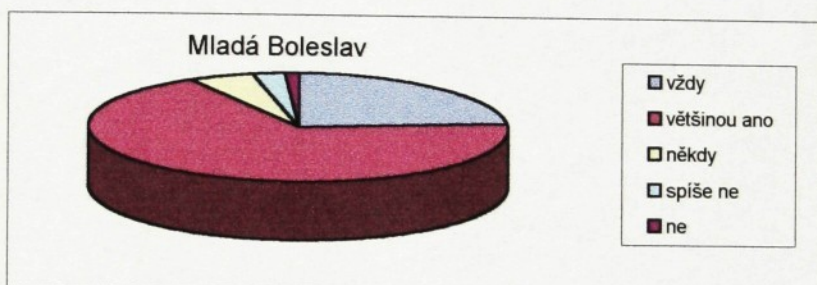
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Základní školy v Mladé Boleslavi</i>		<i>Základní školy v Liberci</i>	
	Počet	%	Počet	%
vždy	40	49%	18	43%
většinou ano	26	32%	16	38%
někdy	5	6%	1	2%
spíše ne	6	7%	5	12%
ne	4	5%	2	5%

Tabulka č. 22

Pomůcky potřebné pro svoji
výuku mám k dispozici

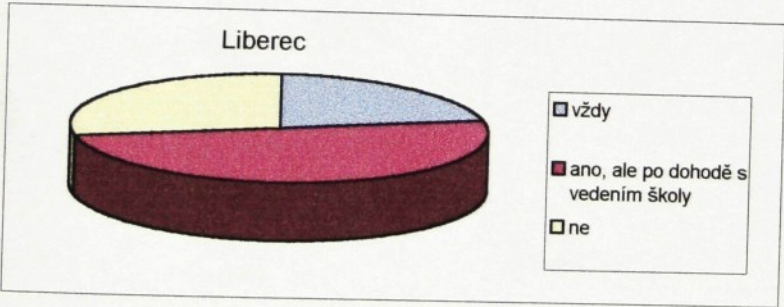
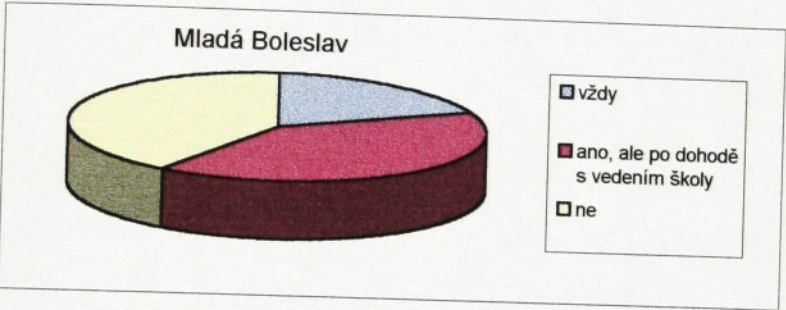
<i>Možnosti odpovědí</i>	<i>Základní školy v Mladé Boleslavi</i>		<i>Základní školy v Liberci</i>	
	Počet	%	Počet	%
vždy	19	23%	13	31%
většinou ano	55	68%	27	64%
někdy	4	5%	1	2%
spíše ne	2	2%	1	2%
ne	1	1%	-	-

Tabulka č. 23

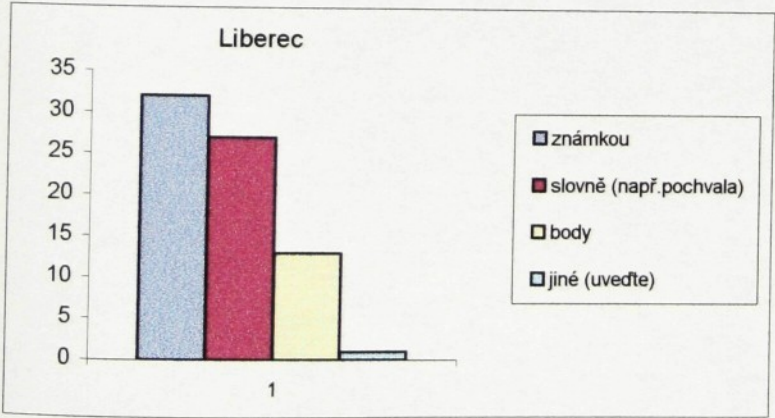
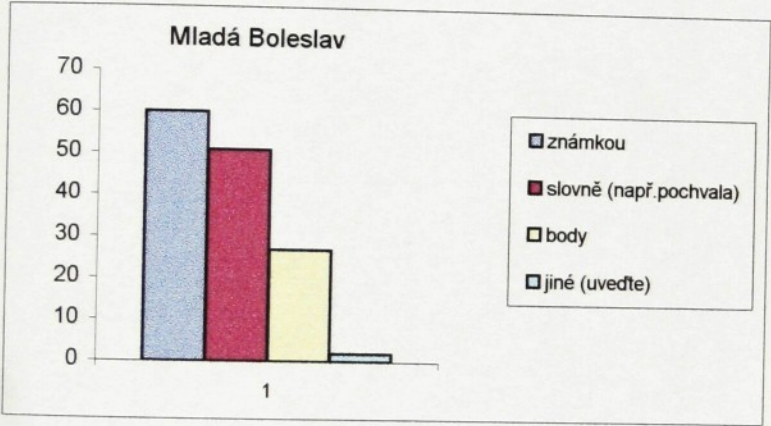
6. Délku vyučovací hodiny si
mohu upravit

Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
vždy	15	19%	9	21%
ano, ale po dohodě s vedením školy	33	41%	21	50%
ne	33	41%	12	29%

7. Pokud bych mohla,
upřednostnila bych
hodnocení žáků

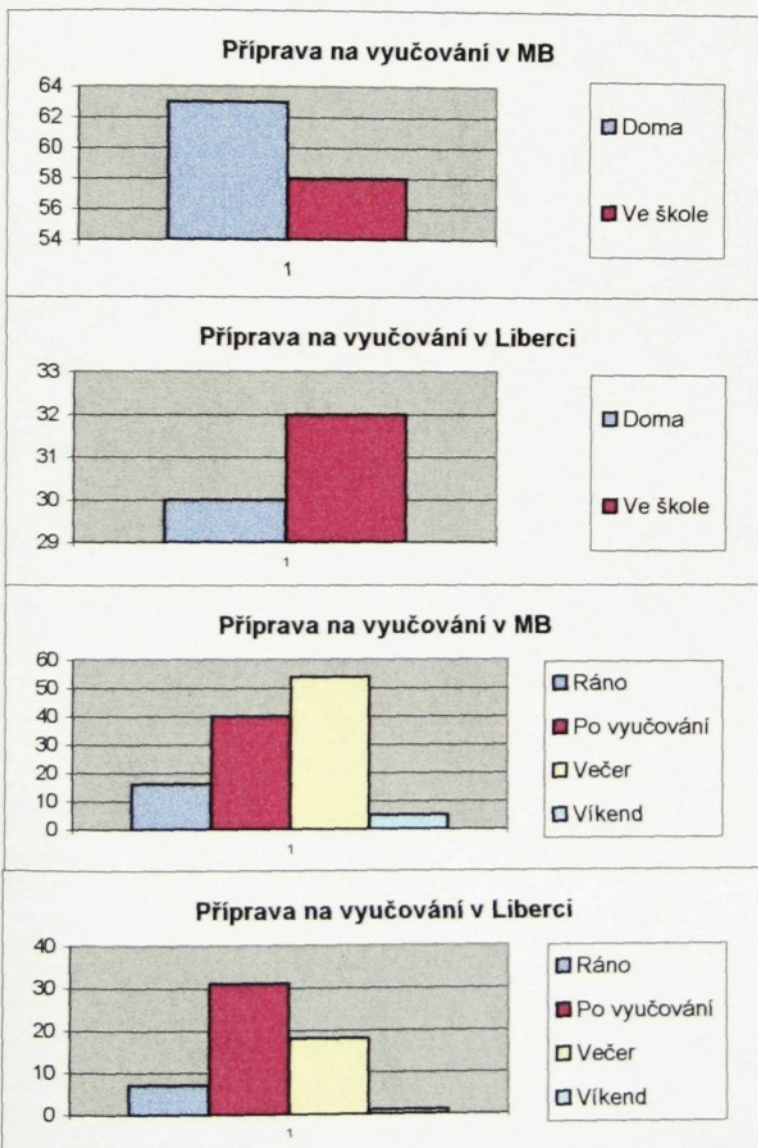
Možnosti odpovědí	Základní školy v Mladé Boleslavi		Základní školy v Liberci	
	Počet	%	Počet	%
známkou	60	74%	32	76%
slovně (např.pochvala)	51	63%	27	64%
body	27	33%	13	31%
jiné (uveďte)	2	2%	1	2%

Tabulka č. 25

8. Na své vyučovací hodiny se nejčastěji připravují

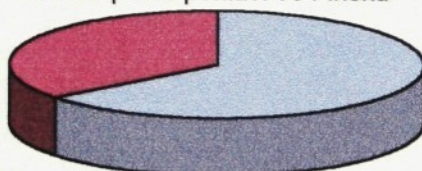
Základní školy v Mladé Boleslavi			Základní školy v Liberci		
Ukázka odpovědí:			Ukázka odpovědí:		
Kde	Doma	63	Kde	Doma	30
	Ve škole	58		Ve škole	32
Kdy			Kdy		
	Ráno	16		Ráno	7
	Po vyučování	40		Po vyučování	31
	Večer	54		Večer	18
	Víkend	5		Víkend	1

Tabulka č. 26

Charakteristika respondentů	Základní školy ve Finsku	
	Počet	%
Pohlaví		
Žena	27	64%
Muž	15	36%
Věk		
do 25	6	14%
26 – 35	16	38%
36 – 45	7	17%
46 – 55	10	24%
56– 65	3	7%
60 – a více	0	0%
Délka učitelské praxe		
do 3 let	12	29%
4 – 10	15	36%
10 a více	15	36%

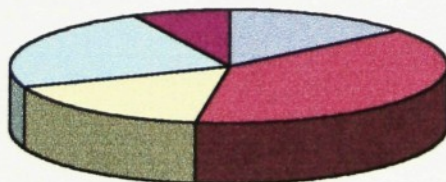
Učitelé podle pohlaví ve Finsku

■ Žena

■ Muž

Učitelé podle věku ve Finsku

■ do 25

■ 26 – 35

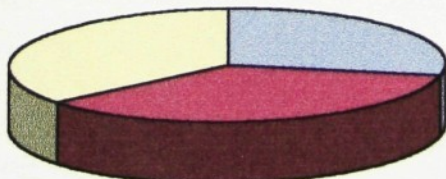
■ 36 – 45

■ 46 – 55

■ 56– 65

■ 60 – a více

Učitelé podle délky praxe ve Finsku

■ do 3 let

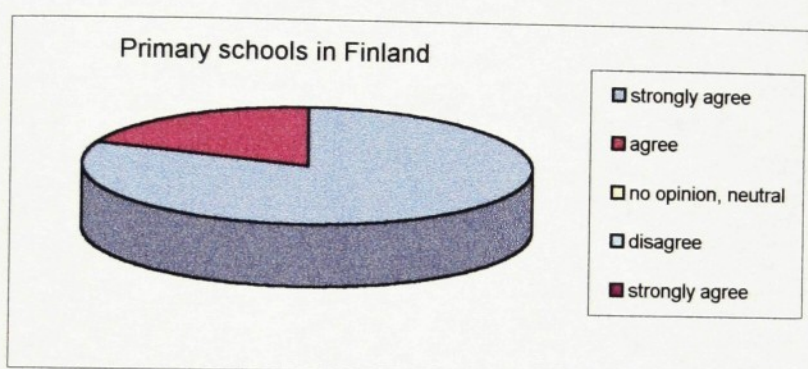
■ 4 – 10

■ 10 a více

Tabulka č. 27

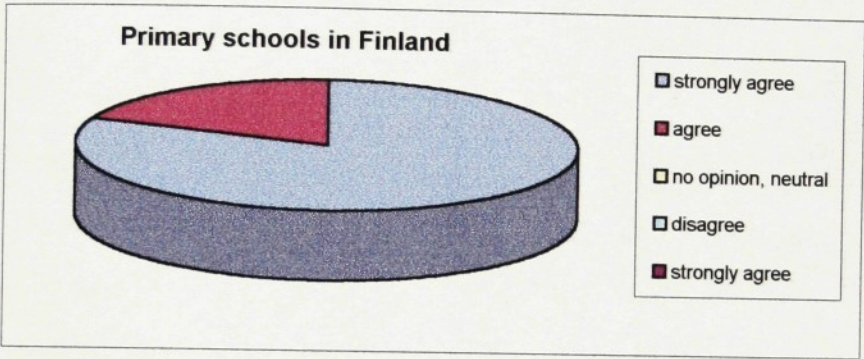
1. I like my job

<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	34	81%
agree	8	19%
no opinion, neutral	0	0
disagree	0	0
strongly agree <i>No</i>	0	0

2. I have positive relationship with my pupils

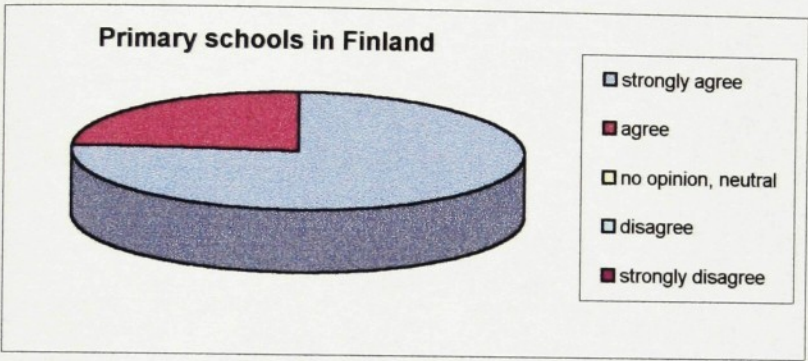
Possible answers	Primary schools in Finland	
	Počet	%
strongly agree	34	81%
agree	8	19%
no opinion, neutral	0	0
disagree	0	0
strongly agree <i>NO</i>	0	0

Tabulka č. 29

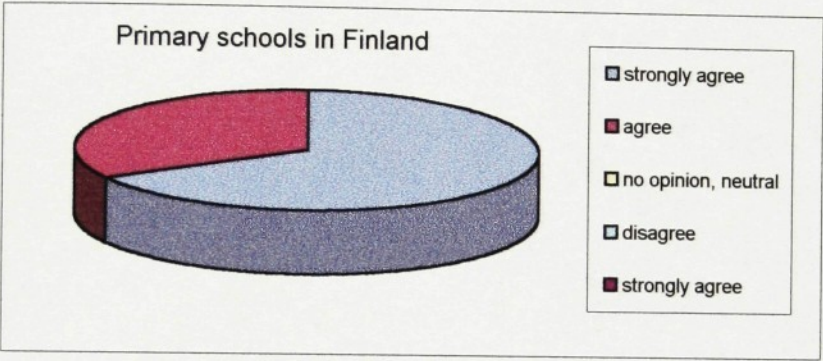
3. I have positive relationship with my colleagues

<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	32	76%
agree	10	24%
no opinion, neutral	0	0
disagree	0	0
strongly disagree	0	0

4. My attitude to teaching as a profession is positive

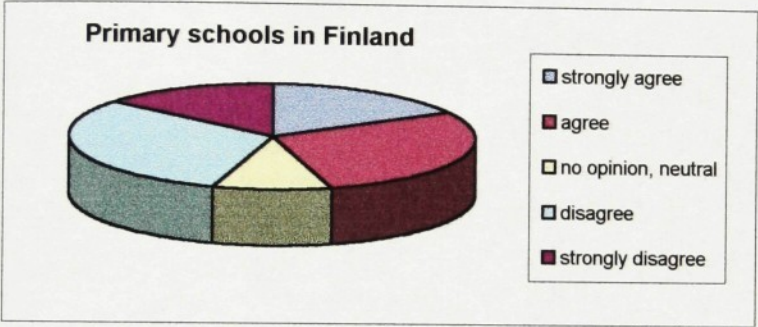
Possible answers	Primary schools in Finland	
	Počet	%
strongly agree	28	67%
agree	14	33%
no opinion, neutral	0	0
disagree	0	0
strongly agree <i>no</i>	0	0

Tabulka č. 31

5. I'm satisfied with financial evaluation on of my work

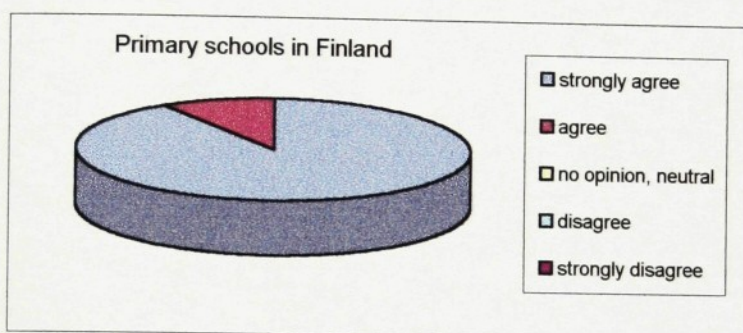
<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	7	17%
agree	12	29%
no opinion, neutral	4	10%
disagree	13	31%
strongly disagree	6	14%

Tabulka č. 32

6. I enjoy work and communication with my pupils

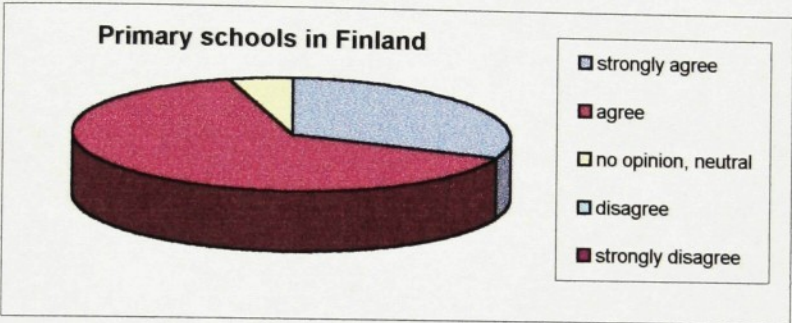
<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	38	90%
agree	4	10%
no opinion, neutral	0	0%
disagree	0	0%
strongly disagree	0	0%

Tabulka č. 33

7. I often communicate with my pupils outside the classroom

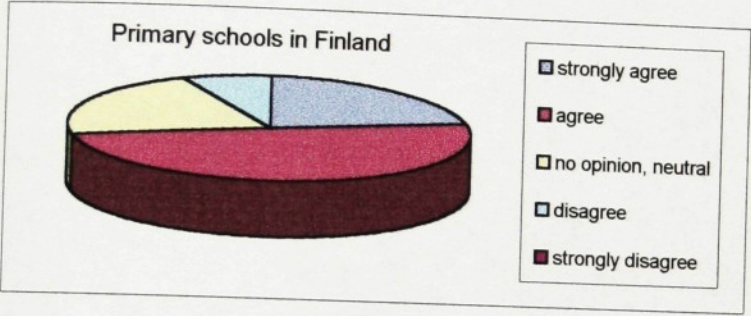
Possible answers	Primary schools in Finland	
	Počet	%
strongly agree	13	31%
agree	27	64%
no opinion, neutral	2	5%
disagree	0	0%
strongly disagree	0	0%

Tabulka č. 34

8. I can teach subjects successfully to all my students

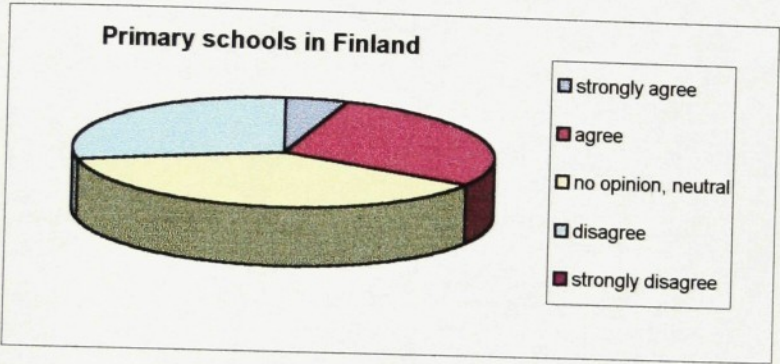
<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	9	21%
agree	21	50%
no opinion, neutral	9	21%
disagree	3	7%
strongly disagree	0	0%

Tabulka č. 35

9. When a student seems to do better than usual, it is because I taught more effectively

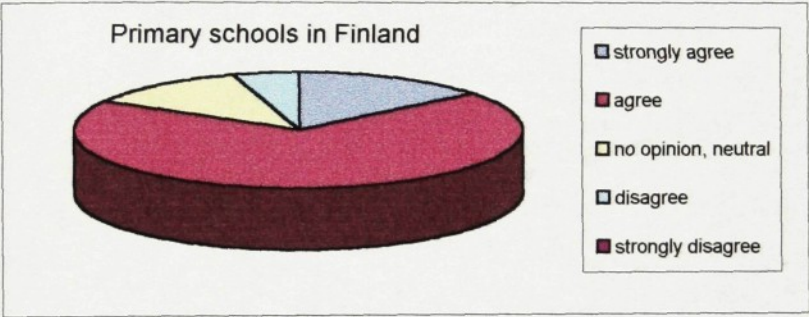
<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	2	5%
agree	12	29%
no opinion, neutral	16	38%
disagree	12	29%
strongly disagree	0	0%

Tabulka č. 36

10. If my student has difficulties in doing his/her assignment, I know how to help him/her

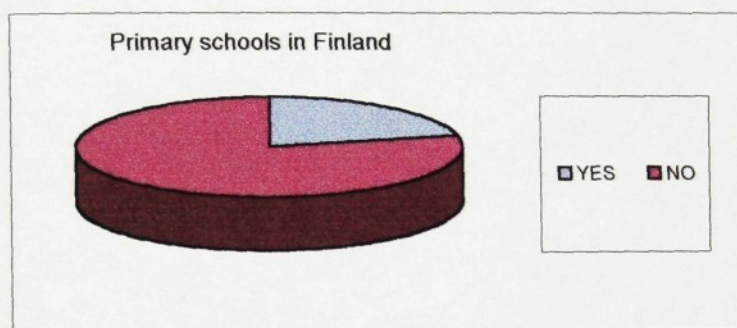
<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
strongly agree	6	14%
agree	29	68%
no opinion, neutral	5	12%
disagree	2	5%
strongly disagree	0	0%

Tabulka č. 37

11. Would you change your job?

<i>Possible answers</i>	<i>Primary schools in Finland</i>	
	Počet	%
YES	9	21%
NO	33	79%

Shrnutí výsledků průzkumu

Průzkumem jsem chtěla získat informace o tom, jakým způsobem ovlivňuje třídní učitel formování osobnosti žáka 1. stupně ZŠ a zda existují rozdíly mezi postoji třídních učitelů ke své profesi v Základních školách v ČR a v Základních školách ve Finsku.

Na základě získaných informací ze svého průzkumu se mohu domnívat, že předem stanovené hypotézy se potvrdily.

Předpokládám, že ...

H1: Mezi Základními školami v Mladé Boleslavi a Základními školami v Liberci nebudou významné rozdíly z hlediska postojů třídních učitelů ke své profesi.

H2: Školní úspěšnost žáka je ovlivněna komunikací rodiny a školy.

H3: Platové ohodnocení je pro většinu učitelů nevyhovující na Základních školách v ČR i na Základních školách ve Finsku.

H4: Třídní učitelé na Základních školách v Liberci, Mladé Boleslavi, Joensuu, komunikují se svými žáky i mimo vyučování většinou rádi.

Výsledky průzkumu si však netroufám zobecňovat, neboť průzkum byl vzhledem k rozsahu práce a k omezenému časovému limitu mé diplomové práce proveden na malém vzorku dotazovaných a nebyl zaměřen na všechny faktory, které ovlivňují vliv třídního učitele při formování osobnosti žáka.

I přesto, je z mého průzkumu patrné, že Základní školy ve Finsku vytvářejí (doposud) lepší podmínky pro spokojenost, zdraví, profesní růst učitelů, duševní pohodu, ... které učitele velmi ovlivňují. Rozdíl jsem zaznamenala v otázce finanční podpory při možnostech dalšího vzdělávání učitelů. Z výsledků tohoto průzkumu se lze domnívat, že po stránce finanční je lepší zabezpečení v Základních školách ve Finsku.

Domnívám se, že by bylo zajímavé provést průzkum uvedené problematiky na větším vzorku třídních učitelů a škol a rozšířit jej o další faktory, které se významně podílejí na vlivu třídního učitele při formování osobnosti žáka.

V nesnadném procesu zpracovávání této diplomové práce jsem získala mnoho i já. Získala jsem mnoho nových poznatků, ale především jsem si uvědomila, že úspěšnost školy nespočívá jen ve vybavení žáka souborem vědomostí, dovedností a návyků, ale zejména v osobnosti třídního učitele, který učí děti hledat správnou cestu z tzv. „labyrintů“ současného světa. V tomto nesnadném procesu by měly škola a rodina spolupracovat tak, aby dítě bylo v životě úspěšné, zejména s ohledem na vědomou odpovědnost vůči druhým lidem, věcem, světu, ve kterém usilujeme o dobré spolubytí.

4. Závěr

Každý člověk stojí v životě před úlohou vybrat si tu správnou profesi, která by nejvíce vyhovovala jeho dispozicím ať už fyzickým, tak především psychickým. Pouze tehdy bude mít i on sám optimální podmínky pro seberealizaci, pocit uspokojení z dobře vykonané práce. Platí to i o učiteli a vytváření učitelovy osobnosti, která není zcela geneticky dána, její konečná podoba závisí na způsobu a úrovni profesionální přípravy učitele. Učitelova osobnost se vytváří dlouhotrvajícím procesem.

Myslím si, že učitel by měl umět především ve svých svěřencích probudit touhu něco se dozvědět a chuť o tom mluvit. A jak praví moudrý myslitel, měl by v dětech pěstovat zálibu v tom, že je krásné něco znát. Osobně velkou váhu přikládám motivaci dětí, neměly by se bát činit chyby, které jsou, při poznávání nových věcí, přirozené.

Pro zdravý vývoj dětské osobnosti je důležité, aby vyrůstala ve stálém a citově vřelém, přijímacím prostředí. Tím by měla být především rodina, na ní leží hlavní zodpovědnost. Vedle rodiny, je tu právě i třídní učitel, který ovlivňuje dítě v nejcitlivějších fázích vývoje a představuje mu mnohdy model mezilidských vztahů, který se dítě bere s sebou dále do života. Díky jistotě si dítě vytváří svou sebe-jistotu, sebe- vědomí. Na základě odlišností v jednotlivých rodinách se liší i sebevědomí dětí, záleží tedy velmi na třídním učiteli, do jaké míry bude toto zdravé sebevědomí v dětech utvrzovat.

Klíčovou zásadou je, že třídní učitel by v dítěti, které se doma ocitá v nepříznivých podmínkách, neměl vyvolávat další tíseň. Třídní učitel je tu k tomu, aby dítěti pomáhal. Zhostit se tohoto svého nelehkého úkolu může jen tehdy, když pochopí domácí problémy dítěte a jejich případné důsledky.

Učitel pracuje v podmínkách, ve kterých se musí umět rozhodovat rychle na základě konkrétní situace. Musí být velmi pozorný a neztratit orientaci v nepřehledných situacích. Profese učitele je náročná na čas a energii učitele. Osobně hodnotím učitelskou profesi jako *poslání*, kterému se má učitel věnovat naplno. Tím, že učitel působí na velké množství lidí, se snadno dostává do zátěžových situací, jak ve školním, tak i v mimoškolním prostředí.

Má třídní učitelka na 1. stupni ZŠ ve mně probudila touhu zajímat se více o osobnost učitele a jeho vliv na žáky. Nelíbil se mi její způsob výuky a nepřátelský vztah k žákům. Vzpomínky na její hodiny mě přivedly k závěru, že bych nikdy nechtěla vyučovat podobným způsobem, jako ona, a zároveň mě přivedly k tematice své diplomové práce.

„ Podstata učitelského povolání není ve znalostech nýbrž v osobnosti, v tom nejosobnějším, lidsky nejdůvěrnějším, v tom, co těsně spojuje člověka s člověkem třebaž beze slov a všeho vědění : v umění styku je skryto tajemství výchovného a naučného úspěchu. „

Jaromír John

8. Seznam použité literatury

- ČAP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1993, ISBN 80-7066-534-3
- ČERNÝ, J., VOLNÝ, J. *Osobnost učitele a učení*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1972
- HEINIG, C., KELLER, G. *Antistresový program pro učitele*. 1. vyd. Praha: Portál, 19996, ISBN 80-7178-093-
- HAVLÍNOVÁ, M. *Jak měnit a rozvíjet vlastní školu?* 1. vyd. Praha: Strom, 1994, ISBN 80-901662-2-9
- HANCOVÁ, M., KODÝM, M. *Psychologie činnosti a osobnosti učitele*. 1. vyd. Praha: Academia, 1987
- ČEČEK, L., ZEMAN, V., *Učitel a stres*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1992
- ČERNÝ, V. *Učitel a jeho povolání*. 1. vyd. Praha: SPN, 1988
- ČERNÝ, J. *Moderní pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997, ISBN 80-7178-170-3
- ČERNÝ, P. *Profesní časové zatížení učitelů ZŠ*. In *Pedagogika*, roč XLIX, 1997
- Prospěch školy, učitele a žáka na přelomu tisíciletí (Protokol ze sjezdu učitelů v Brně 30. –31.8. 2000)* Brno 2001, ISBN 80-7302-016-5

6. PŘÍLOHY

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

Jedním z podkladů mé diplomové práce na téma „Vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka 1.stupně ZŠ“ je dotazník pro učitele. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a souhrnné výsledky budou využity pouze k výzkumným účelům. Všechny od Vás získané informace nebudou nikterak zneužity. Vzhledem k Vaším bohatým zkušenostem bych byla vděčná za Vaše připomínky k přiloženému dotazníku nebo samotnému tématu diplomové práce. Ve Vaší nelehké práci Vám přeji mnoho úspěchu a trpělivosti.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

Monika Zahálková
studentka 4.ročníku PF TU Liberec

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

Jedním z podkladů mé diplomové práce na téma „Vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka 1.stupně ZŠ“ je dotazník pro učitele. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a souhrnné výsledky budou využity pouze k výzkumným účelům. Všechny od Vás získané informace nebudou nikterak zneužity. Vzhledem k Vaším bohatým zkušenostem bych byla vděčná za Vaše připomínky k přiloženému dotazníku nebo samotnému tématu diplomové práce. Ve Vaší nelehké práci Vám přeji mnoho úspěchu a trpělivosti.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

Monika Zahálková
studentka 4.ročníku PF TU Liberec

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

Jedním z podkladů mé diplomové práce na téma „Vliv třídního učitele na formování osobnosti žáka 1.stupně ZŠ“ je dotazník pro učitele. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a souhrnné výsledky budou využity pouze k výzkumným účelům. Všechny od Vás získané informace nebudou nikterak zneužity. Vzhledem k Vaším bohatým zkušenostem bych byla vděčná za Vaše připomínky k přiloženému dotazníku nebo samotnému tématu diplomové práce. Ve Vaší nelehké práci Vám přeji mnoho úspěchu a trpělivosti.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

Monika Zahálková
studentka 4.ročníku PF TU Liberec

Dotazník pro třídního učitele na 1. stupni ZŠ

Instrukce k vyplnění dotazníku:

U alternativních položek označte, prosím, vybranou volbu přeškrtnutím příslušného kódu. Z nabízených odpovědí vyberte vždy jen jedinou možnost. Volné položky vyplňte stručně a výstižně. U položek označených * můžete označit více odpovědí.

ODDÍL A) (Identifikační položky)

1. Jsem

žena	muž
A11	A12

2. Věk 3. Učím třídu (y)

4. Délka učitelské praxe

do 3 let	4 – 10 let	více než 10 let
A41	A42	A43

5. Koncepte Vaší školy

Základní škola	Národní škola	Obecná škola	Jiná (uved'te)
A51	A52	A53	A54

.....

6. Velikost školy

do 300 žáků	301 – 600 žáků	601 žáků a více
A61	A62	A63

7. Počet žáků ve třídě

celkem	dívek	chlapců
.....		

ODDÍL B)

1. Svou práci mám rád(a)

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
B11	B12	B13	B14	B15

2. Těším se na své žáky

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
B21	B22	B23	B24	B25

3. Těším se na kolegy ve škole

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
B31	B32	B33	B34	B35

4. Učitelství je pro mne spíše

zaměstnáním	posláním	koníčkem	obživou	nevím	jiné
B41	B42	B43	B44	B45	B46

5. S postavením učitele a jeho prestiží

jsem spokojen(a)	není dobré	je stále stejné	není tak důležité	jiný názor(uveďte)
B51	B52	B53	B54	B55

6. Platové ohodnocení učitele je

vyhovující	průměrné	nevyhovující	nemám názor
B61	B62	B63	B64

7. Má práce mě naplňuje pedagogickým optimismem (pocitem smysluplnosti)

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
B71	B72	B73	B74	B75

8. Učitelství bych vyměnil(a) za jinou profesi

ano	ano, kdyby to bylo výhodné	ano, ale jen na čas	ne
B81	B82	B83	B84

9. Výhodou učitelství je

.....

.....

10. Nevýhodou učitelství je

.....

.....

ODDÍL C)**1. S komunikací a spoluprací s rodiči jsem spokojena**

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
C11	C12	C13	C14	C15

2. Práce se žáky a komunikace s nimi mne

těší	většinou těší	spíše těší	vyčerpává	netěší
C21	C22	C23	C24	C25

3. Se svými žáky komunikuji i mimo vyučování

rád(a)	většinou rád(a)	jen, je-li to nutné	ne, nepatří to k mým povinnostem
C31	C32	C33	C34

4. Svůj způsob výuky považuji za

úspěšný	dostačující	celkem dostačující	nedostačující	nutné zlepšit
C41	C42	C43	C44	C45

5. S pedagogicko – psychologickou poradnou komunikuji

(Nemyslím pouze přečtení závěru vyšetření dítěte, ale kontakt se speciálním pedagogem či psychologem v zájmu žáků)

velmi často	občas	zřídka	spíše ne	ne
C51	C52	C53	C54	C55

6. Škola mě finančně podporuje při prohlubování mé kvalifikace
(jazykové kurzy, semináře, odborné školení, ...)

vždy, když projevím zájem	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
C61	C62	C63	C64	C65

7. Vedení školy vychází vstříc mimoškolním aktivitám učitelů
(exkurze, výlety, besedy...)

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
C71	C72	C73	C74	C75

ODDÍL D)

1. Mám možnost ovlivnit výběr učebnic pro své žáky.
(Vedení školy mi vychází vstříc)

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
D11	D12	D13	D14	D15

2. V hodinách využívám pomůcek (* i více možností)

vlastní výroby	standard	nechávám děti vyrábět vlastní pomůcky
D21	D22	D23

3. Žáci se podílejí na výzdobě třídy (v porovnání se mnou v %)

žáci	učitel(ka)
....%	%

4. Ve třídě oslavuji narozeniny a svátky dětí

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne	Uveďte, jakým způsobem:
D41	D42	D43	D44	D45	

5. Pomůcky potřebné pro svoji výuku mám k dispozici

vždy	většinou ano	někdy	spíše ne	ne
D51	D52	D53	D54	D55

6. Délku vyučovací hodiny si mohu upravit

vždy	ano, ale po dohodě s vedením školy	ne
D61	D62	D63

7. Pokud bych mohla, upřednostnila bych hodnocení žáků (* i více možností)

známkou	slovně (např. pochvala)	body	jiné (uveďte)
D71	D72	D73	D74

8. Na své vyučovací hodiny se nejčastěji připravuji

Kde	
Kdy	

Vaše další připomínky uveďte, prosím, na druhé straně dotazníku.

Děkuji za spolupráci

Dear teacher,

My name is Monika Zahálková. I come from the Czech Republic and I am a student of the Pedagogical Faculty of the Technical University of Liberec. My branch of study is primary education and I am going to finish the university this summer, at the moment, I am writing on my diploma thesis. The topic of my project is „The Influence of the Teacher on forming the personality of the primary school pupil“.

In connection with my diploma thesis, I would like to ask you for a favour. Would you be so kind and fill in the enclosed questionnaire. The questionnaire is anonymous and the record will be used for the purpose of this project only.

I) Basic questions.

Sex : male - female

Age :

How long have you been teaching? (years)

The grade :

The number of the pupils in your class :

II. Do you agree or disagree with statement below? Put a check under the number which indicates how you feel. (+2 = strongly agree, +1 = agree, 0 = no opinion, neutral opinion, - 1 = disagree, - 2 = strongly disagree)

	+2	+1	0	-1	-2
1.) I like my job.					
2.) I have positive relationship with my pupils.					
3.) I have positive relationship with my colleagues.					
4.) My attitude to teaching as a profession is positive.					
5.) I'm satisfied with financial evaluation of my work.					
6.) I enjoy work and communication with my pupils.					
7.) I often communicate with my pupils outside the classroom.					
8.) I can teach subjects successfully to all my students.					
9.) When a student seems to do better than usual, it is because I taught more effectively.					
10.) If my student has difficulties in doing his/her assignment, I know how to help him/her.					

III. How would you answer the following questions?

1.) What are advantages of teaching?

.....

2.) What are disadvantages of teaching?

.....

3.) Would you change your job?

If you answer is „YES“, under what circumstances?

.....

Thank you for your co-operation

Multiculturalism

At leisure time we find ourselves in increased contact with people who are culturally different from us. Multiculturalism is evident especially in cultural and school context. Multicultural classrooms create new challenges for teachers and pupils. I think, that direct contacts with different people, with style of living, are necessary part of our life in multicultural society.

At this time it is much more possible to communicate with people from different countries and continents by internet, e-mail, phone, ... etc. My teachers at the university told us: "When you start the study of intercultural communication you should at first answer the next question – **What is culture ?** "

There are plants of interpretations of the term culture. It can be defined as socially learned (values, symbols, attitudes, behaviour and communication styles) that a group of interacting people share.

My one of my teachers at the university in the Czech Republic, Doc. Jiri Vomacka, told me once: " Culture is communication and communication is culture. " Personally, I think that communication is very important for everyone.

But generally we become aware of our own culture only when we interact with people from a different cultures. When we meet somebody and we are faced with a new culture , we only perceive the visible aspects of it at first.

When we share some time with these people and get to know each other a little bit more, we find out that understanding and communication are very important for us.

Culture can be divided into **objective and subjective culture**.

Objective culture : contains everything that can be seen and heard in the culture, for example : clothes, cultural institution and different forms like literature, theatre, music, dance, architecture, linguistic system, political and economical etc.

Subjective culture : refers to the deeper level of culture, which guides our thinking and behaviour. We can say, that subjective culture is the invisible part of culture.

Socially learned and shared beliefs, traditions, values, use of language, communication style and nonverbal communication are part of this subjective aspect of culture. The understanding of this subjective side of culture is an essential part of intercultural communication.

A national school system as an objective institution teaches its members the elements of subjective culture. One can also view the different levels of culture. Generally, cultural variety is created by regional, ethnic, religious, educational level , age differences, ... etc.

Minorities in my country

My own experiences with minorities in my country

I would like to tell you a short story, how I got into a contact with ethnic minority in the Czech Republic.

I like travelling very much. I'm interested in different cultures and other ways of living. But generally it is known, that for travelling you need a lot of money.

The story happened at the same time, when I started to study at the university in Faculty of Education. I have decided to find some interesting student part time job.

By chance I saw an advertisement :

"I'm looking for a baby – sitter for 2 boys in the age of 7 and 12.

Hurry up !!! "

And because I have a lot of experience with children (F.E. Taking care, teaching them from holiday camp, school ...) it seemed to me as an interesting job offer.

But ... what happened ?

The same evening I called the telephone number, that was written on an advertisement. Actually I was surprised when a foreigner answered the phone.

At once I found out that I was speaking with Vietnam person.

We came to an agreement, and my job appointment was hold right the next day, not far from the place, where I live.

It turned out that it has been misunderstanding. They wanted to give me their children for 2 month at least. The father of these boys expected, that the boys would live with my family, but ... it wasn't possible.

I had other opinion. I thought, that I would take care of the boys in the afternoons.

When I reconciled not to have a job, Vietnam woman, an owner of the house, where my appointment took place asked me for a favour to teach her girls in the age of 6 and 3.

All just the same I found a very interesting job, which is connected to my profession:

A teacher of primary education

So, I have been teaching Lyly almost for 4 years. Lyly is a Vietnamese girl, who was born in the Czech Republic 10 years ago. Her parents come from Vietnam and they were born in the capital city of Vietnam Hanoi.

Lyly has got one sister, called Lenka, who is 5 years old. Lyly's father is a teacher, but he doesn't teach at the moment, he is a businessman. He sells fish to Germany, France, Spain, ...

There is approximately 20 000 – 30 000 Vietnamese people living in the Czech Republic. I saw a lot Vietnamese children at a basic school. I think, that Vietnamese people come to Czech Republic mainly for job.

They are selling cheap clothes on the street, or in a shop. They are looking for baby sitters very often, but not for teachers.

This family is extraordinary in some way. I think, that if a Vietnamese child is in peaceful environment, than he or she is much better at school than a lot of Czech pupils.

Therefore they have more ability to remember things mechanically. In their culture they are learned how to listen to people and how to speak. When they are in unknown place they speak very peacefully.

This particular family is focused on education. They support afternoon teaching, special computer lessons, dancing courses, etc ...

Lyly parents are persuaded, that the success is the result of a strong will.

But on the other hand there are some limits ...

Overloading of children can lead to emotional crash. F.E. : At the end of the second class at a basic school, Lyly wrote a final tests on Mathematics, and Czech language. She did 100% in Mathematics and 89% in Czech language, she lost only 11%, but in both subjects she was the best of all the pupils the class.

When I came in the afternoon to teach her, she was absolutely happy but her parents are very ambitious so they told her just : “ Ok, but the next Czech language test must be better.

Lyly was sad and I was trying to explain their parents that they should be proud of her and support Lyly, in the main.

The same situations happen quite often. I think that Lyly sometimes losses her inner motivation, because of this approach.

I'm proud of Lyly. Czech language is not Lyly's mother tongue and parents can't speak Czech well, and although she is good at Czech language.

Návrh dysortografické tabulky (pro Lvi Nguyen Hai)

Slovní druhy

SLOVA OHEBNÁ – 1,2,3,4 skloňují se, 5 časují se

1. Podstatná jména

návrhy osob, zvířat, věcí, vlastností, dějů)

určujeme: rod, číslo, pád, vzor

1) Jaký je **rod**?

r.	ten	ti, ty
m.		
r. ž.	ta	ty
r.	to	ta
stř.		

oči, uši, děti(r.ž.)

r.m.ž. nebo r.m. než?	
1.p. = 4.p. r.m. než.	hmyz, vidím hmyz
1.p. = 4.p. r.m. ž.	sněhulák, vidím sněhuláka

2) **číslo** jednotné nebo množné?

(ten ta to)	(ti ty ta)
ten dobytek	ty kalhoty
to vojsko	ta vrata

3) **Pád**

4) **Vzor** podstatných jmen rodu mužského

Vzor pán: Jednotné číslo Množné číslo Vzor muž: Jednotné číslo Množné číslo

1.pád	Kdo? Co?	bezpředložkový
2.pád	Koho? Čeho? (Či)	bez
3.pád	Komu? Čemu?	k
4.pád	Koho? Co?	vidím
5.pád	Oslovujeme, voláme	!
6.pád	(O) kom? (O) čem?	o (předložkový)
7.pád	Kým? Čím?	s

1.pád	pán	páni i pánové
2.pád	bez pána	bez pánů
3.pád	k pánovi (pánu)	k pánům
4.pád	pro pána	pro pány
5.pád	pane!	páni! pánové!
6.pád	o pánovi, o pánu	o pánech
7.pád	s pánem	s pány

1.pád	muž	muži i mužové
2.pád	bez muže	bez mužů
3.pád	k muži (-ovi)	K mužům
4.pád	pro muže	pro muže
5.pád	muži	muži! mužové!
6.pád	o muži (-ovi)	O mužích
7.pád	s mužem	S muži

Pozor: **5.p.jedn.č.**: pane!, **ale** hochu! muži!, **ale** otče! **1.p.mn.č.**: pání, **ale** občané, muži, **ale** obyvatelé **6.p.mn.č.**: o pánech, **ale** o hoších

Vzor hrad

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	hrad	hrady
2.p.	bez hradu	bez hradů
3.p.	k hradu	k hradům
4.p.	pro hrad	pro hrady
5.p.	hrade!	hrady!
6.p.	o hradu	o hradech
7.p.	s hradem	s hrady

Vzor stroj

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	stroj	stroje
2.p.	Bez stroje	Bez strojů
3.p.	Ke stroji	Ke strojům
4.p.	Pro stroj	Pro stroje
5.p.	Stroji!	Stroje
6.p.	O stroji	O strojích
7.p.	Se strojem	Se stroji

Vzor předseda

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	Předseda	Předsedové
2.p.	Bez předsedy	Bez předsedů
3.p.	K předsedovi	K předsedům
4.p.	Pro předsedu	Pro předsedy
5.p.	Předsedo!	Předsedové
6.p.	O předsedovi	O předsedech
7.p.	S předsedou	S předsedy

Vzor soudce

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	Soudce	Soudci(ové)
2.p.	Bez soudce	Bez soudců
3.p.	K soudci(ovi)	K soudcům
4.p.	Pro soudce	Pro soudce
5.p.	Soudce!	Soudcové!(ci)
6.p.	O soudci(ovi)	O soudcích
7.p.	Se soudcem	Se soudci

Pozor: **2.p.jedn.č.**: bez hradu, **ale** bez lesa **6.p.jedn.č.**: o hradu, **ale** o lese **6.p.mn.č.**: o hradech, **ale** o lesích **1.p.mn.č.**: předsedové, **ale** husité **6.p.mn.č.**: o předsedech, **ale** o sluzích

Vzor podstatných jmen rodu ženského

Vzor žena

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	Žena	Ženy
2.p.	Bez ženy	Bez žen
3.p.	K ženě	K ženám
4.p.	Pro ženu	Pro ženy
5.p.	Ženo!	Ženy!
6.p.	O ženě	o ženách
7.p.	Se ženou	S ženami

Vzor růže

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	Růže	Růže
2.p.	Bez růže	Bez růží
3.p.	K růži	K růžím
4.p.	Pro růži	Pro růže
5.p.	Růže!	Růže!
6.p.	O růži	O růžích
7.p.	S růží	S růžemi

Vzor píseň

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	Píseň	Písně
2.p.	Bez písně	Bez písní
3.p.	K písni	K písním
4.p.	Pro píseň	Pro písně
5.p.	Písní!	Písně!
6.p.	O písni	O písních
7.p.	S písní	S písněmi

Vzor kost

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	Kost	Kosti
2.p.	Bez kosti	Bez kostí
3.p.	Ke kosti	Ke kostem
4.p.	Pro kost	Pro kosti
5.p.	Kosti!	Kosti!
6.p.	O kosti	O kostech
7.p.	S kostí	S kostmi

Pozor: **2.p.mn.** čísla: bez růží, **ale** bez ulic

6.p.	o otcově (otcovu)		6.p.	otcově	o otcových	6.p.	o otcově (otcovu)	
7.p.	s otcovým		7.p.	otcovou	s otcovými	7.p.	s otcovým	

Skloňování přídavných jmen přivlastňovacích - vzor matčin

Rod mužský

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	matčin (přítel)	matčini (přátelé) matčiny (kabáty)
2.p.	matčina	matčiných
3.p.	matčinu	matčiným
4.p.	matčina (přítele) matčin (kabát)	matčiny
5.p.		
6.p.	o matčině (matčinu)	o matčiných
7.p.	s matčiným	s matčinými

Rod ženský

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	matčina (lopata)	matčiny (lopaty)
2.p.	matčiny	matčiných
3.p.	matčině	matčiným
4.p.	matčinu	matčiny
5.p.		
6.p.	matčině	o matčiných
7.p.	matčinou	s matčinými

Rod střední

Pád	Jedn.č.	Množ.č.
1.p.	matčino (jablko)	matčina (jablka)
2.p.	matčina	matčiných
3.p.	matčinu	matčiným
4.p.	matčino	matčina
5.p.		
6.p.	o matčině (matčinu)	matčiných
7.p.	s matčiným	s matčinými

Skloňování přídavných jmen

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň
krásný pes	krásnější pes	nejkrásnější pes
rychlá myš	rychlejší myš	nejrychlejší myš
milé kotě	milejší kotě	nejmilejší kotě
-ovi nebo	-ovy?	
3.p. Komu? Či? -	6.p. (o) Kom? příd.jm. přív. -ovi 1. a 5.p.	-podst.jm. -ovi -ovy č.mn.r. m.ž.

Pozor!

Nepravidelné stupňování přídavných jmen

tenký	tenčí	nejtenčí	hluboký	hlubší	dobrý	lepší
měkký	měkčí	nejměkčí	zadní	zadnější, zazší	zlý	horší
trpký	trpčí i trpčeji	nejtrpčí (ejší)	snadný	snadnější, snazší	sladký	sladší
vlhký	vlhčí i vlhčeji	nejvlhčí (ejší)	tichý	tišší	prudký	prudší
hebký	hebčí i hebčeji	nejhebčí (ejší)	úzký	užší	skromný	skromnější
přátelský	přátelštěji	nejpřátelštěji	vysoký	vyšší	známý	známější
lidský	lidštěji	nejlidštěji	dlouhý	delší	plochý	plošší
			malý	menší	starý	starší

3. Zájmena

* (zastupují jména nebo na ně ukazují) určujeme: **druh, rod, číslo, pád, vzor** **ten** tvrdý zájm. vzor **náš** měkký zájm. vzor

Druhy zájmen:

- 1. **osobní** - označují 1., 2., 3. osobu
já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, **zvrtné se**
- 2. **přivlastňovací** - přivlastňujeme 1., 2., 3. osobu
muj, tvůj, svůj, jeho, její, náš, váš, jejich
- 3. **ukazovací** - ukazujeme na osoby, zvířata, věci
ten, tento, tenhle, onen, takový, týž, tentýž, sám, samý
- 4. **tázací** - tážeme se na osoby, zvířata, věci
kdo? co? jaký? který? čím? (kdož, což, kterýž, kdopak)
- 5. **vztahná** - připojují věty - čárka!
,kdo ,co ,jaký ,který ,čí ,jenž
- 6. **neurčitá** - blíže neurčujeme osoby, zvířata, věci
někdo, leckdo, ledakdo, málokdo, kdokoli (v), kdosi, všechen, každý,
- 7. **záporná** - popíráme existenci osoby, zvířat, věcí
nikdo, nic, nijaký, ničí, žádný

Pozor! Zájmena **ty a se** - delších tvarů užíváme zásadně po předložkách, např. *bez tebe, něco na sebe*. -dále při důrazu: *Na tebe jsem žádal*.

V ostatních případech užíváme tvar krátký. *Koupil si to*.

Skloňování:

Pád	Skloňování osobních zájmen (bezrodých)				
1.	já	ty	-	my	vy
2.	mne, mě	tebe, tě	sebe	nás	vás
3.	mně, mi	tobě, ti	sobě, si	nám	vám
4.	mne, mě	tebe, tě	sebe, se	nás	vás
6.	o mně	o tobě	o sobě	o nás	o vás
7.	se mnou	s tebou	se sebou	s námi	s vámi

Pád	Jedn.č.	Množ.č.	Pád	Jedn.č.	Mn.č.	Pád	Jedn.č.	Mn.č.
1.p.	on	oni (život.) ony (neživ.)	1.p.	ona	ony	1.p.	ono	ona
2.p.	jeho, ho, jej		2.p.	jí	jich	2.p.	jeho, ho, jej	
3.p.	jemu, mu		3.p.	jí	jím	3.p.	jemu, mu	
4.p.	jeho, ho, jej.		4.p.	ji	je	4.p.	je, ho, jej	
5.p.			5.p.			5.p.		
6.p.	o něm		6.p.	o ní	o nich	6.p.	o něm	
7.p.	jím		7.p.	ji	jimi	7.p.	jím	

2. a 4. p.	koho?	mě	2
písmena			
3. a 6. p.	komu? (o) kom?	mně	
3písmena			
Ty, Vy, Tvůj, Váš (Tebe, Ti, Vás, ...) v dopisech			
s sebou vezmi s sebou bratra (já a bratr - dva)			
sebou házel sebou (jeden)			

4. Číslovky

* (označují počet)

Číslovky jsou: a) určité (pět, sto)

b) neurčité (málo, několik)

určujeme: druh, rod, číslo, pád, vzor

Pozor! málo(číslovka) lidí / málo (příslovce)četl
jednotka (podst. jm.) / dvojitý(příd. jm)

Druhy číslovek:

Skloňování číslovek základních:

základní na otázku	kolik?	pět	jeden, jedna, jedno	jako ten, ta, to
řadové	kolikátý?	pátý	dva, dvě (oba, obě)	jen tvary dvou, dvěma
druhov	kolikery? – ý	paterý, paterý	tři, čtyři	jako kost, ale 2.p.tří i třech, čtyř i čtyřech
násobné	kolikrát?	pětkrát	pět – devětadevadesát	- i
	kolikanásobný?	pětinásobný	sto, tisíc, milion, ...	jako město, někdy i stroj, hrad

Za číslovkami řadovými píšeme tečku

5 žáků (čisl. zákl.) / 5. žák (čisl.řad. – kolikátý?)

Tečku nepíšeme: za letopočtem

r. 1993 cvičení 10 / 10. cvičení

za datem ve zlomku 21/2 , za stranou, cvičením, kapitolou

Pozor! 21 (22, 23, ... 99) dvacet jeden i jedenadvacet

5. Slovesa

(vyjadřují děj , časují se)

určujeme: osobu, číslo, způsob, čas

Časujeme: č.j.

č. mn.

1. osoba	<i>já (nesu)</i>	<i>my (neseme)</i>
2. osoba	<i>ty (neseš)</i>	<i>vy (nesete)</i>
3. osoba	<i>on, ona, ono (nese)</i>	<i>oni, ony, ona (nesou)</i>

jednoduchý tvar (nesu, vezeme, učil se)
složený tvar (nesl jsem, budu psát)
Čas přítomný: -i, -ím, -íš, -í, -íme, -íte, -í!

Pozor! já kryji i kryju – oni kryjí i kryjou , nekřič! --- oni nekřičí * oni uklízejí (oni uklízí)

Čas budoucí vyjadřujeme pomocí předpon *ponesu , přinesu , udělám*

nebo infinitivem a pomocným slovesem být *budu ležet, budeš psát*

Infinitiv (neurčitý způsob)

pracovat, pracovati (zastaralé) téci (i téct)

Způsob:

oznamovací	<i>Dnes je hezky.</i>	vždy tečka	jen u zp.oznam. určujeme čas: přítomný, minulý, budoucí
rozkazovací	<i>Přines mi pero. Mlč!</i>	tečka , vykřičník	<i>pověit – pověs! umýt – umyj! přikrýt – přikryj! lij! i lej!</i>
podmiňovací	<i>Psal bych dopis. Kdybys byl hodný!</i>	tečka, často i !	příčestí minulé (nesl, nesla, neslo, nesli, nesly, nesla)+ BYT

podm. zp.

psal bych	psali bychom
psal bys	psali byste
psal by	psali by

SLOVA NEOHEBNÁ

6. Příslovce

slova neohebná (*označují bližší okolnosti dějů a vlastností)

Příslovce: místa kde? kam? ... (všude, tam)

Většina příslovci se

tvorí z přídavných jmen - e, -ě, - o, - y

času	kdy? ...	(včera, někdy)
způsobu	jak? ...	(vesele, hezky)
míry	jak hodně? ...	(dosti, velice)
příčiny	proč? ...	(proto, proč)

například: rychlý – rychle (smutně, dlouho, česky)

Příslovečné spřezky:

vznikly spojením předložky s pod. jm. (hora – nahoru)
s příd.jm. (daleký – zdaleka), s příslovcem (dnes – dodnes)

me je dohromady! Např. zprava, zleva, zcela, nazpět, beztoho, shora, stěží, nalevo, zpočátku i z počátku, například i na příklad,
zeleno i na zeleno, zjara i z jara.

řelovce se kterými se setkáš, zapiš si:

7. Předložky

*(mají podobný význam jako příslovce – označují různé bližší okolnosti), ale jen ve spojení se jmény

Předložky z (ze), s (se):

z. ze + 2.pád *koho? čeho?*

př. dům z cihel , chlapec z Mladé Boleslavi

s, se + 7.pád kým? čím?

dort se šlehačkou, sestra s bratrem

Pozor! mimo + 4. pád kromě + 2. pád

Předložky, se kterými se setkáš, запиš si: např. v, do, s, z, k, pro, od, do, bez, nad, pod, skrz, zpod, vůči, navzdory, přes, kvůli

8. Spojky

pojují nám slova, věty jednoduché a vytváří souvětí.

kyjky, se kterými se setkáš, zapiš si: např.: a, i, ani, když, nebo, či, protože, ale,

uvádějí věty – něco zdůrazňují, hodnotí, ...) **Nejsou větnými členy.**

apř. **Že se nestydiš! Tak už pojď! To prší! A to je novinka!**

stíse, se kterými se setkáš, zapiš si: Např. ano, ne, asi, snad, přý, at', kéž, necht', zdaleipak,

10. Cytoslovce

Vyjadřují nálady, city, vůli mluvícího, označují hlasy a zvuky, ...)

se v čárkách, pokud nenahrazují větný člen : *Žbluňk, žába do vody. / Žába žbluňk do vody.*

...slovce, se kterými se setkáš, zapiš si: např. prr, hrr, bzz, hihi, méé, vrkú, bú, cukrú, bim bam, hyje, čehý, hip, psst, kykyryký

kirikí

odpovědnost

je podřízen zástupci ředitele pro výchovnou a vzdělávací činnost.

výchovně vzdělávací problematika

řídí výchovu a výuku ve své třídě, odpovídá za celkové plnění výchovně vzdělávacích úkolů, především za úroveň dosahovaných výsledků. Koordinuje práci všech vyučujících ve třídě.

Sleduje rozvržení kontrolních písemných prací a dalších druhů zkoušek rovnoměrně na celý školní rok.

Kontroluje, zda informace v žákovských knížkách odpovídají návrhům na klasifikaci (poznámky, klasifikace v jednotlivých předmětech).

Podává návrhy na dodatečný odklad školní docházky, na přeřazení žáka do jiného typu školy, na osvobození od výuky, na slovní hodnocení, na neklasifikování žáků, na dyslektickou nápravu apod.

Podává návrhy na vyšetření žáků v pedagogicko psychologické poradně nebo speciálně pedagogickém centru na žáky.

Průběžně a systematicky sleduje a hodnotí vývoj žáků, vytváření podmínek pro zdravý psychický a sociální vývoj v procesu výchovy a vzdělání. Sleduje interpersonální vztahy ve třídě, provádí vyhodnocení a navrhuje změny.

Sleduje ve své třídě problematiku návykových látek, šikany, problémy rasismu a xenofobie.

Sleduje individuální péči dětem z málo podnětného prostředí, dětem se zdravotními problémy.

Seznamuje ostatní učitele se zprávami pedagogicko psychologické poradny, s výsledky lékařských vyšetření a rodinnými problémy, které mohou mít vliv na práci žáka ve škole. Při sdělování těchto informací musí vždy dodržet důvěrnost informací a takt při jejich interpretaci.

Konzultuje s ostatními učiteli, podle potřeby i s pracovníky poradny nebo zdravotnického zařízení, problematiku jednotlivých žáků, především žáků s trvalejšími psychickými a zdravotními potížemi.

Předkládá pedagogické radě zprávu o třídě, navrhuje výchovná opatření, případy zaostávání žáků v učení a případy mimořádně nadaných a talentovaných žáků (po projednání s ostatními vyučujícími).

organizační záležitosti

Podle pokynů vedení školy řídí všechny organizační záležitosti své třídy.

Připravuje a vede třídní schůzky.

Organizuje individuální porady s rodiči při řešení výchovných a výukových problémech žáků.

Předává rodičům nezbytné informace (o prospěchu a chování, o mimoškolních akcích, o nabídce nepovinných předmětů a extrakurkulárních kroužků, o způsobu uvolňování žáků, o řešení ztrát a školních úrazů, ...).

Pracovávají plán třídnických hodin, organizačně a věcně tyto hodiny zajišťují.

Pracovávají plán výletů a exkurzí na školní rok, podílejí se na organizačním zajištění těchto akcí.

Vyhodnocují soutěže a olympiády svých žáků.

Zajišťují volbu třídní samosprávy, pomáhají jí při její činnosti.

dokumentace

Řídí určenou dokumentaci (třídní kniha, třídní výkaz, katalogové listy, vysvědčení).

Kontroluje, zda ostatní vyučující řádně doplňují dokumentaci v jeho třídě.

Pracovává podklady pro celoškolní dokumentaci, doplňuje a aktualizuje osobní údaje žáků v informačním systému školy.

Kontroluje žákovské knížky.

Pracovává podklady pro pedagogickou radu.

Při přechodu žáka na jinou školu připravuje potřebnou dokumentaci pro předání.

Podává zprávy o žákovi pro pedagogicko psychologickou poradnu, Policii ČR, sociální odbor.

Podává stanoviska ke stížnostem, které se týkají jeho žáků.

materiální oblast

Odpovídá za pořádek ve třídě (běžný úklid žáků).

odpovídá za celkový estetický vzhled třídy.

kontroluje vybavení žáků učebnicemi, řeší případné nedostatky.

odpovědný za didaktickou techniku a učební pomůcky, které jsou trvale umístěny ve třídě (meotar, mapa ...).

kontroluje stav školního nábytku, informuje o nedostacích.

BOZP

provádí poučení žáků o BOZP a PO.

kontroluje, zda bylo provedeno poučení o bezpečnosti žáků v odborných předmětech a mimoškolních akcích.

kontroluje zdravotní záznamy žáků v katalogových listech, informuje příslušné učitele.

informuje žáky s pravidly chování o přestávkách.

informuje žáky s pravidly první pomoci.

informuje žáky s varovnými signály CO.

informuje o plánu evakuace a ukrytí pro svou třídu.

kontroluje vybavení třídy školním nábytkem (velikost nábytku a zdravý vývoj dítěte), osvětlení třídy, hluk, teplota, zatemnění před
okny apod.

Vnitřní řád pro učitele a vychovatelky.

1. Nástup do školy - 7.40 hod., dozírající učitel, ostatní učitelé 15 min. před zahájením vyučování (podle osobního rozvrhu), rovněž učitelé, kteří mají zálohu.
2. Žáky do hlavní budovy vpouští p. školník, dozírající učitelé dbají na to, aby žáci vstupovali do školy ukázněně.
3. Dozory vykonává učitel včas a aktivně podle rozpisu dozorů, prochází chodbou, nahlíží do tříd. Při pobytu žáků o velké přestávce venku řídí a organizuje jejich pobyt, zodpovídá za to, že všichni žáci jeho úseku jsou mimo školu. Žáky nepouští do školy před ukončením přestávky (l. zvonění). Dozor v I. a II. patře oznámí ráno v ředitelně nepřítomnost vyučujících.
Učitel, který má dozor v jídelně, odvede žáky do jídelny. Tam dohlíží na slušné chování při stolování po celou dobu přítomnosti žáků (sám obědvá až po dozoru). Dozírající učitel v šatně zodpovídá za ukázněný odchod žáků po obědě ze školy.
4. Každý vyučující se zastaví ráno ve sborovně a prohlédne si nástěnku (suplování, nové úkoly). Nenechává klíče ve dveřích sborovny, kabinetu atd.
5. Do vyuč. hodiny nastupuje vyučující včas a řádně připraven.
6. Učitel se ve škole přezouvá.
7. Po skončení vyučování učitel odvede žáky z uklízené třídy do šatny a vyčká až se obléknou a odejdou.
8. Učitel nenechává žáky bez dozoru v prostorách školy, nenechává je samotné zacházet s audiovizuálními pomůckami.
9. Třídní učitel dbá na řádné vyplňování TK a TV. TK řádně vyplněnou odevzdává v pátek do sborovny ke kontrole. Přesně eviduje a kontroluje absenci žáků. Tř. učitel zajistí, aby každý žák měl zapsány v žákovské knížce tyto údaje: rodné číslo, adresu, telefonní čísla rodičů do zaměstnání a domů, zdravotní pojišťovnu.
10. Učitel, který vyučuje nepovinné předměty, dává TK ke kontrole jednou za měsíc.
11. Učitel nesmí používat tělesných trestů ani trestů nepřiměřených (opisování školního řádu apod.).
12. Po zveřejnění rozvrhu a jeho čtrnáctidenním ověření není možné rozvrh individuálně měnit, pokud nejde o mimořádnou okolnost (týká se i dozorů).
13. Pokud učitel žádá z osobních důvodů (lékař. prohl. apod.) výměnu hodin, předloží návrh výměny včas v ředitelně ke schválení. Je povinen zajistit za sebe i dozor.
14. Při onemocnění odevzdá učitel do 24 hodin neschopenku. Při krátkodobé nemoci nebo předem známé nepřítomnosti oznámí včas probírané učivo, podle možnosti předá přípravy.
15. Problémy s rodiči řeší vyučující o přestávkách nebo v době mimo vyučování.
16. Při návštěvě kulturních i jiných akcí konaných mimo školu odvede učitel žáky zpět ke škole, kde teprve dá rozchod. Pouze na písemnou žádost rodičů lze žáka uvolnit jinde.
17. Všichni vyučující okamžitě zasahují, zjistí-li, že některý žák narušuje pravidla školního řádu nebo se chová nevhodně na veřejnosti, v dopravním prostředí.
18. Každý pracovník školy je povinen soustavně dbát o estetický vzhled třídy, chodeb a celého areálu školy.
19. Každý pedagog. pracovník ihned hlásí vedení školy jakoukoli závalu, která by mohla ohrozit bezpečnost žáků i učitelů.
20. Škola je otevřená od 7.00 hod. do 17.00 hod. Po této době se hlavní vchod zamyká.

1. Školní budova se otevírá v 7.45 hod. pro všechny žáky. Dřívější příchod do šatny a školy /nemají-li žáci nultou hodinu/ není dovolen.
po příchodu do budovy se žáci ukázněně odeberou do šatny (přednost dávají mladším dětem), kde se přezují. Odložené boty a šatstvo v šatně řádně narovnají. Veškerá obuv musí být podepsaná.
2. V šatně si žáci nenechávají žádné cenné věci (peníze, hodinky atd). Případná ztráta nemůže být hrazena. Ztráty věcí hlásí žák neprodleně tř. učiteli.
3. Žákům není povoleno vracet se do šatny v průběhu dne bez svolení vyučujícího.
4. Po prvním zvonění určený šatnář uzamkne šatnu a klíč ponechá u sebe. V případě, kdy se třída dělí na 2 skupiny, zůstane klíč od šatny u té skupiny, která je ve školní budově. Uzamčené šatny kontroluje dozor i tř. učitel
5. Do tříd odchází žák ukázněně, po schodech chodí vždy po pravé straně, nejvýše dva žáci vedle sebe. Učitelé, ostatní pracovníky školy a cizí osoby, které školu navštíví, zdraví žáci pozdravem "Dobrý den".
6. Žáci jsou povinni být ve třídě nejpozději do prvního zvonění, zbývající část do zahájení vyučování se věnují přípravě.
7. O velké přestávce v případě pěkného počasí žáci odcházejí do prostoru mezi jídelnou a malou budovou (na pokyn šk. rozhlasu).
8. Pomůcky pro třídu na jednotlivé hodiny (mapy, atlasy atd) připravuje určená služba jediné během přestávky před příslušnou hodinou. Služba určená tř. učitelem zajistí o každé přestávce vyvětrání třídy. Křidu od p. školníka vyzvedne určená služba ráno před zahájením vyučování do 7.55 hod.
9. Pokud se do třídy nedostaví na hodinu vyučující, po 10 minutách po zvonění zástupce třídy jde ohlásit jeho nepřítomnost do ředitelny školy.
10. Po skončení vyučování je každý žák povinen řádně své místo uklidit (v lavici i pod lavicí), židli opatrně položit na stolek, vyrovnat stoly. Výjimku tvoří učebna jazyků, kde židle zůstávají zasunuty. Sklužba pořádek zkontroluje, umyje řádně tabuli (houbou, pak dosucha hadrem) a zavře spodní část oken. Šatnář odchází otevřít šatnu.
11. Do šatny odcházejí jednotlivé třídy v útvaru, tiše, za dozoru posledního vyučujícího.
12. V šatně se všichni bezhlučně přezují, ustrojí, tašky nepohazují v uličkách a pod. Obuv na přezutí si každý odnáší domů. Žáci, kteří odcházejí na oběd do školní jídelny, si tašky urovnají do šatny na lavičku a řadí se na chodbě do jídelny. Dozírající učitel odvede žáky do jídelny. V jídelně se chovají žáci ukázněně a dbají pokynů dozoru. Po obědě se žáci ustrojí v šatnách a odcházejí z budovy.
13. Před hodinou TV odcházejí žáci do šatny, kde se převléknou a spolu s vyučujícím odcházejí na hřiště nebo do tělocvičny. Po hodině TV se v šatně převléknou a po zazvonění na přestávku odcházejí do třídy.
14. V době mimo vyučování smí žák pobývat v prostorách školy pouze s vědomím vyučujícího.
15. Přechází-li třída do jiné učebny, děje se tak v naprostém klidu, organizovaně. Přesun musí být proveden o přestávce.
16. Žáci jsou povinni předávat kmenové třídě učebnu v naprostém pořádku a čistou. Případné závady je povinná odstranit třída, která je zavinila.
17. V budově VV se žáci řídí bezpečnostními pokyny vyučujícího a mají přísný zákaz manipulovat s přístroji pro výuku VV

- žáků, učitelů, či jiných osob, které je prokazatelně zjištěno, hradí rodiče žáka, který poškození způsobil.
19. Je zakázáno opouštět v průběhu dne školní budovu bez vědomí vyučujícího. Výjimku tvoří také případy, kdy žák přinese písemné omluvení od rodičů, které odevzdává tř. učitel.
20. Nepřítomnost ve vyučování jsou povinni zástupci žáka omluvit do 3 dnů písemně nebo telefonicky, po návratu žáka do školy písemně na omluvném listu ŽK. Omluvu podepisuje jeden z rodičů. Při podezření na neomluvené absence si tř. učitel nebo jiný vyučující vyžádá potvrzení lékaře. Omluvenku předloží žák tř. učitelu ihned po návratu do školy. Škola může uvolnit žáka z vyučování na určitou dobu na žádost rodičů. Z jedné hodiny až jednoho dne uvolňuje tř. učitel, na delší dobu ředitel školy. Při uvolnění rodiče podávají škole písemnou žádost předem.
21. Do školy žáci nosí pouze věci potřebné k výuce /vše podepsané/, cenné věci do školy nenosí. Hodinky, peníze a pod. mají neustále u sebe, pokud je musí odložit, např. v hodině TV, svěřují je do úschovy vyučujícímu. Je zakázáno nosit do školy věci ohrožující zdraví.
22. V den, kdy je odpolední vyučování, vstupují žáci do školy 10 minut před zahájením první odpolední vyučovací hodiny. Volný čas mezi vyučováním mohou trávit ve šk. klubu.
23. Při návštěvě šk. klubu jsou žáci povinni se přezouvat a zapsat se do docházky. Dodržují pokyny vedoucí klubu.
24. V areálu školy je zakázána jízda na kolech a házení sněhem.
25. Vnášení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek je v prostorách školy a při akcích pořádaných školou přísně zakázáno. Porušení tohoto zákazu bude klasifikováno jako hrubý přestupek. Ředitel školy bude informovat rodiče žáků, u nichž bylo zjištěno porušení tohoto zákazu a zároveň je seznámí s možnostmi odborné pomoci.
26. Projevy šikánování mezi žáky, t.j. násilí, omezování osobní svobody, ponižování a pod. jsou v prostorách školy i při školních akcích přísně zakázány a budou považovány za hrubý přestupek proti školnímu řádu.
27. Za jistých okolností může být učitelem žákovi nařízeno, aby absolvoval další vyučovací hodinu nebo její část mimo daný rozvrh. Tato záležitost bude předem projednána s rodiči žáka.
28. Na konci školního roku vrací žák vypůjčené učebnice v dobrém stavu. Pokud bude zjištěno zjevné poškození učebnice /vytržené listy, znečištění, zahýbání vazby a pod./ bude žákovi předepsána úměrná finanční náhrada /až do poloviny ceny učebnice/. Při ztrátě hradí žák cenu učebnice celou. Za běžné opotřebení učebnice náhrada nebude předepsána.
29. Dle článku 16 Úmluvy o právech dítěte nesmí být žádné dítě vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, do života rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokům na svou čest a pověst. Dítě má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům a útokům.
30. Každý úraz, který se ve škole stane, hlásí žák bezodkladně vyučujícímu nebo svému třídnímu učitelu.
31. Mobil: V případě, že rodiče dovolí žákovi nosit do školy mobilní telefon, je nutné, aby telefon byl v době pobytu ve škole vypnut. Za případnou ztrátu mobilu škola nezodpovídá.

VNITŘNÍ ŘÁD ŠKOLY

Obsah: 1. Vnitřní řád pro učitele a vychovatele
2. Vnitřní řád pro žáky

Vnitřní řád byl projednán a schválen pedagogickou radou dne:

.....	ředitel školy
.....	ředitel školy
.....	ředitel školy
.....	ředitel školy
.....	ředitel školy

Vnitřním řádem pro žáky byli seznámeni

1. žáci třídním učitelem dne:

.....	třídní učitel
.....	třídní učitel
.....	třídní učitel
.....	třídní učitel
.....	třídní učitel

2. rodiče třídním důvěrníkem dne:

.....	tř.důvěrník
.....	tř.důvěrník
.....	tř.důvěrník
.....	tř.důvěrník
.....	tř.důvěrník

ZÁSADY HODNOCENÍ A KLASIFIKACE

I. Úvod

Nedílnou součástí výchovně vzdělávací práce základní školy je hodnocení a klasifikace žáků. Hodnocení žáka má motivační, diagnostickou a regulativní funkci.

II. Způsob klasifikace

Klasifikace žáka:

- a) klasifikačními stupni
- b) širším slovním hodnocením
podle Vyhlášky 225 ze dne 24.srpna 1993, kterou se mění a doplňuje Vyhláška MŠMT ČR č.291/1991 Sb. o základní škole se souhlasem zákonných zástupců žáka a ředitele školy.
Této alternativní formy hodnocení může učitel použít u žáků 1.-3.ročníku ve všech předmětech a u žáků 4.ročníku v předmětech s převahou výchovného zaměření (Tv, Vv, Hv, Pv).
Při přechodu žáka na jinou školu musí být klasifikace provedena klasifikačními stupni podle § 10 odst.1 vyhl. 291/91.
- c) Hodnocení a klasifikace žáků s prokázanými vývojovými poruchami učení se řídí Pokynem MŠMT ČR č.j. 23 472/92-21/212 k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení v základních školách.
- d) Podle opatření MŠMT ČR č.j. 10868/95-22 a podle písmena a) zákona č.29/84 Sb. o soustavě základních a středních škol ve znění pozdějších předpisů, může učitel vyučující v 1.ročníku ZŠ, po zvážení situace ve třídě, v prvním pololetí klasifikovat žáky za práci v povinných předmětech souhrnně jedním stupněm. Práci v nepovinném předmětu klasifikuje zvlášť. Stupeň klasifikace z povinných i nepovinných předmětů se запиše číslicí. Chování žáka se v tomto případě neklasifikuje. V katalogových listech žáků bude u klasifikace v 1.pololetí prvního ročníku uvedeno číslo jednací tohoto opatření.

Neklasifikování žáka:

Lze uskutečnit na základě správního rozhodnutí ředitele školy na základě správního rozhodnutí ředitele školy, na základě odborného vyjádření lékaře, OPPP (kopie musí být založena v katalogovém listu žáka).

III. ZODPOVĚDNOST, KRITERIA A PODKLADY PRO HODNOCENÍ A KLASIFIKACI

A) Zodpovědnost za hodnocení a klasifikaci

a) Prospěch

Za hodnocení a klasifikaci žáka zodpovídá vyučující jednotlivých předmětů. Žák 6.-9. ročníku musí být z předmětu vyzkoušen alespoň dvakrát za klasifikační období. K celkovému hodnocení musí být i klasifikace získaná jinými způsoby.

b) Chování

Za věcnou správnost podkladů pro klasifikaci chování žáků zodpovídá třídní učitel. O snížené známce z chování rozhoduje ředitel školy po projednání v pedagogické radě. Třídní učitel prokazatelným způsobem uvedomí zákonného zástupce žáka o důvodech snížení známky z chování.

B) Zásady a kriteria pro hodnocení a klasifikaci

Při hodnocení a průběžné i celkové klasifikaci učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a ped. takt vůči žákovi. Přihlíží k věkovým zvláštěnostem žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat ve výkonu pro určitou indispozici. Přihlíží také ke schopnostem i talentu žáka, k jeho problémům spojenými s poruchami učení a chování. Dodržuje zásadu, že výsledná známka není aritmetickým průměrem a volí takové formy zkoušení, ověřování vědomostí a dovedností i komunikace s žáky, aby bylo vyloučeno zesměšňování, stresování.

Hlavní zásadou je, že učitel hodnotí vědomosti a dovednosti žáka, tedy co žák umí, nikoliv to, co žák neumí.

Učitel posuzuje žákovy výkony komplexně v souladu se specifikou předmětu a vždy seznámí žáka s výsledky zkoušení, s příčinami a možnostmi nápravy špatných výsledků. Po nemoci klasifikuje učitel žáka s určitým časovým odstupem.

Při hodnocení a klasifikaci učitel sleduje:

1. Pevnost a trvalost osvojení podstatných poznatků, jak učivu rozumí a chápe jeho význam v širších souvislostech a zda projevuje zájem o získávání vědomostí.
2. Schopnost prakticky využívat vědomostí.
3. Komunikační schopnosti žáka a jeho grafický projev, srozumitelné, souvislé a věcné vyjadřování.
4. Samostatnost myšlení – chápání souvislostí, schopnost analýzy a syntézy, zdůvodnění a zobecnění.
5. Schopnost samostatné práce s učebními pomůckami, s učebnicí, atlasem, tabulkami, slovníky, zhotovování přehledů, grafů.
6. Chápání a přijímání mravních a občanských hodnot – rozeznávání dobrých a špatných názorů, postojů, činů, vnímavost k hodnotám národního společenství, tradic a kultury, vztah k domovu, přírodě a životnímu prostředí, vztah k péči o své zdraví i zdraví svých spolužáků.
7. Projevy a vlastnosti žáka – spolehlivost, odpovědnost, aktivita, dodržování základních norem kulturního chování a lidského soužití.

C) Podklady pro hodnocení a klasifikaci:

1. Soustavné diagnostické pozorování
2. Soustavné sledování výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování
3. Analýza výsledků různých činností žáka

4. Konzultace s ostatními učiteli
5. Konzultace s pracovníkem OPPP a zdravotních služeb, zejména u žáků s trvalejšími psychickými a zdravotními poruchami
6. Rozhovor s žákem a jeho zákonnými zástupci
7. Různé druhy zkoušek
8. Didaktické testy
9. Kontrolní písemné práce, laboratorní práce, praktické činnosti a zkoušky

D) Informování zákonných zástupců:

1. Třídní učitel ve spolupráci s vyučujícím informuje na konci 1. a 3. čtvrtletí o prospěchu a chování žáka stručným zápisem v ŽK. Při náhlém zhoršení prospěchu nebo chování okamžitě.
2. Třídní učitel nebo učitel, jestliže o to zákonní zástupci požádají.
3. Ředitel školy v případě, že dojde k výraznému a déletrvajícimu zhoršení prospěchu nebo chování.
4. Znamka z prospěchu na konci klasifikačního období by se neměla lišit víc než o jeden stupeň oproti čtvrtletnímu průběžnému hodnocení.
5. Všichni vyučující kontrolují frekvenci známek v žákovské knížce. U chybějících žáků doplňují zpětně bez prodlevy všechny známky. Stížnosti rodičů, poukazující na rozpor známek zapsaných v ŽK a známek použitých v klasifikaci, budou posuzovány jako oprávněné.
6. Všichni vyučující si zakládají podklady pro klasifikaci za dané pololetí. Písemnosti jsou archivovány minimálně po dobu následujícího klasifikačního období a musí být k dispozici ve škole.
7. Pokud je žákovi navržena nedostatečná, informuje učitel prokazatelným způsobem i s odůvodněním zákonné zástupce a to dříve, než se s touto skutečností seznámí prostřednictvím vysvědčení (nejpozději 14 dní před konáním pedagogické rady).
8. Hrubé opomenutí těchto ustanovení a dalších ustanovení v odst. III povede ke snížení nebo odebrání osobního příplatku učitele.

IV. **Klasifikace chování**

1. Výchovná opatření (pochvaly a jiná ocenění)
 - a) ústní
 - b) písemná – do notýsků, žákovských knížek, na vysvědčení
- jinou formou (diplom, dopis apod.)
2. Opatření k posílení kázně
 - a) napomenutí třídního učitele
 - b) důtka třídního učitele
 - c) důtka ředitele školy

Opatření k posílení kázně předchází zpravidla snížené známce z chování. Za jeden přestupek lze udělit pouze jedno opatření (výchovné opatření musí reagovat okamžitě na prohřešek). Typ opatření se řídí závažností přestupku. Všechna výchovná opatření i opatření k posílení kázně se zaznamenávají do katalogového listu žáka (záznamy jsou datovány a podepsány). Třídní učitel musí nejpozději do jednoho týdne prokazatelným způsobem vyzrozumět zákonné zástupce žáka o udělení opatření dle bodu 2b resp. 2c.

Chování žáka se klasifikuje těmito stupni:

a) **1 – velmi dobré**

žák dodržuje pravidla vnitřního řádu školy a neprohřešuje se proti obecně platné morálce

b) **2 – uspokojivé**

žák poruší pravidla vnitřního řádu školy

- větším přestupkem
- opakovaně menšími přestupky
- nebo se proviní proti obecně platné morálce nebo se dopustí závažnějšího přestupku na úrovni přečinu

c) **3 – neuspokojivé**

žák porušuje vnitřní řád školy hrubě

- prohřešuje se proti obecně platné morálce
- nebo se dopustil závažnějšího přestupku, pro který by po dovršení 15 let věku byl trestně odpovědný (na úrovni trestného činu)

Mezi závažné přestupky patří:

šikanování, záškoláctví, krádeže, užívání nebo distribuce drog, fyzické násilí a další porušování školního řádu mající charakter trestného činu, které se staly ve školním prostředí.

Nepřístupné je zahrnovat chování žáka do klasifikace z vyučovacího předmětu.

V. KLASIFIKACE PROSPĚCHU

1. Prospěch ve vyučovacích předmětech je klasifikován:

- a) pěti stupni ve vyučovacích předmětech s převahou teoretického zaměření
- b) třemi stupni ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného zaměření a praktického zaměstnání

2. Širší slovní hodnocení může učitel použít, splní-li následující podmínky

- a) ředitel školy a zákonný zástupce žáka jsou učitelem předem seznámeni s formou a způsoby širšího slovního hodnocení
- b) ředitel školy i zákonný zástupce souhlasí s používáním širšího slovního hodnocení
- c) při přechodu na jinou školu bude klasifikace provedena klasifikačními stupni

VI. CHARAKTERISTIKA STUPŇŮ PROSPĚCHU

A) Předměty s převahou teoretického zaměření

1 - výborný

žák ovládá základní i rozšiřující učivo uceleně, přesně a úplně, pouze s občasnými menšími nedostatky, získané vědomosti a znalosti dovede prakticky uplatňovat

2 – chvalitebný

žák ovládá základní i rozšiřující učivo téměř úplně a přesně, je schopen samostatné práce a logického myšlení, projevují se nepřesnosti v ústním a grafickém projevu i v praktických činnostech

3 – dobrý

žák ovládá alespoň základní učivo téměř úplně, nedostatky při ústním a písemném projevu i praktických činnostech je schopen korigovat sám nebo za pomoci učitele, je schopen logického myšlení, i když se často mýlí

4 – dostatečný

žák má potíže se zvládnutím základního učiva, je odkázán na pomoc učitele, je nesamostatný, v logice myšlení se vyskytují závažné chyby, nedostatky v ústním a grafickém projevu i praktických činnostech napравuje pouze za spolupráce s učitelem

5 – nedostatečný

žák neovládá základní učivo, má závažné nedostatky v ústním a písemném projevu i praktických činnostech, nemá snahu chyby a nedostatky odstranit ani za pomoci učitele

B) Předměty s převahou výchovného působení a praktického zaměření
výtvarná výchova, hudební výchova, tělesná výchova, praktické činnosti

1 - výborný

žák rozvíjí své osobní předpoklady, je velmi aktivní a samostatný, osvojené vědomosti, dovednosti a návyky tvořivě aplikuje, projevuje výrazný zájem o daný obor, případná absence talentu, či jeho menší míra je nahrazena zájmem a pílí

2 – chvalitebný

žák je v činnostech aktivní, tvořivý, převážně samostatný, rozvíjí své přirozené schopnosti, nedostatek talentu nahrazuje pílí, snaží se o rozvoj své osobnosti v dané oblasti, ale nevyužívá všech svých možností, jeho vědomosti a dovednosti mají občas chyby, umí je napravit

3 – dobrý

žák je v činnostech méně aktivní a tvořivý, jen minimálně rozvíjí své schopnosti, úkoly řeší s chybami, je málo pohotový a samostatný, dovednosti aplikuje za pomoci učitele

C) Rozsah a struktura širšího slovního hodnocení

Rozsah a struktura širšího slovního hodnocení je záležitostí učitele, který se pro formu širšího slovního hodnocení rozhodl na základě důkladného zvážení všech okolností. Forma hodnocení u jednotlivých žáků nemusí být stejná. Obsah širšího slovního hodnocení by měl být pozitivně motivační, současně však i objektivní a kritický. Musí obsahovat konkrétní vyjádření toho, co žák v daném vyučovacím předmětu zvládl a v jaké kvalitě. Vymezí další postup rozvoje žáka se zřetelem k vynaloženému úsilí a k individuálním předpokladům žáka pro vyučovací předmět.

V předmětech s převahou výchovného zaměření bude v souladu s požadavky výchovně vzdělávacího programu hodnocena především tvořivost, dovednost spolupracovat, aktivita v činnostech a vztah k nim, kvalita dovednosti, návyků a postojů, schopnost sebehodnocení a hodnocení druhých.

V předmětech naukového charakteru pak kvalita myšlení, samostatnost, tvořivost, přesnost a výstižnost vyjadřování, kvalita a rozsah vědomostí, dovedností, návyků, kvalita

výsledků činnosti, dovednost učit se, spolupracovat, úroveň samostatného a tvořivého rozhodování, schopnost hodnocení, zájem žáka.

D) Hodnocení práce v zájmových útvarech

Škola může pro žáky organizovat zájmové kroužky. Výsledky práce v zájmových útvarech organizovaných školou se neklasifikují známkami, ale hodnotí se těmito stupni:

- **pracoval**
- **pracoval úspěšně**

E) Celkové hodnocení žáků a podmínky postupu do dalšího ročníku

Celkový prospěch žáka je na vysvědčení hodnocen:

a) v prvním až čtvrtém ročníku školy těmito stupni:

- **prospěl**
- **neprospěl**

b) v pátém až devátém ročníku školy těmito stupni:

- **prospěl s vyznamenáním**

nemá – li v žádném povinném předmětu hodnocení při celkové klasifikaci stupněm horším než chvalitebný, průměr z povinných předmětů nemá horší než 1,50 a jeho chování je velmi dobré

- **prospěl**

nemá – li v žádném z povinných předmětů hodnocení při celkové klasifikaci stupněm nedostatečný

- **neprospěl**

má – li v některém povinném předmětu hodnocení při celkové klasifikaci stupeň nedostatečný

Celkové hodnocení žáků na prvním a druhém stupni se liší zejména s ohledem na pojetí práce 1. a 2. stupně základní školy. Bere se v úvahu zejména věk a zralost žáků.

Podmínky postupu do vyššího ročníku

Do vyššího ročníku postupuje žák, který při celkové klasifikaci na konci druhého pololetí nebo v opravných zkouškách dosáhl stupně hodnocení alespoň prospěl.

VII. Prodloužené klasifikační období

Nelze – li žáka klasifikovat na konci prvního pololetí pro závažné objektivní příčiny, určí ředitel školy pro jeho klasifikaci náhradní termín, a to tak, aby klasifikace žáka mohla být provedena nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí. Není – li možné klasifikovat ani v náhradním termínu, žák se za pololetí neklasifikuje.

Nelze – li žáka klasifikovat na konci druhého pololetí pro závažné objektivní příčiny, určí ředitel školy pro jeho klasifikaci náhradní termín, a to tak, aby klasifikace žáka mohla být provedena nejpozději do 15. října. Do té doby žák navštěvuje podmíněně nejbližší vyšší ročník. Žák, který nemohl být ze závažných objektivních, zejména zdravotních důvodů klasifikován ani v náhradním termínu, opakuje ročník.

VIII. Opravné zkoušky

Žákovi 6. – 9. ročníku základní školy, který je na konci druhého pololetí klasifikován nejvýše ve dvou předmětech stupněm nedostatečný, ředitel školy umožní vykonat opravné zkoušky.

Žák koná opravné zkoušky nejpozději v posledním týdnu hlavních prázdnin. Termín stanoví ředitel školy. Nemůže – li se žák z vážných důvodů dostavit k opravným zkouškám, umožní mu ředitel vykonání opravných zkoušek nejpozději do 15. září. Do té doby žák navštěvuje podmíněně nejbližší vyšší ročník. Žák může v jednom dnu skládat pouze jednu opravnou zkoušku.

Povolení opravné zkoušky zaznamenává třídní učitel do třídního výkazu (kat.listu žáka), po zkoušce zapisuje její výsledek.

Písemné protokoly o průběhu a výsledku komisionální zkoušky zakládá předseda komise do školní evidence.

Další ustanovení se řídí zákonem o ZŠ.

IX. Pochybnosti o klasifikaci

Má – li zákonný zástupce žáka pochybnosti o správnosti klasifikace v jednotlivých předmětech na konci prvního nebo druhého pololetí, může do tří dnů ode dne, kdy bylo žákovi vydáno vysvědčení, požádat ředitele školy o jeho komisionální přezkoušení; je- li vyučujícím daného předmětu ředitel školy, může zástupce žáka požádat o komisionální přezkoušení příslušného školního inspektora. Ředitel školy nebo inspektor oprávněnost žádosti posoudí a neprodleně zástupci žáka sdělí, zda bude žák přezkoušen.

Komisi pro přezkoušení žáka jmenuje ředitel školy; v případě, že vyučujícím je ředitel, jmenuje komisi školní inspektor. Komise je tříčlenná; tvoří ji předseda, který je ředitel školy nebo jím pověřený učitel, zkoušející, jímž je zpravidla vyučující daného předmětu a přisedící, který má aprobaci pro týž nebo příbuzný předmět. Klasifikační stupeň určí komise většinou hlasů. O komisionální zkoušce se pořizuje protokol.

Komise žáka přezkouší neprodleně do deseti dnů; není – li možné žáka pro jeho nepřítomnost v tomto termínu přezkoušet, může ředitel školy nebo školní inspektor stanovit nový termín k přezkoušení pouze vyjimečně a to ze závažných důvodů. **Výsledek přezkoušení, který je konečný, sdělí ředitel školy prokazatelným způsobem zástupci žáka.** Další přezkoušení je nepřipustné.

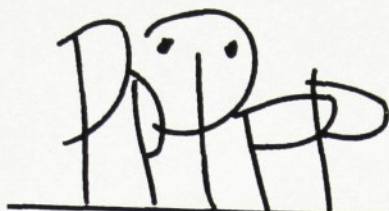
X. Vysvědčení

- a) Na vysvědčení se uvádí klasifikace chování žáka, celková klasifikace z povinných předmětů a z nepovinných předmětů, které žák navštěvoval, hodnotí se práce v zájmových útvarech organizovaných školou a celkový prospěch.
- b) Na vysvědčení se neuvádí hodnocení žáků v zájmových útvarech, které neorganizuje škola
- c) Jestliže je žák z výuky některého předmětu v 1. nebo 2. pololetí uvolněn (podle § 4 odst. 1 vyhlášky), rubrika se neproškrťává, ale vyplní se „**uvolněn(a)**“. Nelze – li žáka v 1. nebo 2. pololetí hodnotit ani v náhradním termínu (podle § 11 odst. 1 a 2 vyhlášky), vyplní se „**nehodnocen(a)**“. Důvody pro uvolnění nebo nehodnocení žáka se uvedou v katalogovém listu žáka.
- d) Vysvědčení podepisuje třídní učitel a ředitel školy a opatřuje se úředním razítkem školy.
- e) Vyplňování vysvědčení se řídí pokyny MŠMT ČR pro daný školní rok.

XI. Všeobecná ustanovení

Tyto zásady nabývají účinnosti dnem 1. 9. 2002. Byly projednány a schváleny na pedagogické radě dne 30. 8. 2002.

Mgr. Jiří Vencel
ředitel školy

Pět P

Občanské sdružení pro vzdělávání a osvětovou činnost

„D“

Liliová 5, 460 01 Liberec

Program Pět P Liberec

vydává dne 20.2.2000

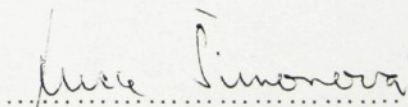
OSVĚDČENÍ

pro : MONIKU ZAHÁLKOVOU

o absolvování
sociálně psychologického výcviku
se zaměřením na práci s dětským klientem
v programu **Pět P**

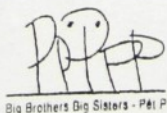

odborný garant výcviku

koordinátor Pět P

Program Pět P je podporován sdružením Hestia Praha a nadací Open Society Fund Praha

Program PĚT P

„D“ - obč. sdružení
Dvorská 445, 460 05 Liberec 5
tel.: 0603 - 858527

**STŘEDISKO ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU
při Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci**

vydává

paní (panu)

MONICE ZAHAŁKOVÉ

rodné číslo

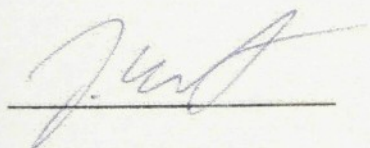
81 53 26 / 09 07

OSVĚDČENÍ

ev. číslo 120

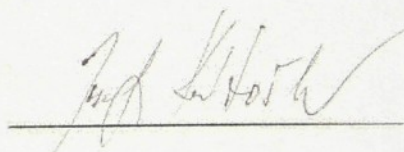
o absolvování: **kurzu pro školní metodiky protidrogové prevence
a prevence sociálně patologických jevů, realizovaného
v rámci Národních vzdělávacích osnov a v souladu
s Konceptí prevence MŠMT ČR (č. j. 35 333/97-26)**

Dne 20. 10. 2000

Pedagogická fakulta

Technická univerzita v Liberci
Fakulta pedagogická
katedra tělesné výchovy
Hájkova 6
461 17 LIBEREC

Středisko zdravého životního stylu

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
STŘEDISKO ZDRAVÉHO ŽIVOTNÍHO STYLU
PŘI KATEDŘE ANTROPOLOGIE A ZDRAVOTNÍ VĚDY
771 40 OLOMOUČ, Žižkovo nám. 5

CERTIFICATE

This is to certify that
Monika, Z A H A L K O V A ` , born 26/03/1981
Home University: Technicka Univerzita v Liberci

Took part in the ERASMUS Intensive Programme "Eurotrain"
(27th November to 15th December 2000)
which was implemented in Chemnitz,
Technische Universität Chemnitz from
27th November to 15th December 2000.

Subjects Areas: Educational Sciences/Comparative education

Consisting of: subject-related preparation at home-university,
Lectures, seminars, teaching experiences and excursion at host university
Group project and preparation for assessment
Working Language: English

Areas of Study	ECTS credits
Theoretical Background to Current Trends and Issues of Educational Systems – an European Comparison	2 (two credits)
Teaching Observations and Experiences	1 (one credit)

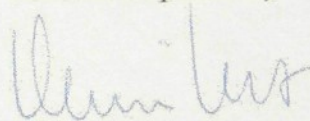
Comment: ☒ Excellent ☐ Very good ☐ Good ☐ Satisfactory

Head of the Department:

Project Co-ordinator &
Scientific Responsibility:

(Prof. Dr. Bernhard Koring)

TECHNISCHE UNIVERSITÄT CHEMNITZ
Philosophische Fakultät
FG Erziehungswissenschaft
Professur Allg. Erziehungswissenschaft
Prof. Dr. Bernhard Koring
09107 CHEMNITZ

(Dr. Oliver Holz)

Chemnitz, December 15th, 2000

Mittelschule Gablenz

Mittelschule Gablenz, Adelsbergstraße 90, 09126 Chemnitz

Certificate

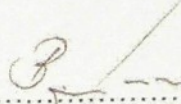
Miss Monika Zahálková

was watching 10 different lessons at „Mittelschule Gablenz“ in
Chemnitz (Germany).

She also talked to our students about their countries and young
people there.

Chemnitz, 2000-12-07

Mittelschule Gablenz
Adelsbergstraße 90
09126 Chemnitz
Telefon: (0371) 5 07 10

Heinze
headmaster

CERTIFICATE

This is to certify that

MONIKA ZAHÁLKOVÁ

took part in the ERASMUS Intensive Programme:

HARMONY

“Humanity And Relation – Merit Of New Youth”

Co-ordinating institution:

Technical University of LIBEREC (CZ -LIBEREC 01)

Place of implementation:

FINLAND, JOENSUU (SF-JOENSUU 01): March 16th to 30th 2003

Subject Areas:

Multicultural studies/Intercultural education

Teachers` training

Activities:

Subject-related preparation at home-university

(the concept of intercultural education at school and teacher training)

Comparison of school systems and of teacher training in European countries

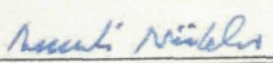
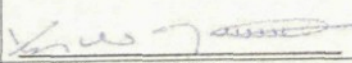
Teachers` workshops/Observations in schools

Group project (preparation of group report):

Creating a programme of intercultural education in teacher training

Working Language: English

ECTS credits: 3

Dean of Faculty:	Local Co-ordinator:	Project Co-ordinator:
		
Professor Anneli Niikko	Professor Kyösti Julkunen	Mgr. Simona Kíryková

FINLAND, JOENSUU, March 2003

Contact: simonakirykova@hotmail.com